FLETORJA ZYRTARE
E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

www.qbz.gov.al

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2016 – Numri: 124

Tiranë – E enjte, 7 korrik 2016

PËRMBAJTJA

		Faqe
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 483, datë 29.6.2016	Për miratimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara, 2016–2020.....	8443

VENDIM
Nr. 483, datë 29.6.2016

PËR MIRATIMIN E PLANIT KOMBËTAR TË VEPRIMIT PËR PERSONAT ME AFTËSI TË KUFIZUARA, 2016–2020

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, me propozimin e ministrit të Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara, 2016–2020, sipas dokumentit që i bashkëlidhet këtij vendimi.
2. Ngarkohen të gjitha ministritë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTRI
Niko Peleshi

PLANI KOMBËTAR I VEPRIMIT PËR PERSONAT ME AFTËSI TË KUFIZUARA
2016–2020
Qershor 2016

Ky dokument është përgatitur në emër të qeverisë së Shqipërisë nga Ministria e Mirë-qenies Sociale dhe Rinisë dhe ministritë e linjës, në konsultim të ngushtë me autoritetet vendore, si dhe me pjesëmarrjen aktive të organizatave të personave me aftësi të kufizuara dhe aktorë të tjerë të shoqërisë civile.

AKRONIME

AKSHI	Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit
ALSHISH	Agjencia për Livrimin e Shërbimeve të Integruara në Shqipëri
AZBZH	Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim
BB	Banka Botërore
DBE	Delegacioni i Bashkimit Evropian
DPPS	Dokumenti i Politikave për Përfshirjen Sociale
GTIS	Grupi i Treguesve dhe Integritetit të Statistikave
ISHPSHSH	Inspektoriati Shtetëror i Punës dhe Shërbimeve Shoqërore
IÇK	Indeksi i Çmimeve të Konsumit
KDPAK	Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara
KMCAP	Komisioni Mjekësor i Caktimit të Aftësisë për Punë
MAS	Ministria e Arsimit dhe Sporteve
MB	Ministria e Brendshme
MD	Ministria e Drejtësisë
MF	Ministria e Financave
MIAP	Ministria e Inovacionit dhe Administratës Publike
MK	Ministra e Kulturës
MMSR	Ministra e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë
MSH	Ministria e Shëndetësisë
MTI	Ministria e Transporteve dhe Infrastrukturës
MZHU	Ministria e Zhvillimit Urban
NLF	Ndihmë Ligjore Falas
NJMF	Njësi për Mbrojtjen e Fëmijëve
NJQV	Njësi e Qeverisjes Vendore
OBSH	Organizata Botërore e Shëndetësisë
OJQ	Organizatë joqeveritare
OKB	Organizata e Kombeve të Bashkuara
PAK	Person me aftësi të kufizuara
PNUD	Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim
PSBGJ	Përfshirja Sociale dhe Barazia Gjinore
SESIMS	Sistemi Evropian i Statistikave të Integruara të Mbrojtjes Sociale
SHKP	Shërbimi Kombëtar i Punësimit
SHSSH	Shërbimi Social Shtetëror
UNICEF	Fondi i Kombeve të Bashkuara për Fëmijët
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave

LISTA E TABELAVE

Tabela 1	Numri i nxënësve me aftësi të kufizuara në nivele të ndryshme arsimore, 2013-2014 dhe 2014-2015
Tabela 2	Përdorimi i kuotave për nxitjen e aksesit në arsimin e lartë
Tabela 3	Ndihma ekonomike për familjet që kanë një person me aftësi të kufizuara
Tabela 4	Numri i përfituesve me aftësi të kufizuara dhe buxheti i shtetit 2009 dhe 2013
Tabela 5	Numri i përfituesve në qendrat publike dhe jopublike rezidenciale dhe të kujdesit ditor
Tabela 6	Tabela matricë për Planin e Veprimit

LISTA E FIGURAVE

Figura 1	Numri i aksidenteve të rënda rrugore, 2009-2014
Figura 2	Ndryshimi i numrit të përfituesve me aftësi të kufizuara dhe buxheti i shtetit 2009 dhe 2013
Figura 3	Përfituesit e qendrave të kujdesit rezidencial dhe ditor

HYRJE

Qëllimi i këtij Plani Veprimi të Qeverisë shqiptare është të nxisë përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara në shoqërinë shqiptare, të parandalojë diskriminimin dhe të eliminojë pengesat për të pasur akses në shërbimet publike dhe realizimin e të drejtave të tyre. Pas ratifikimit të Konventës së OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara në vitin 2012[1] dhe pas marrjes së statusit të vendit kandidat për anëtarësim në BE në vitin 2014, qeveria përgatiti një Dokument Politikash për Përfshirjen Sociale (DPPS 2016-2020). DPPS-ja garanton një sistem për monitorimin dhe matjen e përfshirjes sociale në fushat e politikave, si ulja e varfërisë dhe mbrojtja sociale, punësimi dhe aftësitë, arsimimi dhe trajnimi, shëndetësia, nevojat bazë, pjesëmarrja dhe të drejtat e njeriut. Ajo nxit transparencën dhe llogaridhënien për mënyrën sesi matet dhe si përdoret përfshirja sociale për të dhënë informacione për zbatimin e shërbimeve publike.

Plani Kombëtar i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara është përgatitur në bashkëpunim me organizatat e personave me aftësi të kufizuara, organizata të tjera të shoqërisë civile që promovojnë të drejtat e këtij grupi, me komunitetin ndërkombëtar dhe me njësi të qeverisjes vendore. Plani i Veprimit mbulon periudhën 2016-2020.

Sipas Konventës së OKB-së, "persona me aftësi të kufizuara janë individët që kanë dëmtime afatgjata fizike, mendore, intelektuale ose shqisore, të cilat në ndërveprim me pengesa të ndryshme, mund të pengojnë pjesëmarrjen e plotë dhe efikase të këtyre personave në shoqëri, në kushte të barabarta me të tjerët"[2]. Censusi 2011 në Shqipëri nxori në pah se 6,2% e popullsisë mbi moshën 15 vjeç[3] (2 084 137 persona) vuan nga një formë e aftësisë së kufizuar[4]. Organizata Botërore e Shëndetësisë (OBSH) vlerëson se në nivel botëror, personat me aftësi të kufizuara përbëjnë 15% të popullsisë dhe na kujton se aftësia e kufizuar është pjesë e gjendjes njerëzore, duke qenë se pothuajse çdokush nga ne do të vuajë përkohësisht apo përgjithmonë nga një e tillë në një pikë të caktuar të jetës[5].

Prevalenca e aftësive të kufizuara lidhet ngushtë me moshën, meqenëse aftësitë e kufizuara janë më të pakta në moshat e reja (burra dhe gra), nën 3%, dhe arrin në 6% në popullsinë e grupmoshës 50-64 vjeç. Niveli rritet në vlerën 20% për burrat mbi 65 vjeç dhe 25% për gratë e së njëjtës grupmoshë. Në të dhënat e tjera treguese përfshihet numri i personave që përfitojnë pagesa të aftësisë së kufizuar[6] i cili ishte 139 130 në vitin 2013 dhe 143 516 në vitin 2014[7].

Plani i Veprimit u hartua në përputhje me parimet e përcaktuara në ligjin "Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara":

---

[1] Konventa u ratifikua nga Parlamenti i Shqipërisë në vitin 2012 dhe hyri në fuqi më 1 shkurt 2013.
[2] Konventa e OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, neni 1.
[3] Censusi nuk jep të dhëna për personat nën 15 vjeç.
[4] Persona që e identifikojnë veten si persona me vështirësi/dëmtime serioze ose ekstreme në të paktën një nga të mëposhtmet: shikim, dëgjim, lëvizje, dëmtime shqisore, kujdesi ndaj vetes dhe komunikim.
[5] OBSH, *Raporti Botëror për Aftësitë e Kufizuara*, 2011, faqe 3 dhe 27.
[6] Sipas një vlerësimi të Komisioneve Mjekësore të Caktimit të Aftësisë për Punë.
[7] Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, *Rishikimi i raporteve të dorëzuar nga shtetet palë bazuar në nenin 35 të Konventës për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, draft raporti i parë*, 2015, f. 7.

1. *Mosdiskriminimi*, i cili garanton që personat me aftësi të kufizuara të mos trajtohen në mënyrë të diferencuar, nisur nga dëmtimi që kanë;
2. *Barazia, përfshirë barazinë gjinore*, që siguron se personat me aftësi të kufizuara të kenë mundësi të barabarta;
3. *Autonomia e personave me aftësi të kufizuara dhe respektimi i pavarësisë së vendimmarrjes* së personave me aftësi të kufizuara;
4. *Garantimi i aksesueshmërisë* nëpërmjet mënjanimit të pengesave të të gjitha llojeve;
5. *Përfshirja*, nëpërmjet së cilës mundësohet pjesëmarrja e duhur dhe e barabartë e personave me aftësi të kufizuara në të gjitha sferat e jetës;
6. *Pjesëmarrja e personave me aftësi të kufizuara* nëpërmjet konsultimit individual dhe përfshirjes aktive të personave me aftësi të kufizuara dhe organizatave të tyre përfaqësuese, përfshirë fëmijët me aftësi të kufizuara;
7. *Qasja në dy drejtime, për të integruar në maksimum* të drejtat e personave me aftësi të kufizuara në legjislacionin e zakonshëm *dhe për t'i kufizuar në minimum çështjet që duhen trajtuar më vete*;
8. *Realizimi progresiv*, sipas të cilit qeveria ndërmerr masa për të garantuar përfshirjen dhe aksesueshmërinë e të gjithë personave me aftësi të kufizuara në nivelin maksimal, që e lejojnë burimet e disponueshme, pa cenuar të drejtat e fituara, të cilat janë në përputhje me Konventën e OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara..

Meqë Konventa e OKB-së është ratifikuar me ligj, ajo mbizotëron kur legjislacioni i brendshëm bie në kundërshtim me normat e saj. Për periudhën në vijim, qeveria do të fokusohet në harmonizimin e legjislacionit të brendshëm me standardet dhe parimet e parashikuara në konventë, duke u fokusuar në deinstitucionalizim, përmirësimin e pjesëmarrjes, decentralizimin e shërbimeve dhe luftën kundër diskriminimit. Plani i Veprimit parashtron këto lloje aktivitetesh në fushat e mëposhtme:

- Aksesueshmëria (përfshirë aksesueshmërinë fizike dhe atë në informacion),
- Barazia,
- Punësimi dhe Arsimi e Formimi Profesional (AFP),
- Arsimimi,
- Kujdesi social,
- Kujdesi shëndetësor,
- Pjesëmarrja në jetën politike dhe publike (përfshirë aktivitetet kulturore dhe sportive),
- Nxitja e bashkëpunimit, koordinimit dhe Monitorimit e Vlerësimit.

Fushat prioritare janë përcaktuar sipas fushave të identifikuara në Strategjinë Evropiane për Aftësitë e Kufizuara. Qeveria është e angazhuar që të përmirësojë pozicionin e personave me aftësi të kufizuara dhe aksesin në të drejtat e tyre në të gjitha sferat e jetës.

Financimi për zbatimin e masave të parashikuara në Planin e Veprimit është parashikuar në buxhetin e shtetit, pas një vlerësimi të fondeve të disponueshme në ministritë përkatëse të linjës. Në disa raste, buxheti i shtetit nuk është i mjaftueshëm për përmbushjen e plotë të objektivave, kështu që Plani i Veprimit përfshin një ndarje të hendekut të financimit si dhe propozimin për fonde donatorësh. Gjithashtu, fondet dhe lloje të tjera burimesh të ofruara nga njësitë e qeverisjes vendore dhe shoqëria civile janë thelbësore për nxitjen e përfshirjes në nivel vendor, por ato nuk

pasqyrohen në këtë Plan Kombëtar Veprimi, i cili fokusohet në angazhimet, aktivitetet dhe buxhetet e qeverisjes qendrore.

Zbatimi i Planit Kombëtar të Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara do të monitorohet nga Këshilli Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar, Drejtoria e Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore në Ministrinë e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë (si organi koordinues) dhe zyrtarët përkatës në ministritë e linjës. Grupi Tematik për Përfshirjen Sociale (brenda Grupit Qeveritar për Menaxhimin e Integruar të Politikave - Punësimi, Aftësitë dhe Politikat Sociale) do të vendosë një Grup të Treguesve dhe Integritetit të Statistikave (GTIS) për të garantuar respektimin e standardeve të të dhënave për të gjithë treguesit në nivel BE-je dhe në nivel kombëtar.

Do të kryhet një monitorim i jashtëm nga organizata të personave me aftësi të kufizuara, organizata të tjera të shoqërisë civile, Institucionet Kombëtare për të Drejtat e Njeriut dhe komuniteti ndërkombëtar. Zbatimi i suksesshëm i Planit të Veprimit do të varet nga bashkëpunimi i ngushtë ndërmjet aktorëve të ndryshëm, duke përfshirë njësitë e qeverisjes qendrore dhe vendore dhe shoqërinë civile.

METODOLOGJIA

Plani i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuar 2016-2020 u hartua nga Grupi Teknik Ndërinstitucional i Punës i ngritur nga Ministri i Mirëqenies Sociale dhe Rinisë në cilësinë e Kryetarit të Këshillit Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar i ngritur me Urdhër Nr 12 datë 9.02.2015 të Kryeministrit. Ai u hartua përmes një procesi të gjerë konsultimi ku morrën pjesë përfaqësues nga institucionet shtetërore, organizatat e shoqërisë civile, kryesisht ato të personave me aftësi të kufizuara dhe komuniteti ndërkombëtar.

Metodologjia për hartimin e Planit të Veprimit konsistoi në:

1. *Fazën përgatitore, gjatë së cilës u zhvilluan* takime individuale prezantuese me antarët e GNTP në të gjitha ministritë e linjës me qëllim njohjen e procesit të hartimit të Planit të Veprimit dhe marrjen e mendimeve të tyre lidhur me situatën aktuale në cdo sektor. Grupe të fokusuara me përfaqsues të organizatave të PAK, me qëllim njohjen e procesit si dhe shprehjen e interesit te tyre për pjesëmarrje në seminaret sektoriale si pjesë e grupit të punës. Në të njëjtën kohe, një analizë e strategjive ekzistuese, të dokumentave zyrtare dhe raporteve u ndërmorrën me qëllim për të grumbulluar informacion rreth rezultateve të aktiviteteve të shkuara, shëmbujve të praktikave të mira dhe mësimeve të marra, si dhe të sigurohej që Plani i Veprimit ishte i mirëvendosur me axhenden tërësore të Qeverisë.

2. *Zhvillimin e 5 Seminareve Sektoriale* me ministritë e linjës dhe përfaqësues të shoqërisë civile, përfshi anëtarë të shoqatave dhe individë PAK.

3. *Hartimi i draftit me asistencën teknike të një eksperti ndërkombëtar dhe një kombëtar , pasuar nga takimet individuale* me strukturat e buxheteve në ministritë e linjës (duke u fokusuar vecanërisht në grumbullimin e të dhënave të pikënisjes së këtij plani dhe hartimin e buxhetit të tij).

4. *Prezantimi publik* i draft dokumentit të Planit të Veprimit, diskutime dhe përfundime.

PJESËMARRJA E GRUPEVE TË INTERESIT

Plani i Veprimit për PAK 2016 – 2020 është hartuar me kontributin e dhënë nga grupi teknik i punës i koordinuar nga Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, me anëtarë dhe ekspertë të ardhur nga ministritë përkatëse të linjës, shoqëria civile dhe individë PAK. Gjatë hartimit të Planit të Veprimit janë konsultuar gjithsej rreth 250 individë nga grupet e interesit.

Për përgatitjen e draftit është ofruar ekspertizë dhe asistencë teknike nga Projekti "Mbështetja e Kombeve të Bashkuara për Përfshirjen Sociale në Shqipëri", i financuar nga Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim dhe i zbatuar nga Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (PNUD) në partneritet me Ministrinë e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë.

Ministritë e linjës

Pas takimeve prezantuese me ministritë përkatëse të linjës, u organizua një seminar sektorial i posaçëm nga Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë në bashkëpunim me ministri të tjera të linjës dhe në bashkëpunim me përfaqësues nga shoqëria civile . Grupet e punës identifikuan nevojat dhe hartuan synimet, objektivat dhe aktivitetet në secilin sektor. Në vijim u organizuan konsultime me ministritë e linjës për mbledhjen e të dhënave bazë dhe përcaktimin e buxhetit.

Shoqëria civile duke përfshirë organizatat e PAK

Në 5 seminaret sektoriale të zhvilluara , së bashku me ministritë e linjës morën pjesë përfaqësues të organizatave të Personave me Aftësi të Kufizuara, ekspertë që punojnë në institucione të pavarura si Komisioneri Antidiskriminim dhe Avokati i Popullit, të cilët shprehën gjithashtu këndvështrimet e tyre në diskutimet me grupet e fokusuara. Gjatë këtyre seminareve u angazhuan të rinj të diplomuar me aftësi të kufizuara të ndryshme, u përfshinë si pjesë aktive e ekipit të konsulentëve që lehtësuan konsultimet, si dhe mbështetën hartimin e Planit të Veprimit.

Në takimin që Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë organizoi me përfaqësues të organizatave ndërkombëtare, ata dhanë informacione rreth aktiviteteve të tyre në të shkuarën dhe atyre aktuale, të cilat kanë shërbyer si frymëzim për disa nga masat e Planit të Veprimit. Këto organizata kanë dhënë gjithashtu një përshkrim të aktiviteteve që planifikojnë të kryejnë gjatë periudhës 2016-2020. Anketat dhe studime të tjera të publikuara nga organizatat ndërkombëtare në Shqipëri kanë qenë tepër të vlefshme për hartimin e Planit të Veprimit, për argumentimin dhe për përcaktimin e përparësisë së masave të ndryshme.

1. KUSHTET AKTUALE

Ky seksion vlerëson progresin e realizimit të Strategjisë së mëparshme për Personat me Aftësi të Kufizuara, që mbulon periudhën 2005-2015 dhe të dokumenteve të tjera strategjike në këtë fushë[8]. Ai përshkruan gjithashtu kushtet aktuale në fushat ku personat me aftësi të kufizuara vazhdojnë të përballen me pengesa në aksesimin e shërbimeve dhe realizimin e të drejtave të tyre, dhe më konkretisht aksesueshmëria (duke përfshirë aksesueshmërinë informative dhe atë fizike), pjesëmarrja në jetën politike dhe publike (duke përfshirë të drejtën për të zgjedhur e për t'u zgjedhur, aktivitetet kulturore dhe sportive), barazia, punësimi dhe AFP-ja, arsimimi, kujdesi social, kujdesi shëndetësor, si dhe nxitja e bashkëpunimit, koordinimit dhe monitorimit e vlerësimit.

1.1 Aksesueshmëria

Aksesueshmëria, e përkufizuar si mënjanimi i pengesave të të gjitha llojeve[9], përfshin disa aspekte të ndryshme:

- Aksesi fizik në objektet shtetërore, qendrat e shërbimit, hapësira të tjera publike (qendra tregtare, parkingje, plazhe publike dhe terrene sportive, qendra kulturore etj.) në rrugë dhe trotuare.
- Aksesi në informacion, përmes formateve të aksesueshme ose përmes ofrimit të shërbimeve online/në faqe interneti të aksesueshme.

Edhe strategjia e mëparshme kombëtare për personat me aftësi të kufizuara e pranonte rëndësinë e kësaj çështjeje dhe kishte për qëllim "të siguronte që vendet dhe ndërtesat e të gjitha agjencive qeveritare dhe zyrave publike të ishin të aksesueshme"[10]. Megjithatë, Shqipëria ende përballet me sfida të mëdha në eliminimin e pengesave. Gjithashtu, shumë ndërtesa publike dhe hapësira publike të jashtme dhe faqe interneti qeveritare nuk janë të aksesueshme. Personat me probleme në dëgjim pothuajse nuk kanë fare akses në shërbimet private ose publike duke përdorur gjuhën e shenjave.

Veprimet e nevojshme në këtë fushë shpesh janë përgjegjësi e njësive të qeverisjes vendore. Ky Plan Veprimi përcakton veprimtaritë në nivel kombëtar që janë përgjegjësi e qeverisjes qendrore. Megjithatë, do të nevojitet bashkëpunim dhe koordinim i ngushtë ndërmjet niveleve të ndryshme të qeverisjes dhe shoqërisë civile, me qëllim që të sillen ndryshime të dukshme në këtë fushë.

1.1.1 Aksesueshmëria fizike

Lëvizja e pavarur në rrugë dhe në trotuare është pothuajse e pamundur për personat në karrige me rrota apo që përdorin shkop. Shumë pak trotuare janë përshtatur , ata mund të jenë të

[8] Informacioni në këtë seksion bazohet gjerësisht në raportin e parë të progresit të qeverisë shqiptare mbi zbatimin e Konventës së OKB-së për të drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, përgatitur në maj 2015.
[9] Ligji për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara, neni 3.
[10] Qeveria e Shqipërisë, *Strategjia Kombëtare dhe Plani i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara,* 2005-2015, objektivi 9.

ngushtë dhe shpesh sipërfaqja e tyre nuk është e njëtrajtshme. Transporti publik mbetet i paaksesueshëm. Edhe pse qeveria ka miratuar standardet përkatëse, ata nuk zbatohen në praktikë.

Në kryqëzimet e rrugëve apo në transportim publik nuk ekzistojnë sinjalizimet zanore dhe stacionet e autobusit janë të pashënuar, duke e bërë orientimin të vështirë. Shumë pak rrugë dhe ndërtesa publike përfshijnë shenja të ngritura ose të përshtatura për të verbërit si dhe mungojnë mjetet ndihmëse si shkopinjtë e bardhë ,qentë orientues dhe qentë ndihmës.

Ministria e Shëndetësisë ka vendosur që të gjitha **qendrat e reja spitalore/të kujdesit shëndetësor** duhet të jenë të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara dhe është duke akorduar fonde për përmirësimin e aksesueshmërisë së mjediseve që janë në rikonstruksion. Gjithashtu, Njësitë e Qeverisjes Vendore, përgjegjëse për miratimin e planeve për infrastrukturën e objekteve shkollore, do të autorizojnë vetëm punime që plotësojnë standardet e aksesueshmërisë. Gjatë dhjetë viteve të fundit, objektivat e përcaktuara në Planin e mëparshëm të Veprimit për Persona me Aftësi të Kufizuara (për numrin e shkollave të aksesueshme, ambienteve parashkollore dhe qendrave të AFP-së[11]) nuk u arritën.

Disa **ndërtesa qeveritare** janë të aksesueshme. Shumë të tjera po rikonstruktohen me qëllim që të garantojnë aksesueshmëri të plotë për PAK. Janë të pakët personat me aftësi të kufizuar të punësuar në institucione qendrore dhe vendore.

Aspektet kryesore të së drejtës për **strehim** të përshtatshëm për personat me aftësi të kufizuara përfshijnë aksesueshmërinë fizike të banesës, banesën me shërbime mbështetëse, strehimin social dhe subvencionet. Personat me aftësi të kufizuara mund të marrin me qira apo të blejnë vetëm një numër të vogël banesash dhe apartamentesh që nuk kërkojnë shpenzime shtesë për përmirësimin e aksesueshmërisë (p.sh. duke ndërtuar rampa, duke zgjeruar hapësirat e hyrjeve, duke ulur lartësinë e çelësave të dritave, etj.). Në vitin 2008, Këshilli i Ministrave nxori një vendim "Për miratimin e rregullores për shfrytëzimin e hapësirave nga ana e personave me aftësi të kufizuara", i cili parashikon standardet e aksesueshmërisë dhe normat që duhet të zbatohen në industrinë e ndërtimit (veçanërisht në lidhje me aksesin nëpër ndërtesa, rrugë dhe mjedise të tjera të brendshme dhe të jashtme). Ne ndertimet publike si banesat sociale me qira dhe banesat me kosto te ulet, keto te fundit ndertuar nga EKB, jane patur parasysh dhe jane zbatuar keto standarte. Megjithatë, këto standarde nuk mbikëqyren në mënyrë sistematike dhe zbatimi i tyre nuk monitorohet.

Qeveria ofron disa programe për strehimin që përfshijnë banesa sociale me qira, banesa me kosto të ulët dhe truall të pajisur me infrastrukturë[12]. Përveç kësaj, programet e mësipërme janë mbështetur nëpërmjet instrumentave financiare për ofrimin e strehimit social sic janë bonuset e strehimit, subvencione qiraje, subvencionim të kredisë, grant i menjëhershëm për banesa me kosto të ulët deri ne 10 % të vlerës së baneses. Gjithashtu, duhet theksuar se personat me aftësi të kufizuara përfitojnë kushte favorizuese për legalizimin e ndërtesave të tyre të banimit, nëse do të

[11] Në Planin Kombëtar të Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara, 2005-2015, qeveria u angazhua të bëjë të aksesueshme 100 shkolla, 90 kopshte dhe tetë qendra AFP (Aktiviteti 1.4).
[12] Ligji nr. 9232.

jetë e nevojshme[13]. Nga analiza e nevojave për strehim e kryer në kuadër të hartimit të Strategjisë së Strehimit Social është evidentuar se instrumentet aktuale për strehim nuk përmbushin nevojat e grupeve të përjashtuara midis tyre edhe personat me aftesi te kufizuar.

Ligji për programet sociale të strehimit ka identifikuar personat me aftësi të kufizuara si një grup i veçantë me prioritet për programet sociale të strehimit, përkatësisht për subvencionim të qirasë dhe subvencionimet për interesat e kredive. Kjo është specifikuar më tej në Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 527, date 6,8,2014 "Për procedurat, kriteret dhe përparësitë për përfitimin e grantit të menjëhershëm" nëpërmjet te cilit personat me dëmtim të plotë ose të pjesshëm të shikimit që e kanë të pamundur të punojnë në kushte normale pune, paraplegjikëve dhe tetraplegjikëve të pajisur me vërtetim nga komisioni mjekësor (KMCAP), personave me aftësi të kufizuara të paaftë për punë dhe që kanë një vërtetim nga KMCAP-ja dhe personat e deklaruar si invalidë pune[14], përfitojnë falas në masën deri 10 % të vlerës së banesës me kosto të ulët të përfituar. Bazuar në kërkesat e bashkisë, Ministra e Zhvillimit Urban çdo vit alokon fonde për grantin e menjëhershëm për përfituesit e banesave me kosto të ulët . Familjet që përfitojnë nga granti i menjëhershëm janë ato që kanë si anëtar një person me aftësi të kufizuara, në mënyrë të veçantë, persona me dëmtim të plotë ose të pjesshëm të shikimit që e kanë të pamundur të punojnë në kushte normale pune, paraplegjikë dhe tetraplegjikë të pajisur me vërtetim nga KMCAP, persona me aftësi të kufizuara të paaftë për punë dhe që kanë një vërtetim nga KMCAP-ja, persona të deklaruar si invalidë pune, dhe persona me çrregullime të shëndetit mendor të cilët kanë nevojë për përkujdesje. VKM e sipërcituar përcakton gjithashtu se bazuar në kërkesat e bashkive, Ministria e Zhvillimit Urban planifikon dhe alokon fonde për grantin e menjëhershëm për përfituesit e banesave me kosto të ulët. Po ashtu, nuk ka komplekse ose njësi banimi ku personat me aftësi të kufizuara mund të jetojnë në mënyrë të pavarur me shërbime të personalizuara mbështetëse.

Nuk ka të dhëna të sakta për numrin e përfituesve, pasi jane bashkite ato te cilat bejne perzgjedhjen dhe administrimin e kerkesave per strehim e midis tyre edhe te granteve te menjehershme. Gjithsesi kërkesat për grante kanë qenë të vogla. Enti Kombëtar i Banesave është përgjegjës për përmirësimin e aksesueshmërisë dhe instalimin e pajisjeve mbështetëse për lëvizjen e personave me aftësi të kufizuara në strehimin social. Këto aspekte janë përfshirë edhe në projektin e banesave sociale me qira të ndërtuara në tetë bashki me kredi të bankës CEB.

Edhe në sektorin privat standardet e aksesueshmërisë zbatohen shumë rrallë. Shumica e objekteve turistike private nuk janë të aksesueshme dhe ky aspekt nuk trajtohet nga inspektimet për turizmin. Rrjedhimisht, personat me aftësi të kufizuara dhe familjet e tyre përballen me pengesa për të marrë pjesë në veprimtari argëtuese dhe në turizëm. Gjithashtu, kjo nënkupton se personat me aftësi të kufizuara shpesh nuk mund të punësohen në industrinë e turizmit, e cila zë një përqindje të konsiderueshme të ekonomisë në Shqipëri.

[13] VKM nr. 488, datë 22 korrik 2014, "Për përcaktimin e çmimit favorizues të shitjes së parcelës ndërtimore për ndërtimet pa leje me funksion banimi dhe të përzier, të subjekteve që përfitojnë falje të pagesës, si dhe të mënyrës e afateve të pagesës".
[14] VKM nr. 526 "Për kategoritë e personave me aftësi të kufizuara të cilët trajtohen me përparësi si përfitues të programeve sociale të strehimit".

Nevojitet një transport i aksesueshëm, i përballueshëm dhe efikas për të bërë të mundur përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara në shoqëri, për të lehtësuar lirinë e lëvizjes dhe për të nxitur pjesëmarrjen në punësim, arsimim dhe aktivitete të tjera. Legjislacioni ekzistues parashikon ofrimin e transportit me lehtësira për personat me aftësi të kufizuara në zonat urbane dhe rurale, me kosto më të ulëta për biletën[15], si dhe vende të posaçme për ta[16]. Megjithatë, në praktikë, pothuaj asnjë mjet transporti publik nuk është i aksesueshëm për personat me aftësi të kufizuara. Respektimi nga shoqëritë e transportit i standardeve të aksesueshmërisë në shërbim është përgjegjësi e organeve të qeverisjes vendore, të cilat edhe kanë përzgjedhur fituesit e kontratave të transportit. Megjithatë, monitorimi nuk është efikas dhe nuk është vendosur asnjë penalitet për moszbatimin e tyre.

Për të lehtësuar aksesin në mjetet e transportit, qeveria ka përjashtuar nga detyrimet doganore automjetet personale të paraplegjikëve ose tetraplegjikëve. Gjithashtu, personat me aftësi të kufizuara mund të modifikojnë automjetet e tyre përpara se të aplikojnë për një leje për drejtimin e automjetit[17]. Ata përjashtohen nga tarifat e parkimit dhe taksat e rrugës. Sipas raportit të parë të progresit të qeverisë për zbatimin e Konventës së OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, personat me aftësi të kufizuara rrallë kanë mundësi t'i përdorin 52 vendet e rezervuara të parkimit në 35 vende të ndryshme[18], por, përpara zyrave të ministrive në Tiranë, nuk mund të gjendet asnjë vend i tillë parkimi. Përveç kësaj, , personat që nuk dëgjojnë, nuk lejohen të marrin leje për drejtim automjeti.

Siguria në rrugë është e rëndësishme për të parandaluar aksidentet që shkaktojnë aftësi të kufizuara. Suksesi në këtë fushë ka qenë i përzier, pavarësisht fushatave të ndërgjegjësimit (shih figurën 1).

Figura 1: Numri i aksidenteve serioze rrugore

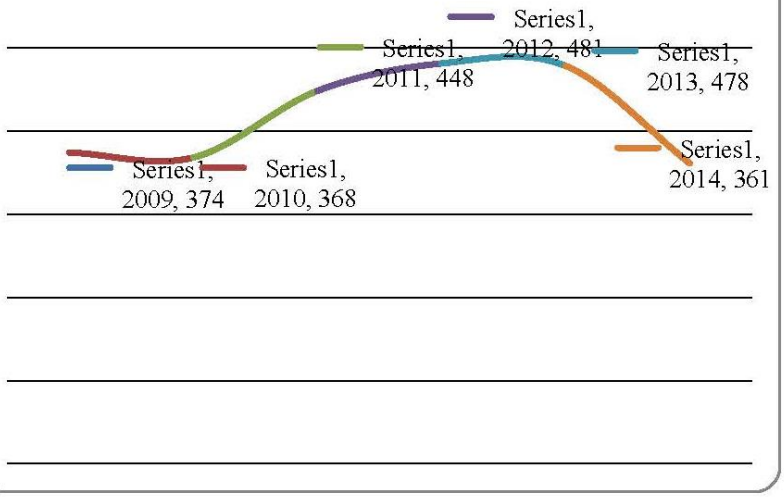

[15] Megjithatë, disa ofrues të transportit refuzojnë të ofrojnë një ulje çmimi të tillë, sepse ata nuk rimbursohen nga Ministria e Financave apo nga qeverisja vendore.
[16] Ligji për transportin rrugor, neni 85.
[17] Modifikimet duhet të miratohen nga Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës.
[18] Faqja 25.

Nuk dihet sesa prej këtyre aksidenteve kanë shkaktuar aftësi të kufizuara të përkohshme ose të përhershme, por është e qartë se përpjekjet e vazhdueshme do të çonin në siguri më të madhe në rrugë dhe do të ulnin numrin e personave të tjerë me aftësi të kufizuar.

1.1.2 Aksesi në informacion

Ligji për përfshirjen dhe aksesueshmërinë për personat me aftësi të kufizuara parashikon garantimin e jetesës së pavarur nëpërmjet politikave të komunikimit dhe informacionit dhe formateve të aksesueshme. Këtu përfshihen shtypja dhe botimi në alfabetin Braille, shtypja me shkronja të mëdha, përdorimi i një gjuhe të thjeshtuar dhe formate elektronike të aksesueshme nga programet e leximit. Megjithatë, për shembull, tekstet shkollore të shkollave të përgjithshme nuk ekzistojnë në alfabetin Braille apo në formate audio. Instituti i Nxënësve që nuk Shikojnë nuk mund të plotësojë kërkesat për tekste shkollore në alfabetin Braille për shkak të fondeve të kufizuara dhe kapacitetit teknik të kufizuar.

Po ashtu, faqet qeveritare të internetit dhe portalet nuk janë të aksesueshme për programet e leximit për personat që kanë nevojë për shkrim të madh apo kontrast si dhe në gjuhën e shenjave për personat që nuk dëgjojnë. Në standartet e Agjencisë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit (AKSHI) për faqet e internetit të institucioneve të qeverisë, duhet të merren parasysh elementët e aksesueshmërisë.

Aksesueshmëria në programet informative dhe në median e përgjithshme do t'u mundësonte personave me aftësi të kufizuara të informoheshin dhe të merrnin pjesë në jetën politike dhe publike. Për momentin, programet televizive në gjuhën e shenjave janë të kufizuara vetëm në televizionin kombëtar (TVSH) që transmeton një program informativ prej 10 minutash në ditë.Gjithashtu personat që nuk dëgjojnë nuk kanë akses në informacion për arsye të mungesës së titrave në programe dhe edicione lajmesh në televizione të ndryshme.

Për të përmirësuar aksesin në informacion dhe njohjen e të drejtave të tyre, qeveria ngriti në vitin 2013 një grup pune ndërinstitucional për ta bërë zyrtare gjuhën e shenjave në Republikën e Shqipërisë. Një vit më vonë, Këshilli i Ministrave miratoi një vendim "Për njohjen e gjuhës shqipe të shenjave" me qëllim nxitjen e përdorimit të saj në shërbimet publike dhe aksesin në informacion. Megjithatë, personat që nuk dëgjojnë pothuajse nuk kanë akses nëpërmjet gjuhës së shenjave në shërbimet private apo publike.

1.2 Barazia

Në vitin 2014, ligji "Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara" përcaktoi parimet dhe shërbimet në fushën e barazisë dhe aksesit në drejtësi. Ai garanton promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të personave me aftësi të kufizuara me qëllim mundësimin e përfshirjes së tyre të plotë dhe efikase në të gjitha sferat e jetës, në kushte të barabarta me pjesën tjetër të shoqërisë, duke mundësuar në të njëjtën kohë autonomi dhe jetesë të pavarur me anë të ndihmës dhe përkujdesjes. Po kështu, ligji "Për mbrojtjen nga diskriminimi", i miratuar në vitin 2010, parashikon respektimin e parimeve të barazisë dhe mosdiskriminimit që,

mes të tjerash, lidhen me aftësitë e kufizuara[19]. Këto ligje janë në përputhje me Konventën e OKB-së dhe duhet të integrohen në ligje dhe akte nënligjoretë tjera.
Një anketim i kryer në vitin 2010 nga Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Civil Rights Defenders zbuloi se në 94% të rasteve, personat me aftësi të kufizuara përfaqësoheshin në gjykatë nga përfaqësuesit e tyre, zakonisht anëtarë të familjes, të cilët janë të painformuar për procedurat ligjore[20]. Kur personat me aftësi të kufizuara paraqiteshin personalisht në gjykatë, shpesh është dashur që dikush t'i ngrejë ata nga njëri kat në tjetrin ose në disa raste gjyqtari detyrohej të shkonte në shtëpinë e personit me aftësi të kufizuara. Nga 23 gjykata të anketuara, vetëm 8 kishin rampa në hyrje të tyre dhe 6 prej tyre kishin ashensorë. Nga 5 gjykatat që kishin faqe interneti, asnjë nga ato nuk ofronte funksione aksesi. Shumica e gjykatave (83%) nuk mund të sigurojnë informacion të aksesueshëm për persona me probleme në shikim, dëgjim dhe zhvillim[21].

Këto pengesa prekin edhe **lirinë për të bërë zgjedhje individuale**. Për shkak të inekzistencësë një sistemi operativ për të mbështetur vendimmarrjen[22], kujdestaria ligjore mbizotëron. Kjo çështje është po aq e rëndësishme si për aksesin në drejtësi, ashtu edhe për fusha të tjera të Planit të Veprimit. Administrimi i pasurisë nga një kujdestar u mohon personave me aftësi të kufizuara të drejtën për të menaxhuar pasuritë e tyre financiare dhe të drejtën e posedimit të pasurisë. Sipas nenit 33 të Kodit të Procedurës Civile, nuk mund të paraqiten padi ligjore nga një person të cilit i mungon zotësia për të vepruar. Në të njëjtën kohë, në procedurat për të hequr zotësinë e një personi për të vepruar, personi në fjalë nuk ka të drejtë të jetë palë[23].

Kodi Civil përmban dispozita ligjore të cilat bien ndesh me parimin e zotësisë për të vepruar dhe i referohet koncepteve të "prapambetjes mendore", "çrregullimeve të shëndetit mendor" dhe"çrregullimeve psikike", ndërsa Kodi i Familjes parashikon emërimin e një kujdestari në rastet e heqjes/ kufizimit të zotësisë për të vepruar. Kodi i Procedurës Penale parashikon përkthimin për njerëzit që nuk e kuptojnë gjuhën shqipe, por nuk trajton të drejtën për interpretim në gjuhën e shenjave për personat që nuk dëgjojnë.

---

[19] Ligji nr.10221, datë 4 shkurt 2010 "Për mbrojtjen nga diskriminimi", neni 1: "Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë në lidhje me gjininë, racën, ngjyrën, etninë, gjuhën, identitetin gjinor, orientimin seksual, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicione gjenetike, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.".
[20] Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Mbrojtësit e të Drejtave Civile, *Garantimi i aksesueshmërisë në gjykata dhe shërbimet gjyqësore për personat me aftësi të kufizuara*, 2010, f. 10.
[21] *Po aty.*
[22] Neni 7 i Ligjit për Përfshirjen dhe Aksesueshmërinë ePersonave me Aftësi të Kufizuara e përcakton atë si "ushtrim i vullnetit nga një person me aftësi të kufizuara përmes një kompetence specifike të shtuar që mbështet qëllimin dhe interesin e tij më të mirë, duke i mundësuar atij të kryjë veprime për të fituar të drejtave dhe për të marrë përsipër detyrime". I njëjti nen gjithashtu shpjegon se "Çdo person me aftësi të kufizuara që ka nevojë për ndihmë në vendimmarrje do të marrë mbështetjen e duhur nga një individ ose grup individësh tëbesuar. Mbështetja mund të sigurohet në një sërë mënyrash, duke përfshirë mbështetjen përmes interpretimit në gjuhëne shenjave dhe gjuhëtë thjeshtuar, si dhe duke ndihmuar personin me aftësi të kufizuara në marrëdhëniet me të tretët të cilët nuk janë në gjendje të kuptojnë mënyrën e tij të komunikimit. Mbështetja jepet gradualisht, duke i dhënëkohën e mjaftueshme personave që e kërkojnë atë për të mësuar se si të përdorin mbështetjen për interesin e tyre më të mirë. "
[23] Prezenca e OSBE në Shqipëri, *Drejt Drejtësisë: Analiza e procedurave civile në gjykatat e rretheve*, http://www.osce.org/albania/100388, f. 13.

Deri më sot, aksesi në sistemin e drejtësisë për të gjithë qytetarët shqiptarë, duke përfshirë edhe personat me aftësi të kufizuara, është përmirësuar nëpërmjet **forcimit të kapaciteteve të gjyqësorit dhe të inspektimit,** si dhe krijimit të institucioneve të reja të pavarura, të afta për t'iu përgjigjur shkeljeve. Në raste diskriminimi, personat me aftësi të kufizuara mund të drejtohen te një prej organeve të mëposhtme:

- *Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi*, një institucion shtetëror i pavarur që shqyrton dhe vendos mbi bazën e ankesave individuale në këtë fushë. Komisioneri mund të përfshihet në hetime *ex officio* për çdo trajtim diskriminues të pretenduar dhe të vendosë sanksione për shkeljet.
- *Avokati i Popullit*, një institucion kushtetues i pavarur që mbron të drejtat, lirinë dhe interesat e individëve nga veprimet ose mosveprimet e paligjshme apo të parregullta të organeve të administratës publike, si dhe të të tretëve që veprojnë për llogari të saj.Ai është nxitës i standarteve më të larta të të drejtave të njeriut në vend. Kryen inspektime të institucioneve të kujdesit social për të monitoruar dhe vlerësuar zbatimin e të drejtave ligjore të përfituesve. Përmes Mekanizmit Kombëtar për Parandalimin e Torturës, Trajtimit Çnjerëzor dhe Poshtërues, Avokati i Popullit monitoron respektimin e të drejtave dhe të standardeve në spitalet e shëndetit mendor, burgje dhe në sistemin e paraburgimit. Avokati i Popullit gjithashtu harton
- rekomandime për institucionet shtetërore. Një nga komisionerët e Avokatit të Popullit është person me aftësi të kufizuara.
- *Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale*, një organ shtetëror mbikëqyrës i pavarur, përgjegjës për të mbikëqyrur ligjshmërinë e veprimtarive të përpunimit të të dhënave personale.
- *Gjykatat* mund të ofrojnë kompensim për personat që vuajnë nga diskriminimi për shkak të aftësive të kufizuara[24], përfshirë edhe mohimin e një përshtatjeje të arsyeshme.

Drejtoria e Monitorimit të Standardeve të Shërbimit Social Shtetëror monitoron gjithashtu standardet e shërbimit.

Oficerët e policisë trajnohen rregullisht në lidhje me trajtimin e të miturve dhe personave me aftësi të kufizuara (këto module janë përfshirë në kurrikulën e shkollës së policisë). Gjithashtu, janë ofruar disa trajnime në Shkollën e Magjistraturës për gjykatësit dhe prokurorët. Trajnimi u përqendrua në dispozitat e Konventës së OKB-së, por duhet më shumë punë në këtë fushë për të mundësuar zbatimin efikas të së drejtës për barazi përpara ligjit. Është bërë vetëm një trajnim bazë dhe numri i gjykatësve dhe prokurorëve që morën pjesë ishte i kufizuar.

Deri në maj 2015, në të gjithë vendin gjenden në burg[25] 363 meshkuj dhe 16 femra me aftësi të kufizuara. Gjithashtu, ligji parashikon se personat me aftësi të kufizuara "mund të qëndrojnë në shtëpitë e tyre me urdhër heqje lirie me kusht ose në një tjetër objekt të përshtatshëm të siguruar nga policia"[26]. Në **sistemet e (para)burgimit** personat me aftësi të kufizuara mbahen në njësi të veçanta ose institucione të veçanta. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka ngritur

[24] Ligji nr.10221, datë 4 shkurt 2010 "Për mbrojtjen nga diskriminimi", neni 33.
[25] Raporti i parë i progresit i qeverisë shqiptare mbi zbatimin e Konventës së OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, 2015, f. 30.
[26] Neni 255 i Kodit të Procedurës Penale.

shqetësime në lidhje me kushtet e personave me aftësi të kufizuara në këto institucione[27]. Për rastin e burgut të Zaharisë në Krujë, Gjykata "ka nxitur autoritetet shqiptare që të jepnin […] informacion të detajuar për regjimin juridik dhe praktikën që rregullon disponueshmërinë e trajtimit mjekësor për të ndaluarit"[28].

Ndihma juridike nuk përfitohet falas nga të gjithë personat me aftësi të kufizuara, por vetëm nga ata që janë viktima të dhunës në familje apo të trafikimit të qenieve njerëzore (dhe vetëm për procedura gjyqësore të ngjashme), nga ata që përfitojnë (ose që kualifikohen për) ndihmë sociale dhe të miturit që kërkojnë mbrojtje në një proces dhe gjykim penal. Aksesi mendohet të përmirësohet nëpërmjet ngritjes së zyrave rajonale, por shtrirja e shërbimeve mbetet e kufizuar për shkak të kufizimeve në fonde publike, mungesës së aksesueshmërisë në disa ndërtesa dhe mungesës së materialeve dhe informacionit të ndihmës juridike në alfabetin Braille dhe/apo formate alternative të aksesueshme. Deri në shtator 2015, Komisioni Shtetëror për Ndihmën Juridike nuk ka ofruar shërbime për ndonjë person me aftësi të kufizuara[29].

Gratë me aftësi të kufizuara përfaqësonin 2% të rasteve të raportuara **të dhunës në familje** në vitin 2014 dhe vetëm 1% në vitin 2013. Megjithatë, Këshilli i Evropës paralajmëron se "shkalla e dhunës dhe abuzimit ndaj personave me aftësi të kufizuara është dukshëm më e lartë në krahasim me popullsinë e përgjithshme, dhe akoma më e lartë te gratë me aftësi të kufizuara, veçanërisht te gratë me aftësi të kufizuara të rënda, tek të cilat përqindja e abuzimit e tejkalon së tepërmi atë të grave pa aftësi të kufizuara"[30]. Disa raste nuk raportohen për shkak të stigmës së dhunës në familje, mungesës së njohurive për burimet në dispozicion dhe mbrojtjes së kufizuar, si dhe të opsioneve të akomodimit për të gjitha viktimat e dhunës në familje. Gjithashtu, gratë me aftësi të kufizuara mund të hezitojnë t'i raportojnë abuzimet nëse janë të varura nga abuzuesi i cili e ka në kujdestari.

Duke njohur rëndësinë e kësaj çështjeje, qeveria miratoi ligjin "Për masat kundër dhunës në familje" në vitin 2006, duke garantuar mbrojtje me masa ligjore dhe duke i kushtuar vëmendje të veçantë fëmijëve, të moshuarve dhe personave me aftësi të kufizuara. Qendra Kombëtare e Trajtimit të Viktimave të Dhunës në Familje funksionon që nga viti 2011 (e aksesueshme për persona me aftësi të kufizuara) dhe, në vitin 2014, qeveria krijoi një sistem online për regjistrimin e rasteve të reja.

1.3 Punësimi dhe AFP-ja

Ligji për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara garanton të drejtën për jetesë të pavarur, duke përfshirë edhe aksesin në punësim. Kodi i Punës ndalon çdo formë diskriminimi në fushën e punësimit dhe profesionit, ndërsa draft ndryshimet e tij të fundit i

[27] Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, vendimet në çështjen Dybeku kundër Shqipërisë 41153/06 në 2007 dhe 557/12 në 2014; si dhe vendimet e marra në takimin e 1164-t të zëvendësministrave, 5-7 mars 2013.
[28] Vendimi 5 i marrë në lidhje me çështjen Dybeku kundër Shqipërisë në takimin e 1164-t të zëvendësministrave, 5-7 mars 2013.
[29] Qeveria e Shqipërisë, *Dokumenti i Politikave për Përfshirjen Sociale, 2015-2020*, f. 128.
[30] Këshilli i Evropës, *Plani i Veprimit për nxitjen e të drejtave dhe pjesëmarrjen e plotë të personave me aftësi të kufizuara në shoqëri: Përmirësimi i Cilësisë së Jetës për Personat me Aftësi të Kufizuara në Evropë, 2006-2015*, linja e veprimit nr. 13: Mbrojtja kundër dhunës dhe abuzimit, f. 27, e disponueshme në adresën: http://www.coe.int/t/e/social_cohesion/soc-sp/Rec_2006_5DisabilityActionPlan.pdf.

harmonizojnë përkufizimet me ligjin kundër diskriminimit dhe përcaktojnë kufizime për çdo trajtim të ndryshëm, kufizim, përjashtim ose preferencë. Ligji për arsimin dhe formimin profesional, mes përfituesve specifikon edhe "grupe të veçanta" (terminologji që përfshin edhe personat me aftësi të kufizuara).

Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi siguron të drejtën e ankimit për çdo viktimë diskriminimi me bazë aftësinë e kufizuar apo arsye të tjera, dhe gjithashtu fut edhe konceptin e "**përshtatjes së arsyeshme**". Edhe Kodi i Punës i ndryshuar dhe miratuar së fundmi specifikon se punëdhënësi është i detyruar të garantojë përshtatje të arsyeshme për personat me aftësi të kufizuara në vendin e punës. Kjo përfshin modifikime dhe ndryshime të nevojshme të vendit të punës dhe që nuk të ngarkojnë me barrë të tepërt. Mohimi i përshtatjes së arsyeshme përbën diskriminim dhe në çdo rast gjyqësor barrën e provës e ka punëdhënësi[31].

Ligji për nxitjen e punësimit parashikon **kuota punësimi** për personat me aftësi të kufizuara për punëdhënësit e sektorit privat dhe publik. Çdo kompani apo institucion publik me më shumë se 24 punonjës, duhet të punësojë një person me aftësi të kufizuara për çdo 25 punonjës. Megjithatë, penalitetet në fuqi për punëdhënësit që nuk përmbushin këto kuota nuk zbatohen. Vërehet se edhe në institucionet shtetërore numri i të punësuarëve me aftësi të kufizuar është i vogël.

Nëngrupe të ndryshme të personave me aftësi të kufizuara si të verbërit, invalidët e punës, paraplegjikët dhe tetraplegjikët, kanë përfitime të veçanta të përcaktuara me ligj, duke çuar kështu në diskriminimin e kategorive të tjera të aftësisë së kufizuar. Sipas Ligjit nr. 8626, datë 22 qershor 2000, "Statusi i invalidit paraplegjik dhe tetraplegjik", i rishikuar, punëdhënësit që marrin në punë paraplegjikët dhe tetraplegjikët gëzojnë të drejtën e uljes së taksave[32],por në praktikë kjo nuk ndodh. Numri i të punësuarve që bëjnë pjesë në këto grupe mbetet ende i ulët.

Në nivelin e akteve nënligjore, në vitin 2003, Këshilli i Ministrave miratoi një vendim "Për programin e **nxitjes së punësimit** të punëkërkueseve të papuna femra", i pasuar nga vendimi "Për programet e nxitjes së punësimit për punësimin e personave me aftësi të kufizuara" në vitin 2014. Programi u zbatua si program pilot në Tiranë dhe Elbasan me 14 përfitues në vitin 2014 dhe më pas u prezantua në të gjithë vendin në vitin 2015, ku deri në shtator kishte 31 përfitues. Ky kuadër parandalon diskriminimin dhe ofron stimuj për punëdhënësit që punësojnë persona me aftësi të kufizuara:

- Punëdhënësi që punëson një PAK përfiton një financim për të pajisur siç duhet vendin e punës/transport (përshtatja e arsyeshme) të personit me aftësi të kufizuar dhe për t'i siguruar atij/asaj një përgatitje thelbësore për punën, deri në masën 100 000 (njëqind mijë) lekë, por jo më shumë se 200 000 (dyqind mijë) lekë, nëse punëson më shumë se dy persona. Për këtë, punëdhënësit duhet të paraqesin një projekt për përshtatjen e arsyeshme;Siç është shpjeguar në kapitullin e kujdesit social, personat me aftësi të kufizuara nuk i humbasin përfitimet e tyre për aftësinë e kufizuar gjatë 24 muajve të parë të punësimit.

[31] Ligji nr. 10221, datë 4 shkurt 2010, "Për mbrojtjen nga diskriminimi", neni 36, pika 6: "Pasi paditësi paraqet prova, mbi të cilat bazon pretendimin e tij dhe në bazë të të cilave gjykata mund të prezumojë sjelljen diskriminuese, i padituri detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim sipas këtij ligji".
[32] Ligji nr. 8626, datë 22 qershor 2000, "Statusi i invalidit paraplegjik dhe tetraplegjik", i rishikuar.

- Drejtoria Rajonale e Sigurimeve Shoqërore kontribuon për sigurimin shëndetësor në rast aksidenti në punë (duke mbuluar 0,3% të pagës mesatare minimale)[33].
- Punëdhënësi që punëson një PAK përfiton një financim mujor në masën deri në 100 për qind të sigurimeve të detyrueshme shoqërore dhe shëndetësore, të pjesës së kontributit të punëdhënësit, me kusht që kohëzgjatja e kontratës së punës të mos jetë më e shkurtër se një vit. Ky financim bëhet nga zyra e punësimit në degën përkatëse të tatimeve, sipas procedurave përkatëse;
- Shteti paguan pjesën e sigurimit të detyrueshëm të punëdhënësit për çdo femër me aftësi të kufizuara të punësuar. Pagesa financiare rritet deri në katër paga minimale mujore për kontratat vjetore të punës, gjashtë paga për kontratat dyvjeçare dhe tetë paga për kontratat trevjeçare.

Numri i personave me aftësi të kufizuara të punësuar nëpërmjet Shërbimit Kombëtar të Punësimit është rritur në mënyrë të qëndrueshme gjatë tre viteve të fundit. Në vitin 2012 u punësuan vetëm 13 persona me aftësi të kufizuara, në vitin 2013 ky numër arriti në 79 dhe në vitin 2014 në 127.

Ekzistojnë edhe dispozita të tjera, por ato nuk mund të zbatohen për shkak të pengesave praktike ose rregullatore që duhet të trajtohen:

- Pagat e personave me aftësi të kufizuara përjashtohen nga tatimi deri në një nivel të caktuar, por ky nivel mbetet ende për t'u përcaktuar në një VKM dhe ndërkohë përfitimet nuk mund të përdoren.
- Të verbrit, tetraplegjikët dhe paraplegjikët që janë të vetëpunësuar përfitojnë nga ulja e taksave, por kjo dispozitë në praktikë nuk funksionon.

Shërbimi Kombëtar i Punësimit (SHKP) ka bashkëpunuar me organizata të shoqërisë civile për të rritur shtrirjen e shërbimeve te personat me aftësi të kufizuara. Disa prej zyrave të SHKP-së janë pjesërisht të aksesueshme, ndërsa të tjera kanë probleme pronësie dhe ndërtesa nuk mund të modifikohet. Në SHKP është punësuar vetëm një person me aftësi të kufizuara dhe numri i personave me aftësi të kufizuara të regjistruar si të papunë mbetet relativisht i ulët. Ky numër ishte 1275 në gusht 2015 krahasuar me 1732 të tillë të regjistruar një vit më parë. Personat me aftësi të kufizuara përballen me pengesa për të hyrë në tregun e punës për shkak të nivelit mesatar të ulët të arsimit dhe kualifikimit profesional, si edhe diskriminimit nga punëdhënësit. Në përgjigje të këtyre çështjeve, në Strategjinë Kombëtare për Punësim dhe Aftësi 2014-2020 dhe Planinë e saj të Veprimit është modeluar një kuadër ri për nxitjen e punësimit, i cili përqendrohet tek modernizimi i mënyrës së shërbimit nga punonjësit e zyrave të punësimit, si në nivel qarku, ashtu edhe lokal me modelin e ri të shërbimeve me tre nivele, i bazuar tek teknikat e profilizimit, kryesisht për personat me nevoja të vecanta. Janë hapur 14 zyra të reja punësimi në rajonet kryesore të vendit, në të cilat ofrohet modeli i ri i sherbimeve të punësimit, me standarte evropiane.

Programet e Arsimit dhe Formimit Profesional përbëjnë një nga mënyrat për të përmirësuar kualifikimet dhe aftësitë e një personi. Personat me aftësi të kufizuara përfitojnë falas kurset e

[33] Këto kontribute mblidhen nga Instituti i Sigurimeve Shoqërore dhe zakonisht burojnë nga fondet e akorduara për programet e nxitjes së punësimit.

formimit profesional , por ndërtesat e qendrave të AFP-së janë kryesisht të paaksesueshme[34]. Gjithashtu, qendrat nuk kanë udhëzime për t'i përshtatur kurrikulat sipas nevojave të pjesëmarrësve me aftësi të kufizuara, stafi i tyre nuk është trajnuar në këtë fushë dhe ata nuk kanë punësuar asnjë person me aftësi të kufizuara. Në vitin 2015, 134 persona me aftësi të kufizuara kanë përfunduar kurset e formimit profesional falas.

1.4 Arsimimi

E drejta për arsim për të gjithë fëmijët në Shqipëri, përfshirë fëmijët me aftësi të kufizuara, është e garantuar nga një shumëllojshmëri ligjesh dhe rregulloresh, si dhe nga objektivat sociale të përcaktuara në kushtetutë. Ligji për arsimin parauniversitar përcakton parime që udhëzojnë arsimimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara, konkretisht për zhvillimin e potencialit të tyre fizik dhe intelektual, përmirësimin e cilësisë së jetës dhe sigurimin e integrimit të tyre të plotë në shoqëri dhe në tregun e punës. Ligji promovon konceptin e arsimit gjithëpërfshirës, duke theksuar se përfshirja në institucione arsimore të specializuara është e përkohshme dhe se përfshirja në kopshte dhe shkolla të përgjithshme ka rëndësi primare. Në të njëjtën kohë, të dhënat e censusit tregojnë se vetëm 55,6% e personave me aftësi të kufizuara mbi 15 vjeç kanë përfunduar arsimin bazë. Vetëm 3,3% e personave me aftësi të kufizuara kanë përfunduar studimet (pas)universitare. Pothuajse një e katërta (24,3%) e personave me aftësi të kufizuara nuk janë regjistruar asnjëherë në shkollë.

Ministria e Arsimit dhe Sportit regjistron dhe monitoron fëmijët me aftësi të kufizuara në arsimin parashkollor. Në harmoni me nismën "Çdo fëmijë në shkollë" duhet përforcuar bashkëpunimi dhe shkëmbimi i informacionit ndërmjet Ministrisë së Shëndetësisë, Ministrisë së Arsimit dhe Sportit, Ministrisë së Brendshme dhe Ministrisë së Mirëqenies Sociale dhe Rinisë. Sipas Ministrisë së Arsimit dhe Sportit ka pasur një rritje prej 33% të numrit të nxënësve me aftësi të kufizuara të regjistruar në arsimin e zakonshëm (shih tabelën 1).

Tabela 1: Numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara në nivele të ndryshme të arsimit

Të dhënat	Viti akademik 2013-2014[35]	Viti akademik 2014-2015[36]
• Numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara të regjistruar në kopshte dhe arsim fillor	1652 fëmijë, përfshirë 302 në ciklin parashkollor dhe 1350 në ciklin e ulët	1947 fëmijë, përfshirë 421 në ciklin parashkollor dhe 1526 në ciklin e ulët
• Numri i nxënësve me aftësi të kufizuara të regjistruar në arsimin e lartë	758 nxënës (570 në arsimin e mesëm të ulët dhe 188 në arsimin e mesëm të lartë)	1254 nxënës (915 në arsimin e mesëm të ulët dhe 339 në arsimin e mesëm të lartë)
• Numri i fëmijëve të regjistruar në shkollat speciale	702 (222 vajza dhe 480 djem)	700

[34] Nga 10 qendra të AFP-së (2 në Tiranë, 7 në rrethe dhe 1 e lëvizshme për rajonet verilindore) vetëm tre janë pjesërisht të aksesueshme, ato që ndodhen në ish-fabrika ku kati përdhes është i aksesueshëm, por jo banjat dhe katet e sipërme. Aktualisht po punohet ne dy qendra : QFP Tirane dhe QFP Vlore per ti bere plotesisht te aksesueshme.
[35] UNICEF, Analiza për situatën e fëmijëve me aftësi të kufizuara, 2014.
[36] Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, *Rishikimi i raporteve të dorëzuar nga shtetet palë bazuar në nenin 35 të Konventës për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, draft raporti i parë*, 2015, f. 41.

Ministria e Arsimit dhe Sporteve, në bashkëpunim me njësitë e qeverisjes vendore, prindërit dhe Drejtoritë/Zyrat Arsimore përpiqen të sigurojnë që çdo fëmijë të regjistrohet në një shkollë të përgjithshme apo speciale. Teorikisht ekziston edhe varianti i arsimimit në shtëpi për fëmijët që nuk mund të shkojnë në shkollë, e përcaktuar për herë të parë në një udhëzim të përbashkët të Ministrisë së Arsimit dhe Sportit dhe Ministrisë së Shëndetësisë. Megjithatë, nuk ka pasur udhëzime të mëtejshme deri më sot që do të mund të bënin funksionale këtë mundësi për fëmijët me aftësi të kufizuara.

Qeveria është e angazhuar të sigurojë arsim gjithëpërfshirës për të gjithë fëmijët, por ende duhet të ngrihen disa themele të rëndësishme për arsimin gjithëpërfshirës për fëmijët me aftësi të kufizuara. Këtu përfshihet:

- Përdorimi i mësuesve ndihmës në arsimin bazë përcaktohet në një udhëzim të Ministrit të Arsimit dhe Sporteve të vitit 2014[37]. Mësuesit me një kuotë të pamjaftueshme orësh u pyetën nëse dëshironin të punonin si asistentë mësues për fëmijët me aftësi të kufizuara. Vetëm 65 prej tyre aplikuan, ndërkohë që nevojat ishin shumë më të mëdha (3200 fëmijë). Shkollat speciale po përdoren si qendra trajnimi për asistentët mësues, por mësuesit që punojnë në shkollat speciale nuk mund të marrin rolin e një asistenti duke qenë se ata janë të mbikualifikuar.

- Me Udhëzim të Ministrit të Arsimit dhe Sporteve është miratuar "Profili i mësuesit gjithëpërfshirës" që do të shërbejë si udhëzues për formim dhe zhvillim profesional të mësuesit gjithëpërfshirës.

- Librat shkollorë për arsimin e zakonshëm nuk janë të disponueshme në formate të aksesueshme (p.sh, në braille ose format dixhital).

- Çdo drejtori arsimore duhet të ketë (por ende nuk ka) komisione multidisiplinore përgjegjëse për vlerësimin e nxënësve me aftësi të kufizuara. Sipas modelit bio-psiko-social, komisionet përcaktojnë nevojën e fëmijës për mësues ndihmës dhe japin udhëzime për hartimin e planit individual të mësimit për të. Planet individuale të mësimit nuk po përdoren ende.

- Infrastruktura dhe ambientet fizike në shkolla në përgjithësi nuk janë të aksesueshme për fëmijët me aftësi të kufizuara. Sipas një studimi të kohëve të fundit, vetëm 35% e kopshteve dhe e shkollave 9-vjeçare plotësojnë kushtet për përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara[38]. Planet e rinovimit dhe rikonstruksionit të objekteve shkollore miratohen nga njësitë e qeverisjes vendore.

- Rinovimet e shkollave janë përgjegjësi e qeverisjes vendore, por ministria kontrollon planet e rinovimit dhe është e angazhuar për zbatimin e të gjithë standardeve të aksesueshmërisë. Në vitin 2015, aksesueshmëria u përfshi për herë të parë edhe në kriteret për shkollat private.

[37] Udhëzim i Ministrit të Arsimit dhe Sporteve nr. 38, datë 7 tetor 2014, "Për kriteret e mësuesit ndihmës për nxënësit me aftësi të kufizuar në institucionet publike të arsimit parauniversitar".
[38] Studim Analitik *Arsimi gjithëpërfshirës për fëmijët me aftësi të kufizuara në Shqipëri*, Njësia e Menaxhimit të Projektit, në bashkëpunim me "Save the Children" dhe Ministrinë e Arsimit dhe Sporteve.

- Është në proces miratimi profili i mësuesit gjithëpërfshirës, që do të shërbejë si udhëzues për formim dhe zhvillim profesional të mësuesit gjithëpërfshirës.

- Programi mësimor për edukimin e mësuesve të përgjithshëm nuk ka përmbajtje të mjaftueshme për mësimdhënien për fëmijët me aftësi të kufizuara. Mësuesit e shkollave të përgjithshme e kanë të vështirë që pa mësuesit ndihmës të plotësojnë nevojat e të gjithë nxënësve në mënyrë të barabartë dhe disa prindër hezitojnë të regjistrojnë fëmijët në shkolla të përgjithshme.

- Njëkohësisht, Shoqata Shqiptare e Personave që nuk Dëgjojnë ANAD ka ndërmarrë një studim për të parë mundësinë e shtrirjes së arsimimit të fëmijëve që nuk dëgjojnë deri në nivelin e arsimit të mesëm.

- Këto pengesa pengojnë seriozisht arsimin gjithëpërfshirës të fëmijëve me aftësi të kufizuara dhe duhet të trajtohen në mënyrë sistematike në të ardhmen.

Përveç kësaj, të rinjtë dhe të rriturit me aftësi të kufizuara përballen me sfida për të pasur akses në nivelet e arsimit të lartë. Ka kuota të rezervuara për grupe të ndryshme të synuara, por këto kuota nuk plotësohen çdo vit (tabela 2).

Tabela 2: Përdorimi i kuotave për nxitjen e aksesit në arsimin e lartë

Niveli Bachelor		**Niveli Master**	
Kuotat	Regjistrimi aktual (2014-2015)	Kuotat	Regjistrimi aktual (2014-2015)
15 kuota të rezervuara për persona me probleme shikimi 15 për paraplegjikët dhe tetraplegjikët 20 për romët dhe egjiptianët 15 për jetimët	42 për studentët me aftësi të kufizuara (23 meshkuj dhe 19 femra) në lëndë si drejtësi, histori, psikologji, punë sociale, menaxhim, kontabilitet dhe financë, menaxhim biznesi, arkitekturë dhe IT	15 kuota për persona me probleme shikimi 15 për paraplegjikët dhe tetraplegjikët 15 për romët dhe egjiptianët 15 për jetimët	12 studentë (gjashtë meshkuj dhe gjashtë femra), duke përfshirë vetëm dy studentë me aftësi të kufizuara
65 vende në total	**42 studentë të regjistruar në total**	**60 vende në total**	**12 studentë të regjistruar në total**

Siç tregohet, në nivelin parauniversitar janë zënë vetëm rreth 75% e vendeve dhe akoma më pak në nivelin universitar. Arsyet përfshijnë mungesën e aksesueshmërisë në ndërtesat e universiteteve, mungesën e asistencës për studentët me aftësi të kufizuara dhe profesorëve të tyre në klasë, si dhe mungesën e librave në formate të ndryshme. Disa nxënës me aftësi të kufizuara (për shembull, persona që nuk dëgjojnë), për arsye të vështirësive në leximin dhe shkrimin e gjuhës shqipe dhe mungesës së aksesit nëpërmjet interpretit të gjuhës së shenjave, nuk mund të kryejnë arsimin e mesëm në Shqipëri, si rrjedhim nuk mund të ndjekin universitetin.

1.5 Kujdesi social

Numri i përfituesve[39] që kanë përdorur sistemin e mbrojtjes sociale për shkak të aftësisë së kufizuar ishte 162 350 në vitin 2014 dhe 157 434 në vitin 2015. Invalidët e punës përfaqësojnë nëngrupin më të madh (74 373 persona). Familjet me anëtarë me aftësi të kufizuara janë të varur nga **pagesat e aftësisë së kufizuar**: 79% e tyre marrin një formë transferte të mbrojtjes sociale, pothuajse sa dyfishi i familjeve që nuk kanë ndonjë anëtar me aftësi të kufizuara[40].Transferta e mbrojtjes sociale perfshijne: pagesen e paaftesise, ndihmen ekonomike si dhe lehtesimet ne pagesat e energjise. Përveç kësaj, janë edhe 8 254 familje që marrin ndihmë ekonomike dhe që kanë një anëtar me aftësi të kufizuara, por kjo nuk ka qenë arsyeja bazë për dhënien e kësaj ndihme. Duhet të theksohet se "edhe pse pagesat e aftësisë së kufizuar janë rritur nga viti në vit, është ende e qartë se njerëzit me aftësi të kufizuara e kanë të vështirë të mbulojnë shpenzimet e tyre [41].

Përfitime shtesë janë përcaktuar për grupe të veçanta personash me aftësi të kufizuara nëpërmjet legjislacionit të specializuar (shpesh referuar si ligje-statuse)[42]. Për ta përmbledhur, këto ligje parashikojnë:

- Pagesë për Aftësinë e Kufizuar [43] (nga 10,030 lekë deri në 11,390 lekë në muaj, si dhe shuma të ngjashme për kujdestarët e tyre),
- Kompensim financiar për disa fatura mujore të shërbimeve utilitare,
- Ndihmë financiare shtesë për personat me aftësi të kufizuara që ndjekin studimet (vetëm të verbrit, paraplegjikët, tetraplegjikët, personat me aftësi të kufizuara mendore dhe fizike),
- *Akses* me përparësi në programet e strehimit dhe nxitjes së punësimit (*po aty*),
- Rimbursimi i barnave dhe sigurimi shëndetësor falas,
- Ndihmë financiare të veçantë për personat me aftësi të kufizuara të cilët humbën vendin e tyre të punës pas vitit 1991 (vetëm të verbrit),
- Karrige me rrota, paterica, paketa higjieniko-sanitare falas (vetëm për paraplegjikët dhe tetraplegjikët), edhe pse karriget me rrota apo mjetet e tjera ndihmëse deri tani janë ofruar në disa raste nga donatorë të ndryshëm.
- Përjashtimin nga taksat direkte (*po aty*),
- Përjashtime tatimore dhe doganore për pajisje rehabilitimi dhe automjetet (vetëm për paraplegjikët, tetraplegjikët dhe invalidët e punës); rimbursim të karburantit në vlerën 7000 lekë/muaj (vetëm invalidët e punës).

Personat me aftësi të kufizuara si pasojë e një aksidenti në punë, sëmundjeve profesionale dhe personat me pension të plotë invaliditeti nga një sëmundje gjenetike gjithashtu përfitojnë ndihmë financiare shtesë, në varësi të shkallës së aftësisë së kufizuar.

---

[39] Personat me aftësi të kufizuara dhe kujdestarët e tyre.
[40] Anketimi i AMNJ-së, 2012.
[41] *Qendra Shqiptare për Kërkime Ekonomike, Raporti i Vlerësimit - Strategjia Kombëtare Ndërsektoriale për Përfshirjen Sociale në Shqipëri, 2007-2013, botuar në vitin 2012, f. 59.*
[42] Ligji "Për statusin e të verbrit", ligji "Për statusin e invalidit paraplegjik dhe tetraplegjik" dhe ligji "Për statusin e invalidit të punës".
[43] Ndihma financiare mujore indeksohet çdo vit në bazë të Indeksit të Çmimeve të Konsumit (IÇK).

Çdo ndihmë financiare e lartpërmendur jepet edhe 24 muaj të tjerë pasi përfituesi gjen punë, Përfitimet e marra nga personat me aftësi të kufizuara mendore dhe fizike gjithashtu nuk përfshihen në llogaritjen e të ardhurave të familjes kur bëhet vlerësimi i të drejtës për të përfituar nga skema e ndihmës ekonomike. Megjithatë, personat që marrin një pagesë për aftësinë e kufizuar nuk përfshihen në numrin e anëtarëve të familjes për llogaritjen e përfitimeve nga ndihma ekonomike.

Personat me aftësi të kufizuara kur kualifikohen si të tillë nga vlerësimi i kryer nga KMCAP përfitojnë pagesë për aftësinë e kufizuar. Kjo pagesë nuk bazohet në vlerësimin e nevpjave të personit me aftësi të kufizuara dhe nuk cilëson çfarë supozohet të mbulojë.

Kur shikojmë tendencat e mbulimit, mund të vihet re se numri i personave me aftësi të kufizuara që marrin pagesa është rritur me 28% nga viti 2009 deri në vitin 2014, ndërsa buxheti i shtetit në total është është rritur 62% për të njëjtën periudhë (tabela 4).

Tabela 4:[44] *Numri i përfituesve me aftësi të kufizuara dhe buxheti i shtetit për pagesat e aftësisë së kufizuar 2009 dhe 2013*

Përfituesit me aftësi të kufizuara	**2009**	**2014**	**Ndryshimi në %**
Numri total	127,473	164,015	*28%*
Persona të verbër	11,129	12,330	11%
Paraplegjikë dhe tetraplegjikë	4,560	6,472	42%
Aftësi të kufizuara mendore dhe fizike	44,230	55,416	25%
Invalidë Pune	52,277	74,114	41%
Kujdestarë	15,193	15,683	3 %
Buxheti i shtetit (Lek)	**2009**	**2014**	**Ndryshimi në %**
Buxheti total	*10,273,000*	*16,682,000*	*62%*

Me synim mirëmenaxhimin e fondeve të destinuara për sistemin e mirëqenies socialedhe për të rritur efikasitetin e përdorimit të tyre, qeveria ka nisur **një reformë të përgjithshme të shërbimeve të mbrojtjes sociale.** Zonat pilot në Tiranë, Durrës dhe Elbasan,ku po pilotohet sistemi i ri i përfitimit të NE, kërkojnë një dokumentacion më të thjeshtë, kanë një regjistër elektronik në kohë reale që përdoret nga administratori social, nga sekretaria e këshillit të njësisë së qeverisjes vendore dhe nga Shërbimi Social Shtetëror, ofrojnë informacion të verifikuar ndërmjet njësive të ndryshme të qeverisjes dhe kërkojnë takime me administratorin social çdo tre muaj (në vend të takimeve mujore).

Përveç pagesës së aftësisë së kufizuar , personat me aftësi të kufizuara kanë të drejtë të përfitojnë edhe nga **shërbimet e kujdesit social**. Ekzistojnë 28 ofrues shërbimi, ku përfshihen 12 qendra rezidenciale (gjashtë publike dhe gjashtë jopublike), 14 qendra të kujdesit ditor

[44] Burimi i ingormacionit SHSSH

(shtatë publike dhe shtatë jopublike) dhe dy qendra komunitare jopublike[45]. Qendrat rezidenciale (referuar edhe si qendra të zhvillimit) ekzistojnë në Tiranë, Durrës, Shkodër, Berat, Vlorë, Korçë dhe Poliçan[46]. Ata ofrojnë rehabilitim, vetëshërbim dhe arsimim për integrimin e personave me aftësi të kufizuara nën 25 vjeç, në jetën e komunitetit. Nevojitet një model i ri, veçanërisht për të rritur (+25 vjeç) me AK, në mënyrë që këto qendra të mund të promovojnë jetesën e pavarur nëpërmjet aftësimit për jetën dhe aftësimit për punësim.

Gjatë vitit 2015, 1437 të rritur dhe fëmijë përdorin qendrat rezidenciale dhe të kujdesit ditor (ndarja e përfituesve tregohet në tabelën 5 më poshtë). Pjesa më e madhe e përfituesve përdorin shërbimet e kujdesit ditor (1050 persona, në krahasim me 387 persona që përdorin kujdesin rezidencial, shih figurën 3). Megjithatë, mbulimi gjeografik dhe numri i këtyre qendrave është i pamjaftueshëm.

Figura 3: Përfitues të qendrave rezidenciale dhe të kujdesit ditor (referuar Maj 2015)

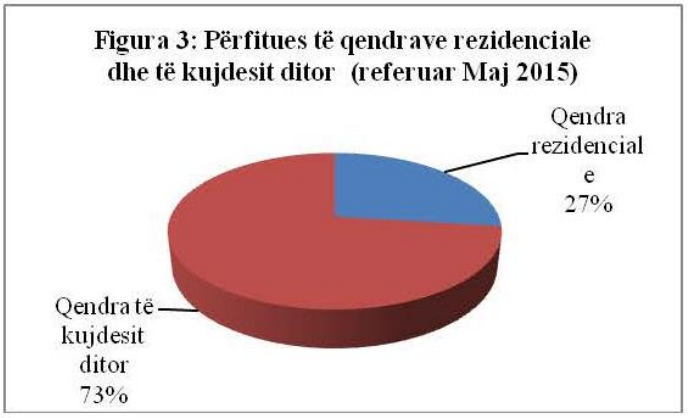

Tabela 5: Numri i përfituesve në qendrat publike dhe jopublike rezidenciale dhe të kujdesit ditor (maj 2015)

	Qendra publike rezidenciale dhe të kujdesit ditor	**Qendra jopublike** rezidenciale dhe të kujdesit ditor	**Totali i përfituesve** në qendrat publike dhe jopublike
Përfitues	461	976	1,437
Nga të cilët: fëmijë	218	209	427

Në kuadër të zbatimit të Strategjisë për Familjet Kujdestare, gjatë periudhës 2012-2015, 190-195 fëmijë që më parë ishin rezidentë nëpër institucione, janë vendosur në familje kujdestare[47]. Nga keta vetem 18 femije jane me aftesi te kufizuara.

Personat me aftësi të kufizuara vendosen në qendra rezidenciale atëherë kur jetesa në mënyrë të pavarur bëhet e pamundur, kur anëtarët e familjes nuk janë të gatshëm apo të aftë për t'u kujdesur për përfituesit, në rast braktisjeje apo të kushteve të papërshtatshme të jetesës (p.sh. mungesa e përshtatjes së arsyeshme). Nisma për vendosjen e individit me aftësi të kufizuara në

[45] Të gjitha statistikat për shërbimet e kujdesit social mundësohen nga raporti i parë i progresit i qeverisë shqiptare mbi zbatimin e Konventës së OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, maj 2015, f. 51.
[46] Qendra polivalente në Poliçan administrohet nga Shërbimi Social Shtetëror, ndërsa të tjerat janë përgjegjësi e organeve të qeverisjes vendore. Për momentin, qendra në Poliçan nuk strehon persona me aftësi të kufizuara, por të moshuar.
[47] *Qendra Shqiptare për Kërkime Ekonomike, Raporti i Vlerësimit - Strategjia Kombëtare Ndërsektoriale për Përfshirjen Sociale në Shqipëri, 2007-2013, botuar në vitin 2012, f. 24.*

këto qendra vjen nga prindi apo personi kujdestar i caktuar nga gjykata, KMCAP-ja, strukturat e policisë së shtetit, administratori social në njësinë e qeverisjes vendore dhe njësia e ndihmës dhe e kujdesit social në nivelin e qeverisjes vendore. Pranimi përcaktohet nga Këshilli Administrativ i Shërbimit Social Shtetëror kryetar i së cilës është Drejtori i Përgjithshëm i Shërbimit Social Shtetëror.

Qendrat e zhvillimit kanë rregulla të brendshme që synojnë të parandalojnë dhe të trajtojnë rastet e keqtrajtimit. Të gjitha institucionet regjistrojnë të dhëna për rastet e dhunës, por deri tani nuk ka pasur asnjë rast të përdorimit të mjeteve të kufizimit. Numri i personave me aftësi të kufizuara për një qendër është relativisht i ulët (afërsisht 40), por shpeshherë i lartë në krahasim me kapacitetin dhe stafin e qendrës. Sipas ligjit, vetëm personat nën moshën 25 vjeç mund të përdorin shërbimet e qendrave të zhvillimit, por, në realitet, njerëzit shpesh qëndrojnë më gjatë për shkak të numrit të vogël të alternativave të bazuara në komunitet. Rreth100 të rritur me aftësi të kufizuara intelektuale janë të detyruar të jetojnë në spitalet psikiatrike, sepse ata nuk kanë familje që të mund të kujdeset për ta dhe nuk ka shërbime sociale të përshtatshme në dispozicion.

Hendeku më i madh në ofrimin e shërbimeve në Shqipëri qëndron në **shërbimet me bazë komunitetin**, çka do t'u mundësonin personave me aftësi të kufizuara të bënin një jetë të pavarur në komunitetet e tyre. Shërbimet për personat me aftësi të kufizuara ofrohen në strehat ose në qendrat e kujdesit ditor, të cilat mbështeten kryesisht nga shoqëria civile dhe programet vullnetare. Legjislacioni nuk lejon prokurimin e shërbimeve nga organizatat e shoqërisë civile, edhe pse rishikimi i tanishëm i Ligjit për Shërbimet Shoqërore mund ta bëjë të mundur këtë dhe të ngrejë një mekanizëm financimi. Gjithashtu, po përcaktohet një shportë e shërbimeve bazë nëpërmjet ligjit të ri "Për organizimin dhe funksionimin e njësive të qeverisjes vendore". Për momentin, mungesa e shërbimeve të bazuara në komunitet bën që personat me aftësi të kufizuara t'i drejtohen ofruesve privatë kur ata mund t'i përballojnë këto shërbime dhe kontribuon për institucionalizimin dhe ndarjen e personave me aftësi të kufizuara nga familjet e tyre.

Ligji "Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara" përcakton shërbimet e nevojshme për të nxitur jetesën e pavarur, duke përfshirë ndihmën personale, pajisjet dhe mjetet teknike mbështetëse, shërbimet e aksesibilitetit, duke përfshirë transportin, përshtatjen e arsyeshme, dhe, kur është e nevojshme, mbështetjen në vendimmarrje[48]. Këto shërbime duhet të mbështeten me udhëzime procedurale dhe financime të përshtatshme.

1.6 Kujdesi shëndetësor

Personat me aftësi të kufizuara kanë të drejta të barabarta për akses në kujdesin shëndetësor cilësor njëlloj si pjesa tjetër e popullsisë dhe në programe rehabilitimi falas në komunitetin e tyre. Ata gëzojnë të drejtën për rimbursim të barnave dhe për kujdes shëndetësor falas[49].

[48] Neni 6.
[49] Raporti i parë i progresit i qeverisë shqiptare mbi zbatimin e Konventës së OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, maj 2015, f. 20.

Një nga nismat reformuese më të rëndësishme është kalimi nga përcaktimi mjekësor i aftësive të kufizuara te **modelibio-psiko-social**, që përfshin rishkrimin e kritereve për vlerësimin dhe përcaktimin e aftësisë së kufizuar[50], prezantimin e një qasjeje multidisiplinore, krijimin e strukturave të nevojshme, reformimin e përfitimeve dhe të së drejtës për të përfituar nga skemat pa kontributin e punëmarrësit, si dhe dixhitalizimin e informacionit dhe të komunikimit. Përbërja e komisioneve parësore dhe atyre eprore për vlerësimin e aftësisë së kufizuar po reformohet për t'i bërë ato multidisiplinore. Njëkohësisht po punohet per listën e diagnozave për të përcaktuar në mënyrë më të përshtatshme shkaqet e mundshme të aftësisë së kufizuar. Kjo punë filloi në vitin 2014 me mbështetjen e Projektit të Bankës Botërore për Modernizimin e Ndihmës Sociale[51]. Në vitin 2016, sistemi i ri do të zbatohet si pilot në 2 qarqe, duke përfshirë strukturat e reja në nivel vendor.

Gjatë periudhës së mëparshme, ka patur një fokus në **parandalimin dhe vlerësimin e hershëm të aftësisë së kufizuar**. Në disa lokalitete (sidomos në zonat rurale), ekziston një mungesë instrumentesh dhe specialistësh të nevojshëm për vlerësimin e hershëm. Materialet informative dhe fushata për parandalimin e aftësive të kufizuara duhet të vazhdohen. Mjekët e kujdesit shëndetësor parësor morën një protokoll për të referuar fëmijët për vlerësim, nëse ishte e nevojshme. Administratorët socialë/Njësitë e Mbrojtjes së Fëmijëve mbajnë kontakte të rregullta me familjet, por kanë mungesë kapacitetesh që t'i referojnë fëmijët në mënyrë të vazhdueshme. Shpesh mësuesit kërkojnë vlerësim kur fëmija arrin në moshën për shkollë dhe përballet me vështirësi të ndryshme

Shërbimet për personat me çrregullime të shëndetit mendor synojnë të parandalojnë institucionalizimin dhe të ofrojnë aktivitete të përqendruara në parandalim, trajtim dhe rehabilitim në komunitetin lokal[52]. Ministria e Shëndetësisë dhe OBSH-ja kanë trajnuar në mënyrë aktive mjekët dhe infermieret për kuadrin rregullator dhe të drejtat e personave me çrregullime të shëndetit mendor. Qendrat e shëndetit mendor funksionojnë vetëm nëpër qytete të mëdha, megjithëse Plani i Veprimit për Zhvillimin e Shërbimeve të Shëndetit Mendor në Shqipëri (2013-2022) ofron një sistem të integruar të shërbimeve të kujdesit shëndetësor në të gjitha rajonet. Edhe mjekët e familjes kanë rëndësi thelbësore në identifikimin e hershëm, referimin dhe trajtimin e personave me çrregullime të shëndetit mendor.

Lidhur me **ofrimin e kujdesit shëndetësor për personat me aftësi të kufizuara në burgje**, në vitin 2014, qeveria ka siguruar mbulimin me sigurim shëndetësor falas përmes miratimit të ligjit "Për trajtimin e të burgosurve dhe të paraburgosurve". Edhe problemi i furnizimit me medikamente dhe i konsultimeve mjekësore dhe psikiatrike është trajtuar në një udhëzim të veçantë nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve dhe në një Memorandum Bashkëpunimi mes Ministrisë së Drejtësisë dhe Ministrisë së Shëndetësisë.

[50] Bazuar në modelin konceptual të OBSH-së për klasifikimin ndërkombëtar të funksionimit, aftësive të kufizuara dhe shëndetit.
[51] Më shumë detaje në lidhje me këtë projekt gjenden në faqen e internetit të Bankës Botërore në: http://www.worldbank.org/projects/P122233/social-assistance-modernization-project?lang=en.
[52] Neni 13 i ligjit nr. 44/122 "Për shëndetin mendor".

Megjithatë, nuk ka një psikiatër në çdo burg ku menaxhohet dhe administrohet mjekim. Nuk ka objekte për trajtimin e shëndetit mendor të urdhëruar nga gjykata, si rrjedhim, njerëzit nën këtë regjim vendosen në burg.

Ministria e Shëndetësisë po punon për të përmirësuar **aksesueshmërinë në qendrat e kujdesit shëndetësor dhe në spitale**. Ajo ka kryer një kontroll për aksesueshmërinë dhe do të miratojë një plan për investime. Gjithashtu, ministria në buxhet ka përcaktuar fonde për të përmirësuar aksesueshmërinë dhe nuk do të miratojë asnjë plan për rinovim që nuk pajtohet me standardet e kësaj fushe.

Shërbimet e rehabilitimit dhe të trajtimit të ofruara në Shqipëri janë të kufizuara në numër dhe llojshmëri, të paaksesueshme për shumicën e personave me aftësi të kufizuara dhe/ose jofunksionale, sidomos për fëmijët me aftësi të kufizuara. Shumica e personave me aftësi të kufizuara duhet t'u drejtohen ofruesve të shërbimeve private. Personat me çrregullime të shëndetit mendor mund të kenë akses në shërbimet e rehabilitimit dhe të trajtimit në Qendrat e Shëndetit Mendor në Komunitet (QSHMK), të cilat ofrojnë shërbim ambulator. Qendra Kombëtare e Mirërritjes, Zhvilimit dhe Reabilitimit të Fëmijëve në Kombinat ofron shërbim 0-6 vjec.

1.7 Pjesëmarrja në jetën politike dhe publike

Pjesëmarrja në jetën politike është thelbësore për kuptimin e të drejtave themelore dhe mbrojtjen për personat me aftësi të kufizuara. Aktualisht, nuk ka asnjë person me aftësi të kufizuara që të jetë deputet ose ministër dhe është vetëm një zëvendësministre grua me aftësi të kufizuara. Gjithashtu, ka pengesa për të marrë pjesë në procesin e votimit duke qenë se një pjesë e konsiderueshme e qendrave të votimit janë të paaksesueshme. Gjendja është akoma më e rëndë në rastet e atyre personave me aftësi të kufizuar të cilët e kanë të pamundur të dalin nga shtëpia e për pasojë e kanë të pamundur të marrin pjesë në procesin zgjedhor, me qëllim plotësimin e një të drejte bazë themelore të njeriut. Kjo për shkak të pengesave që dalin nga përcaktimet në Kodin Zgjedhor aktual dhe procedurave administrative për të siguruar akses në procesin e votimit për personat me aftësi të kufizuara në banesën vetjake.

Komisioni Qëndror i zgjedhjeve për herë të parë në zgjedhjet e vitit 2013 ndërtoi një bazë të plotë të dhënash për qendrat e votimit, ku janë të rregjistruar zgjedhës PAK, numri i tyre,lloji i paaftësisë si dhe aksesueshmëria e tyre. Kjo bazë të dhënash u përditësua në zgjedhjet vendore në 2015 dhe është përcjellë edhe në Ministrinë e Arsimit dhe Sporteve dhe në Ministrinë e Shëndetësisë (shumica e qendrave të votimit caktohen në shkolla dhe qendra shëndetësore). Në këto objekte publike të identifikuara nga KQZ , aksesueshmëria duhet të realizohet me prioritet , pasi përtej nevojave të përditshmërisë, duhet të krijohen kushtet për plotësimin e të drejtës themelore të zgjedhësve PAK për të votuar , me qëllim që ata të jenë të barabartë me qytetarët e tjerë.

Në kuadër të procesit të politikëbërjes publike, ligji për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara përcakton *"Pjesëmarrjen e personave me aftësi të kufizuara* nëpërmjet konsultimit individual dhe përfshirjes aktive të personave me aftësi të kufizuara dhe organizatave të tyre përfaqësuese, përfshirë fëmijët me aftësi të kufizuara". I njëjti ligj përcakton gjithashtu edhe grupet e ndryshme të aktorëve që duhet të përfshihen në konsultime, përkatësisht:

a) individët me aftësi të kufizuara;
b) organizatat e personave me aftësi të kufizuara (ku personat me aftësi të kufizuar ose prindërit e tyre gëzojnë shumicë të cilësuar në vendimmarrje);
c) organizatat për persona me aftësi të kufizuara;
d) organizatat e përfaqësuara në Këshillin Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar.

Këshilli Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar **u ngrit si një strukturë në zbatim të ligjit "Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë për personat me aftësi të kufizuara"** dhe filloi funksionimin në Prill 2015. Në ndryshim nga e kaluara, ky Këshill është tashmë i sanksionuar me ligj, me detyra dhe funksione ligjore të përcaktuara qartë.Në këtë Këshill, numri i antarëve që vijnë nga organizatat e PAK përbëjnë 41 % të anëtarëve të tij, nga të cilat 43 % janë femra, duke realizuar kështu nivelin më të lartë të përfaqësimit të tyre deri tanidhe ruajtjen e balancës gjinore në përfaqësim.

Gjatë procesit të zhvillimit të Planit të Veprimit janë kryer konsultime me të gjithë këta aktorë.[53]

Në fushën e **kulturës**, qeveria ka dhënë fonde për aktivitete të veçanta, në përputhje me ligjin e vitit 2010 "Për artin dhe kulturën". Gjatë verës së vitit 2014, qeveria mbështeti projektin "Inclusive Art Lab", i cili u vu në jetë nga OJQ-ja "Art Link ", në Durrës, me pjesëmarrjen e rreth 80 personave me aftësi të kufizuara. Projekti ofroi trajnim për aksesimin në fondet publike në fushën e artit dhe kulturës.
"Muzeu |Historik Kombëtar" në vitin 2015 ka organizuar 4 aktivitete "Edukimi përmes trashëgimisë kulturore" me nxënësit me aftësi të kufizuar. Muzeu Arkeologjik Durrës dhe Digitalb kanë organizuar ekspozitën "Pa dritë" ku përmes prekjes së objekteve të riprodhuara arkeologjike dhe tabelave shpjeguese me shkrimin Brail, personat me aftësi të kufizuar mund të kryejnë vizitë në mjediset e këtij institucioni. Për projektet në vazhdim të vitit 2016, Ministria e Kulturës ka mbështetur financiarisht në shumën 300,000 (Treqind mijë) Lekë projektin Bunkerplis, paraqitur dhe organizuar nga Persona me Aftësi të Kufizuar.

Projektligji i ri "Për trashëgiminë kulturore" do t'i detyrojë institucionet e trashëgimisë kulturore të sigurojnë akses për personat me aftësi të kufizuara. Muzeu Historik Kombëtar dhe Teatri i Operës dhe Baletit kanë ndërtuar rampa në hyrje për të nxitur aksesueshmërinë. Gjithashtu, për personat me aftësi të kufizuara çmimet e biletave janë më të ulëta. Nisma e re "Edukimi nëpërmjet kulturës" do të lehtësojë vizitat e organizuara të nxënësve nëpër muze, duke përfshirë edhe fëmijët me aftësi të kufizuara.

Në fushën e **sporteve**, Komiteti Olimpik Special është përgjegjës për organizimin e aktiviteteve sportive për personat me aftësi të kufizuara. Olimpiada Speciale e fundit u mbajt në vitin 2012. Sportistët me aftësi të kufizuara ishin pjesë e delegacioneve shqiptare në takimet ndërkombëtare

[53] Shoqatat e personave me aftësi të kufizuara kanë vështirësi me qëndrueshmërinë financiare, edhe pse disa marrin financim nga shteti. Në përgjithësi, ata kanë pak mundësi për të paguar tarifat e anëtarësimit dhe financimi nga donatorë është i përkohshëm dhe i bazuar në projekte. Shumë shoqata nuk kanë as zyra dhe janë të regjistruara në adresën e shtëpisë së presidentit. Me qëllim trajtimin efikas të nevojave të personave me aftësi të kufizuara, ato kërkojnë kapacitete financiare, teknike dhe burimesh njerëzore shtesë. Ata kanë mungesë ekspertize për negocimin dhe për zhvillimin e rrjeteve, si dhe mungesë në aftësitë për advokim, koordinim dhe organizim të brendshëm. Si rezultat, ndikimi i tyre në zhvillimin e politikave dhe në vendimmarrje është relativisht i kufizuar.

të Komitetit Olimpik. Një person me aftësi të kufizuara është gjithashtu anëtar i Komitetit Kombëtar të Sporteve që ka rol këshillues.

Organizatat e shoqërisë civile organizojnë aktivitete të rregullta, të tilla si Kampionati i Basketbollit i Karrigeve me rrota dhe aktivitetet e Javës Evropiane të Lëvizjes, por nuk ka një federatë zyrtare të sportistëve me aftësi të kufizuara. Qeveria është duke përfunduar një Ligj të ri mbi Sportet i cili do të mundësojë krijimin dhe financimin e kësaj federate. Disa nga 22 federatat sportive ekzistuese zhvillojnë gjithashtu aktivitete që përfshijnë persona me aftësi të kufizuara. Udhëzimi nr. 4 i datës 11 mars 2014, përcaktonkritere për dhënien e fondeve federatave sportive, duke cilësuar "përfshirjen në projekte të personave me aftësi të kufizuara".

Përveç kësaj, qendrat e zhvillimit organizojnë aktivitete sportive dhe kulturore me përfituesit e tyre. Megjithatë, del nevoja për infrastrukturë dhe kapacitete më të mira për të siguruar që fëmijët me aftësi të kufizuara në shkollat e zakonshme të mund të marrin pjesë në mësimin e edukimit fizik dhe aktivitetet sportive.

1.8 Bashkëpunimi rajonal, monitorimi dhe vlerësimi

Për të trajtuar çështjet komplekse dhe të ndërlidhura të përcaktuara më lart, qeveria e Shqipërisë do të kërkojë shembuj të praktikës së mirë nga kontekste të ngjashme nëpërmjet bashkëpunimit rajonal. Nevojiten njohuri të specializuara (për shembull, për të hartuar rregullore për vendimmarrje të mbështetur ose për të krijuar një sistem pilot për strehimin në një mjedis mbështetës ose për asistentët personalë) për të siguruar përputhshmërinë me dispozitat e Konventës së OKB-së. Edhe shërbimet ekzistuese duhet të përmirësohen dhe të zgjerohen në nivel komuniteti. Për t'i nisur këto reforma, Shqipëria do të marrë përvojë nga vende të tjera dhe do të shkëmbejë mësimet që ka nxjerrë ajo gjatë procesit.

Veprimtaritë në fushën e monitorimit dhe të vlerësimit përshkruhen në kapitullin 5.

2. VIZIONI, POLITIKAT DHE QËLLIMET STRATEGJIKE

Qëllimi i këtij Plani Veprimi të qeverisë është të nxisë përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara në shoqërinë shqiptare, të parandalojë diskriminimin dhe t'u eliminojë pengesat për të pasur akses në shërbimet dhe të drejtat e tyre. Nëpërmjet zbatimit të tij, Qeveria e Shqipërisë do të përmirësojë aksesueshmërinë e informacionit dhe shërbimeve publike, do të lehtësojë arsimin gjithëpërfshirës, do të aplikojë një vlerësim të ri të aftësisë së kufizuar bazuar në modelin bio-psiko-social dhe do të zgjerojë shërbimet sociale me bazë në komunitet, shërbimet e rehabilitimit dhe masat për nxitjen e punësimit.

Gjithashtu, Plani i Veprimit parashikon aktivitete që synojnë përmirësimin ose zgjerimin e programeve ekzistuese (siç janë arsimi dhe formimi profesional, punësimi, shërbimet sociale, programet gjithëpërfshirëse të arsimit, ndihma juridike falas, etj). Një prej aspekteve të tij të rëndësishme është edhe nxitja e zbatimit të standardeve që janë miratuar tashmë nga qeveria, kryesisht në fushën e aksesueshmërisë fizike.

Qëllimet strategjike të Planit të Veprimit janë:

- Të realizohet aksesueshmëria për shërbime dhe informacion për personat me aftësi të kufizuara.

  Synimi : Deri në vitin 2020 të gjitha godinat ku ofrohen shërbime publike të jenë të aksueshme.

- Të garantohet akses në sistemin e drejtësisë për të gjithë personat me aftësi të kufizuara.

  Synimi : Deri në vitin 2020, institucionet e sistemit të drejtësisë duhet të sigurojnë akses të barabartë në përfitimin e ndihmës ligjore falas, në qasjen e proceseve gjyqësore duke përfshirë edhe ofrimin e interpretimit në gjuhën e shenjave.

- Të rritet pjesëmarrja në tregun e punës dhe të promovohen mundësi të barabarta për punë të denjë për personat me aftësi të kufizuara.

  Synimi : Deri në vitin 2020 , numri i PAK që punësohen nga zyrat e punësimit nëpërmjet programeve specifike të nxitjes së punësimit të rritet cdo vit me 50% si dhe të rritet numri i të rinjve me AK që punësohen në administratën shtetërore.

- Të sigurohet arsim cilësor dhe gjithëpërfshirës për të gjithë fëmijët me aftësi të kufizuara.

  Synimi : Deri në vitin 2020, të gjitha Komisionet Multidisiplinare të Arsimit për vlerësimin e fëmijëve me Aftësi të Kufizuara dhe të rritet numri i mësuesve ndihmës të rekrutuar në përputhje me nevojat e fëmijëve me aftësi të kufizuar.

- Të përmirësohet cilësia e jetës së personave me aftësi të kufizuara nëpërmjet shërbimeve/përfitimeve të aksesueshme, të përballueshme financiarisht, të fokusuara te klienti dhe sa më pranë tij në komunitet.

  Synimi : Deri në vitin 2020, të ketë filluar aplikimi i vlerësimit të ri të PAK sipas modelit bio-psiko-social nga komisionet e reformuara dhe të rritet numri dhe llojet e shërbimeve shoqërore në komunitet duke përfshirë edhe ato të jetesës së pavarur.

- Të sigurohet një kujdes shëndetësor i aksesueshëm, i përballueshëm dhe i barabartë për personat me aftësi të kufizuara.

Synimi : Deri në vitin 2020, të rritet numri dhe lloji i mjeteve ndihmëse të rimbursuara nga shteti për PAK sipas nevojave dhe të realizohet sigurimi i funksionimit të një Qëndre Kombëtare të Reabilitimit.

- Të mundësohet për personat me aftësi të kufizuara që të përfaqësojnë interesat e tyre dhe të marrin pjesë në jetën publike dhe politike në Shqipëri.

  Synimi : Deri në vitin 2020 , të rritet numri i PAK që marrin pjesë në procesin e votimit dhe që përfaqsohen në Këshillat bashkiakë nëpërmjet një pjesëmarrjeje më të madhe në jetën politike.

- Të krijohen sinergji midis sektorëve të ndryshëm për nxitjen e integrimit të personave me aftësi të kufizuara në mënyrë gjithëpërfshirëse, të vazhdueshme dhe të qëndrueshme.

Arritja e këtyre qëllimeve kërkon ngritjen e strukturave të reja në nivel qendror dhe vendor, si p.sh. zyrat e vlerësimit të nevojave, komisionet multidisiplinore për vlerësimin e aftësisë së kufizuar dhe koordinimin e shërbimeve të ofruara nga institucionet qëndrore dhe nga Bashkitë.Një rëndësi të vecantë ka edhe ngritja dhe institucionalizimi i pikave fokale që punojnë për aftësinë e kufizuar në nivel qëndror dhe vendor. Bashkëpunimi me organizata të shoqërisë civile ka gjithashtu rëndësi themelore, pasi ato mund të rrisin ndërgjegjësimin rreth proceseve të reformave te personat me aftësi të kufizuar, si dhe ofrimin e ekspertizës për zhvillimin e standardeve dhe shërbimeve të reja.

3. OBJEKTIVAT E POLITIKAVE DHE PRODUKTET KRYESORE

Për çdo qëllim strategjik, Plani i Veprimit përcakton disa objektiva të ndryshme që duhet të arrihen, me qëllim trajtimin e problemeve në një mënyrë gjithëpërfshirëse. Çdo objektiv zbatohet nëpërmjet zakonisht 10-20 aktiviteteve konkrete. Ndërsa qëllimet strategjike janë më të zgjeruara dhe do të kërkojnë një periudhë më të gjatë që të arrihen, objektivat duhet të arrihen gjatë periudhës së zbatimit të Planit të Veprimit (2016-2020). Aktivitetet e planifikuara duhet të vazhdojnë edhe pas kësaj periudhe dhe në vitin 2020 mund të shtohen aktivitete të reja.

Objektivat dhe produktet kryesore sipas fushave prioritare të Planit të Veprimit janë:

Aksesueshmëria

Qëllimi strategjik 1. Të ofrohet akses i barabartë në shërbime dhe informacion për personat me aftësi të kufizuara.

- **Objektivi 1:Përmirësimi i aksesueshmërisë fizike të shërbimeve publike për personat me aftësi të kufizuara**

  Ndërsa legjislacioni i përmirësuar për standardet e aksesueshmërisë janë miratuar tashmë nga qeveria, ato shpesh nuk zbatohen në praktikë për shkak të mungesës së ndërgjegjësimit, kapacitetit teknik ose kufizimeve infrastrukturore dhe financiare. Ministritë dhe institucionet që nuk kanë informacion të hollësishëm dhe sistematik rreth aksesueshmërisë së ambienteve të tyre dhe institucioneve të vartësisë (në të gjithë vendin) do të kryejnë një vlerësim të nivelit të aksesueshmërisë. Ky vlerësim mund të kryhet mbi bazën e një modeli godinash (në varësi të financimit në dispozicion) dhe ekipi i kontrollit duhet të përmbajë ekspertë të arkitekturës, inxhinierisë dhe të projektimit universal. Personat me aftësi të kufizuara duhet të jenë gjithashtu pjesë e ekipit. Ekspertët duhet të ndërgjegjësohen për mjetet e ndryshme që mund të përdoren për të përmirësuar aksesueshmërinë e godinave ekzistuese. Rezultatet e vlerësimit do të përdoren nga ministritë për të prioritizuar financimin e tyre për përmirësimin e aksesueshmërisë, si dhe për kërkimin e donatorëve për projekte konkrete në këtë fushë.Një nga drejtimet në këtë fushë ka të bëjë me përmirësimin e aksesueshmërisë së qendrave të kujdesit rezidencial duke qenë se jo të gjitha ato janë ndërtuar në përputhje me standardet e aksesueshmërisë (p.sh. tualetet, fjetoret, kuzhina dhe mjediset e tjera të shërbimeve, mjediset e përbashkëta, etj).

  Lidhur me monitorimin e zbatimit të aksesueshmërisë , MMSR do të organizojë trajnime për inspektorët që do të monitorojnë zbatimin e standardeve të aksesueshmërisë nga subjektet publike në nivel qendror dhe vendor.

  Objektivi 2: Përmirësimi i aksesit në informacion për personat me aftësi të kufizuara

  Fokusi i aktiviteteve nën këtë objektiv do të jetë në përgatitjen e standardeve të reja për aksesueshmërinë e faqeve të internetit dhe portaleve qeveritare (duke përfshirë aksesin në shërbimet elektronike që janë duke u përgatitur tashmë nga qeveria). Gjithashtu, Ministria e Kulturës do të marrë rol lider në futjen e pajisjeve audio/dixhitale dhe gjuhën e shenjave nëpër muze, ndërsa Biblioteka Kombëtare do të rrisë numrin e librave të disponueshëm në formate dixhitale dhe alfabetin Braille. Qeveria do të bashkëpunojë gjithashtu me

përfaqësues të shoqërisë civile për zhvillimin e një sistemi trajnimi dhe arsimi për interpretë të gjuhës së shenjave në mënyrë që ata të futen në institucione publike.

- **Objektivi 3: Aksesueshmëria e transportit publik për çdo individ**

  Ndërsa zbatimi i standardeve të aksesueshmërisë së transportit urban nuk hyn nën mandatin e qeverisë qëndrore, është e nevojshme që sistemet e monitorimit në këtë fushë të forcohen. Ky hap përfshin mekanizmat e lehtësuar nga institucione të pavarura që mund të reagojnë ndaj shkeljeve të të drejtave të personave me aftësi të kufizuara për transport të aksesueshëm dhe financiarisht të përballueshëm.

Barazia

Qëllimi strategjik 2. Të garantohet akses në sistemin e drejtësisë për të gjithë personat me aftësi të kufizuara.

- **Objektivi 1: Rritja e numrit të personave me aftësi të kufizuara, të kualifikueshëm për ndihmë juridike falas, që përdorin shërbimet e ndihmës juridike falas**

  Personat me aftësi të kufizuara aktualisht përdorin shumë rrallë shërbime të ndihmës juridike falas, pra është e nevojshme që kuadri ligjor përkatës të harmonizohet me Konventën e Kombeve të Bashkuara, me qëllim rritjen e aksesit për marrjen e këtij shërbimi ëjo vetëm nga pikëpamja infrastrukturore, por edhe që personeli që ofron ndihmën juridike të ketë kapacitetet për trajtimin e çështjeve të paraqitura nga personat me aftësi të kufizuara.

- **Objektivi 2: Sigurimi i barazisë para ligjit të të gjithë personave me aftësi të kufizuara.**

  Ky grup aktivitetesh fokusohet në njohjen e zotësisë për të vepruar të personave me aftësi të kufizuar dhe të sigurojë që ata të marrin pjesë si palë në procedimet për heqjen e zotësisë për të vepruar, me qëllim harmonizimin e legjislacionit shqiptar me standardet ndërkombëtare. Gjithashtu, është e nevojshme që të shqyrtohen praktika të mira në fushën e vendimmarrjes së mbështetur, që është futur nëpërmjet ligjit "Për Përfshirjen dhe Aksesueshmërinë e Personave me Aftësi të Kufizuara" dhe se si duhet të përfaqësohet një alternativë e kujdestarisë ligjore.

- **Objektivi 3: Garantimi që të drejtat e personave me aftësi të kufizuara në sistemin e drejtësisë të respektohen në përputhje me standardet ndërkombëtare**

  Qeveria do te monitorojë arritjen e shërbimeve gjyqësore, noteriale e avokatie per personat me aftësi tëkufizuara. Qeveria do të sigurojë ambiente dhe shërbime të reja për personat me aftësi të kufizuara që janë në (para)-burgim, duke përfshirë ambiente të specializuara për trajtimin shëndetësor mendor të urdhëruar nga gjykata, transferimin e të burgosurve nga burgu i Zaharisë në Krujë dhe ofrimin e mbikëqyrjes psikiatrike në institucionet ku duhet të menaxhohet dhe administrohet mjekimi.

Punësimi dhe Aftësimi

Qëllimi strategjik 3 : Të rritet pjesëmarrja në tregun e punës dhe të promovohen mundësi të barabarta për punë të denjë për personat me aftësi të kufizuara.

- **Objektivi 1: Përmirësimi i cilësisë dhe shtrirjes së shërbimeve të AFP-së që nxisin përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara në tregun e punës**

  Personat me aftësi të kufizuara do të mund të ndjekin të gjitha kurset e arsimit dhe formimit profesional , të cilat synohet të jenë të aksesueshme për të gjithë kategoritë e PAK. Gjithashtu, qeveria do të bëjë përpjekje për të siguruar formim profesional dhe aftësi për jetesë të pavarur për personat me aftësi të kufizuara.

  Objektivi 2: Lehtësimi i integrimit të personave me aftësi të kufizuara në tregun e punës nëpërmjet programeve të nxitjes së punësimit

  Nëpërmjet ndërhyrjeve legjislative, qeveria do të përmirësojë programet aktive të tregut të punës me anë të ofrimit të masave më afatgjata të shoqëruara me mbështetje fleksibël (p.sh. vizita javore gjatë gjashtë muajve të parë në vendin e punës, ndërmjetësim në rast të ndonjë problemi). Gjithashtu, duhet të rishikohen përfitimet në fushën e punësimit, për të garantuar se të gjithë personat me aftësi të kufizuara përfitojnë në mënyrë të barabartë dhe në përputhje me nevojat e tyre.

- **Objektivi 3: Përmirësimi i cilësisë dhe efikasitetit të institucioneve dhe shërbimeve të punësimit që synojnë nxitjen e integrimit të personave me aftësi të kufizuara në tregun e punës.**

  Me qëllim trajtimin e pengesave me të cilat përballen personat me aftësi të kufizuara për gjetjen e një pune, qeveria do të nxisë pjesëmarrjen e tyre në programet e rregullta që u mundësojnë të rinjve me AK të fitojnë përvojë profesionale në sektorin privat dhe publik. Gjithashtu, Shërbimi Kombëtar i Punësimit do të përfshijë kritere, synime dhe parime të lidhura me të drejtat e personave me aftësi të kufizuara në sistemin e Menaxhimit të Performancës dhe Garantimit të Cilësisë. Aksesi në shërbime dhe përfshirja e personave me aftësi të kufizuara do të trajtohen në planin e zhvillimit dhe rekrutimit të personelit të Shërbimit Kombëtar të Punësimit.

<u>Arsimimi</u>

Qëllimi strategjik 4 : Të sigurohet arsim cilësor dhe gjithëpërfshirës për të gjithë fëmijët me aftësi të kufizuara.

- **Objektivi 1: Përmirësimi i cilësisë së arsimit gjithëpërfshirës dhe forcimi i kapaciteteve të mësimdhënies për fëmijët me lloje të ndryshme të aftësive të kufizuara**

  Thelbi i reformave në këtë sektor do të përbëhet nga futja e komisioneve multidisiplinore të arsmit, futja e mësuesve ndihmës për fëmijët me aftësi të kufizuara që studiojnë në shkolla të zakonshme dhe përgatitja e materialit të ri didaktik. Do të vendoset ndjekja individuale dhe koordinimi midis ministrive të ndryshme, me qëllim që të garantohet arsimimi i çdo fëmije me aftësi të kufizuar.

- **Objektivi 2: Transformimi i shkollave të specializuara në qendra burimore**

  Shkollat speciale do të transformohen në qendra burimore, me qëllim nxitjen e zhvillimit profesional të mësuesve dhe mësuesve ndihmës të shkollave të zakonshme, të cilët do të punojnë me fëmijët me aftësi të kufizuara. Në të njëjtën kohë parashikohet se një numër më i

madh i fëmijëve me aftësi të kufizuara do të mund t'i bashkohen sistemit arsimor të zakonshëm.

Kujdesi social

Qëllimi strategjik 5 : Të përmirësohet cilësia e jetës së personave me aftësi të kufizuara nëpërmjet shërbimeve/përfitimeve të aksesueshme, të përballueshme financiarisht, të fokusuara te klienti dhe sa më pranë tij në komunitet.

- **Objektivi 1: Përmirësimi i vlerësimit të aftësisë së kufizuar me anë të kalimit nga modeli mjekësor në modelin bio-psiko-social**

  Me qëllim zëvendësimin e modelit mjekësor për vlerësimin e aftësisë së kufizuar me modelin bio-psiko-social, qeveria do të pilotojë zyrapër vlerësimin e AK në rajonet e përzgjedhura dhe më pas do t'i fusë ato në mbarë vendin. Ky proces afatgjatë do të kërkojë trajnim të personelit, rritje të ndërgjegjësimit te personat me aftësi të kufizuara dhe familjet e tyre rreth procesit të ri dhe rishikim të kuadrit ligjor.

- **Objektivi 2: Ofrimi i shërbimeve sociale të integruara me anë të kombinimit të pagesave me para në dorë dhe kujdesit social cilësor**

  Përveç vazhdimit të ofrimit të pagesave me para në dorë, është e nevojshme që të ofrohet një grup i zgjeruar shërbimesh rezidenciale duke tentuar në rritjen e shërbimeve komunitare. Në veçanti, personat me aftësi të kufizuara intelektuale mbi 25 vjeç nuk kanë akses në shërbime dhe, në disa raste, mbyllen në spitale psikiatrike.

- **Objektivi 3: Nxitja e deinstitucionalizimit nëpërmjet ofrimit të llojeve të reja të shërbimeve sociale të bazuara në komunitet**

  Me qëllim nxitjen e zhvillimit të shërbimeve të bazuara në komunitet, qeveria do të përgatisë modalitete të reja prokurimi (edhe për ofruesit e shoqërisë civile), do të rrisë numrin e ofruesve të licencuar dhe do të krijojë një mekanizëm financues.

  Objektivi 4.Të modelohen, për të rriturit > 25 vjec me AK intelektuale, shërbime të posacme që do të ofrohen në qendra ditore apo në familje me qëllim integriminnë punësim dhe jetesën e pavarur

Kujdesi shëndetësor

Qëllimi strategjik 6 : Të sigurohet një kujdes shëndetësor i aksesueshëm, i përballueshëm dhe i barabartë për personat me aftësi të kufizuara.

- **Objektivi 1: Forcimi i kapaciteteve njerëzore dhe teknike për ofrimin e shërbimeve shëndetësore për personat me aftësi të kufizuara**

  Ministria e Shëndetësisë do të kërkojë të forcojë kapacitetet e personelit të saj për ofrimin e shërbimeve të fokusuara tek klienti. Gjithashtu, ajo do të ofrojë një rregullore të brendshme për lehtësimin e vizitave mjekësore në institucionet e kujdesit shëndetësor për personat me aftësi të kufizuara dhe shërbimet në familje.

- **Objektivi 2: Zhvillimi i shërbimeve të parandalimit, integrimit dhe rehabilitimit për fëmijët dhe të rriturit me aftësi të kufizuara**

  Qeveria do të pilotojë një model për ofrimin e shërbimeve të rehabilitimit për PAK në nivel lokal dhe do të ngrejë një Qendër Kombëtare Rehabilitimi. Ajo do të mbështesë aktivitetet që synojnë parandalimin e aftësive të kufizuara dhe do të ofrojë një paketë bazë shërbimesh për fëmijët me aftësi të kufizuara, me qëllim që t'i ndihmojë për të arritur dhe për të ruajtur funksionimin optimal në ndërveprim me mjediset e tyre.

- **Objektivi 3. Të planifikohen buxhetet për sigurimin e mjeteve ndihmëse (karrige me rrota, aparate dëgjimi, etj)**

Pjesëmarrja në jetën politike dhe publike

Qëllimi strategjik 7 : Të mundësohet për personat me aftësi të kufizuara që të përfaqësojnë interesat e tyre dhe të marrin pjesë në jetën publike dhe politike në Shqipëri.

- **Objektivi 1: Mundësimi i personave me aftësi të kufizuara për të votuar, advokuar për interesat e tyre dhe për të marrë pjesë në vendimmarrje**

  Në këtë fushë duhet të bëhet përpjekje e madhe për përmirësimin e aksesit në votim, jo vetëm me anë të krijimit të qendrave të aksesueshme të votimit, por edhe nëpërmjet përfshirjes së personave me aftësi të kufizuara në monitorimin e zgjedhjeve. Kjo e fundit do të kërkojë ngritje kapacitetesh të individëve me AK. Gjithashtu, përdorimi i gjuhës së shenjave në media duhet të rritet.

- **Objektivi 2: Nxitja e punës së artistëve me aftësi të kufizuara dhe përfshirja e personave me aftësi të kufizuara në jetën artistike**

  Ministria e Kulturës do të vazhdojë të nxisë projektet e personave me aftësi të kufizuara, do të përmirësojë aksesin në informacion rreth përmbajtjes artistike apo përmbajtjes tjetër kulturore dhe do të lehtësojë vizitat e personave madhorë dhe fëmijëve me aftësi të kufizuara në institucione nën varësinë e saj.

- **Objektivi 3: Ofrimi i mundësive për personat me aftësi të kufizuara për të marrë pjesë në aktivitete dhe evente sportive**

  Ministria e Arsimit dhe Sportit do të krijojë një mjedis mbështetës për pjesëmarrjen e personave me aftësi të kufizuara në aktivitete sportive. Përveç përmirësimit të aksesueshmërisë së ambienteve sportive, ministria është duke rishikuar edhe kuadrin ligjor, me qëllim lehtësimin e krijimit dhe financimittë një federate zyrtare të sportistëve me aftësi të kufizuara. Ministria do të vazhdojë të organizojë evente të Lojërave Olimpike Speciale dhe do të mbështesë pjesëmarrjen e sportistëve me aftësi të kufizuara në garat dhe takimet ndërkombëtare.

Nxitja e bashkëpunimit dhe monitorimi e vlerësimi

Qëllimi strategjik 8 : Të krijohen sinergji midis sektorëve të ndryshëm për nxitjen e integrimit të personave me aftësi të kufizuara në mënyrë gjithëpërfshirëse, të vazhdueshme dhe të qëndrueshme.

- **Objektivi 1: Sigurimi i një bashkëpunimi dhe koordinimi më të mirë për projektimin dhe monitorimin e aktiviteteve mes MMSR-së dhe gjithë Bashkive.**

Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, nëpërmjet hartimit dhe aplikimit të një Guide Metodologjike do të mbështesë Bashkitë për hartimin dhe zbatimin e planeve të tyre të veprimit për përfshirje të personave me aftësi të kufizuara. Fokus të vecantë do të ketë ngritja e kapaciteteve të punonjësve të njësisë së vlerësimit të nevojave dhe referimit të rasteve që do të krijohen në bashki.Ajo do të monitorojë gjithashtu zbatimin e standardeve dhe ligjeve ekzistuese në nivel vendor. Bashkërendimi i punës do të fillojë me përcaktimin e pikës fokale për aftësinë e kufizuar në çdo bashki si një detyrim ligjor.

- **Objektivi 2: Monitorimi i pabarazive me të cilat përballen personat me aftësi të kufizuara dhe koordinimi i politikave publike që synojnë reduktimin e tyre.**

Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë do të koordinojë botimin e raporteve vjetore për zbatimin e Planit të Veprimit bazuar në informacionin e mbledhur gjatë vizitave në terren, takimet me organizata të shoqërisë civile dhe kontributet nga pikat e kontaktit për aftësinë e kufizuar pranë ministrive përkatëse të linjës. Ministri do të drejtojë Këshillin Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar dhe stafi teknik do të përgatisë të dhënat për takimet e Këshillit. Ministria do të mbështesë gjithashtu botimin e raporteve hije nga organizatat e shoqërisë civile, duke dhënë informacionin e nevojshëm.

- **Objektivi 3: Ngritja e sistemit per mbledhjen e indikatorëve të monitorimit te shoqeruar me pasaportat për cdo indikator**

Një nga sfidat e rëndësishme të kuadrit monitorues është mbledhja dhe përmirësimi i cilësisë së të dhënave në nivel qëndror dhe vendor. Ekziston nevoja për të mbledhur të dhëna empirike për pozicionin e personave me aftësi të kufizuara në përgjithësi, si p.sh. niveli i varfërisë, pozicioni në punësim dhe arsimim, nevojat për shërbime të bazuara në komunitet dhe çështje të tjera. Kuadri ekzistues i monitorimit mund të forcohet me anë të një **sistemi online për raportimin e treguesve të monitorimit dhe progresit**.Kjo kërkon hartimin e një metodologjie të caktuar jo vetëm për të ndërtuar setin e nevojshëm të indikatorëve që nasin progresin por edhe të pasaportave respektive të tyre.

- **Objektivi 4 : Nxitja e bashkëpunimit rajonal për zbatimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara**

Qeveria do të organizojë konferenca rajonale dhe do të marrë pjesë në shkëmbimin e praktikave të mira jashtë vendit. Ajo do të përfshijë persona me aftësi të kufizuara në delegacionet e saj për eventet ndërkombëtare.

4. BURIMET FINANCIARE

Buxheti për Planin e Veprimit përfshin koston e aktiviteteve të specifikuara në matricë, të cilat promovojnë të drejtat e personave me aftësi të kufizuara. Financimi për zbatimin e masave të parashikuara në Planin e Veprimit është parashikuar në buxhetin e shtetit, pas një vlerësimi të fondeve të disponueshme në ministritë përkatëse të linjës. Në disa raste, buxheti i shtetit nuk është i mjaftueshëm për përmbushjen e plotë të objektivave, kështu që Plani i Veprimit përfshin një ndarje të hendekut të financimit si dhe propozimin për fonde donatorësh. Gjithashtu, fondet dhe lloje të tjera burimesh të ofruara nga njësitë e qeverisjes vendore dhe shoqëria civile janë thelbësore për nxitjen e përfshirjes në nivel vendor, por ato nuk pasqyrohen në këtë Plan Kombëtar Veprimi, i cili fokusohet në angazhimet, aktivitetet dhe buxhetet e qeverisjes qendrore.

Efekti financiar për zbatimin e Planit të Veprimit për PAK 2016-2020 , bazuar në kostimin e aktiviteteve është përllogaritur të jetë 1,983,043,059 ALL nga të cilat 1,500,834,360 ALL (75%) nga Buxheti i shtetit dhe hendeku financiar i përllogaritur prej 482,208,699 ALL (25 %) parashikohet të mbulohet nga donatorë /projekte potencialë.

Në varësi të llojit të aktivitetit, Plani i Veprimit specifikon:

1. Financimi nga shteti:
   a. *Aksionet që synojnë veçanërisht personat me aftësi të kufizuara* (të tilla si financimi i organizatave të personave me aftësi të kufizuara), zakonisht kanë një (nën)zë të veçantë në buxhet. Në të kundërt, buxheti përcaktohet duke shumëzuar koston mesatare për përfitues me numrin e përfituesve. Nëse numri i përfituesve nuk dihet, kostoja llogaritet në mënyrë të përafërt (duke marrë parasysh që kjo është vetëm një përllogaritje e përafërt).
   b. *Aktivitetet që mbulohen nga buxheti i përgjithshëm i shtetit*– llogaritjet bëhen në bazë të numrit (të deklaruar) të përfituesve me aftësi të kufizuara. Kostimi i të gjitha aktiviteteve sipas sektorëve respektivë është bërë në bashkëpunim të ngushtë me Drejtoritë e Buxhetit të cdo ministrie duke patur si referencë Projekt Buxhetin Afatmesëm 2016-2018. Për vitet 2019 dhe 2020 kostimi është bërë me përllogaritje të afërt. Për një buxhetim më të saktë të shtrirë në periudhën kohore deri 2020 , parashikohet që të bëhet një vlerësim i progresit afatmesëm të objektivave të Planit në vitin 2018 dhe një ribuxhetim i masave deri në vitin 2020.
2. Financimi nga donatorët - nëse shpenzime të caktuara nuk mund të mbulohen nga buxheti i shtetit, bëhet një vlerësim për fondet e nevojshme nga donatorët dhe ky vlerësim përfshihet në matricë.
3. Kombinimi i financimit nga shteti dhe donatorët– në disa raste, fondet e shtetit janë të disponueshme, por të pamjaftueshme për të mbuluar të gjitha shpenzimet e aktiviteteve, kështu që në matricë përfshihen fondet publike dhe ato të donatorëve.
4. Pa kosto (për shembull, në rastin kur aktiviteti kryhet si pjesë e detyrave funksionale të nënpunësve të administratës pa patur kosto shtesë për asistencë teknike).

Me synimin për të përcaktuar kostot reale të zbatimit të Planit të Veprimit, është patur kujdes për të mos rritur në mënyrë fiktive fondet shtetërore në dispozicion ose për të mos rritur vlerat për mbështetjen e nevojshme nga donatorët. Për të shpjeguar llogaritjen e kostos, është përgatitur veçmas një raport argumentues për buxhetin.

Kostoja e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në programet e nxitjes së punësimit, në programet e arsimit dhe formimit profesional (AFP), programet e pagesave të AK dhe ndihmës ekonomike janë llogaritur duke u bazuar sipas rastit në të dhënat e vitit 2014/2015 (dhe planifikimet/përllogaritjet për 2016-2020), sepse këto programe janë thelbësore për nxitjen e integrimit dhe përbëjnë thelbin e punës së Ministrisë së Mirëqenies Sociale dhe Rinisë.

Në buxhetin e Planit të Veprimit nuk reflektohen pagat e punonjësve që punojnë për zhvillimin ose zbatimin e politikave (specialistë politikash, mjekë, oficerë policie, nëpunës në zyrat e punësimit, apo nepunes të tjerë të administratës që ofrojnë shërbime për të gjithë qytetarët) sepse kjo është pjesë e detyrave të tyre funksionale.

Gjithashtu buxhetet e njësive të qeverisjes vendore, do të pasqyrohen në Planet Lokale të Veprimit për përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara (ndërsa plani kombëtar fokusohet në buxhetin qëndror).

Buxheti për koordinimin e politikave dhe raportimin është listuar në një pjesë të veçantë të matricës.

Një analizë e detajuar e kostimit të masave të Planit të Veprimit është bërë në Anexin 1.

Sektori	Totali i Buxhetit (Lek)	Buxheti i Shtetit (Lek)	Buxheti i Donatorit (Lek)
Aksesueshmëria	235,935,000	146,830,000	89 ,105,000
Barazia	76,375,000	60,600,000	15,775,000
Punësimi dhe Aftësimi dhe Formimi Profesional	69,072,360	52,672,360	16,400,000
Arsimi	499,685,000	465,750,000	33,935,000
Kujdesi social	180,556,619	153,238,000	27,318,619

Kujdesi Shëndetësor	745,775,000	568,200,000	177,575,000
Pjesëmarrja në jetën politike dhe publike	77,044,000	50,544,000	26,500,000
Bashkëpunimi dhe Monitorim-Vleresimi	97,635,080	-	97,635,080
TOTALI	**1,982,078,059**	**1,497,834,360**	**484,243,699**

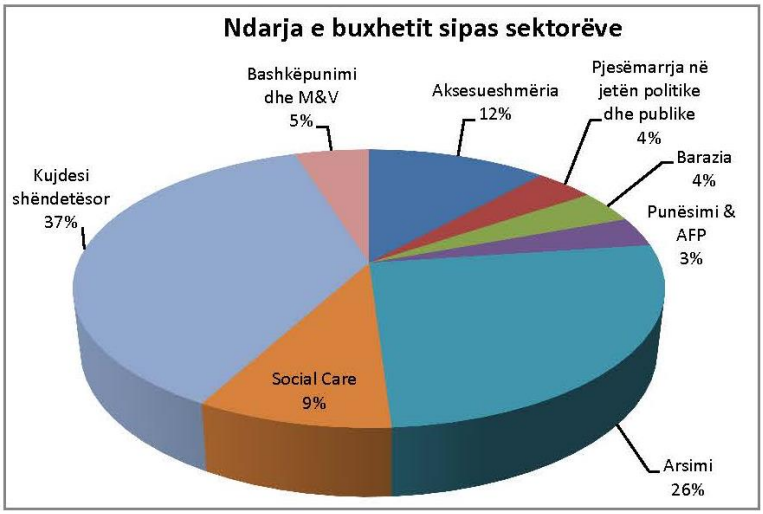

LLOGARIDHËNIA, MONITORIMI DHE ANALIZA E VLERËSIMIT

5.1 Llogaridhënia

Institucionet respektive shtetërore në nivel qendror janë përgjegjëse për zbatimin e këtij Plani Veprimi. Për të rritur llogaridhënien, Plani i Veprimit përcakton Ministrinë e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë si institucionin përgjegjës kryesor të raportimit për progresin e këtij Plani edhe pse pjesa më e madhe e veprimtarive do të kërkojë bashkëpunim ndërmjet aktorëve të ndryshëm, duke përfshirë shoqërinë civile dhe njësitë e qeverisjes vendore. Në 6mujorin e parë të vitit 2017 do të hartohet Raporti i Parë i Monitorimit.

Plani i Veprimit specifikon gjithashtu për çdo veprimtari dhe objektiv një tregues monitorimi respektiv, të dhënat bazë kur janë të disponueshme dhe objektivat për 2017 dhe 2020. Për të patur një raport të plotë monitorimi dhe vlerësimi , nga ana e MMSR do të punohet në drejtim të një pasqyre të plotë të indikatorëve të monitorimit. Kjo kërkon hartimin e një metodologjie të caktuar për krijimin e pasaportave respektive të tyre me qëllim që monitorimi të jetë i unifikuar për të gjitha institucionet e përfshira. Në nivel politikash dhe objektivash strategjike, monitorimi do të kryhet përmes mekanizmit të vlerësimit bazuar në rezultate .

Procesi ekzistues i monitorimit mund të forcohet me anë të një **sistemi online për raportimin e treguesve të monitorimit dhe progresit**. Sistemi mund të ndjekë shembullin e platformës online RomALB të vendosur më parë për monitorimin e Planit të Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve. Do të duhen përpjekje të dedikuara nga Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë për t'u siguruar që të mblidhen rregullisht të dhënat dhe se këto sisteme përdoren nga të gjitha ministritë e linjës. Qeveria disponon kapacitete teknike dhe njerëzore për vënien në funksion të sistemeve të tilla, por nevojitet ndërgjegjësim dhe trajnim i vazhdueshëm për të siguruar që ato të përdoren në mënyrë efikase. Sistemi do të menaxhohet kryesisht nga MMSR , por do të jetë një sistem që do të përdoret për hedhjen e të dhënave nga bashkitë në të gjithë vendin dhe nga institucione të tjera shtetërore në nivel qëndror e rajonal.

Gjithashtu, çdo veprimtari shoqërohet me afatin për zbatimin e saj dhe buxhetimin. Këto parametra do të mundësojnë monitorimin e zbatimit të Planit të Veprimit dhe vlerësimin e tij. Parashikohet se do të ketë një vlerësim afatmesëm në vitin 2018 me qëllim përditësimin e objektivave dhe masave dhe një vlerësim përfundimtar. Proceset e monitorim vlerësimit do të kryesohen nga Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë si organi koordinues.

5.2.Monitorimi i Planit të Veprimit

Kuadri vlerësues dhe monitorues do të ushqejë orientimin e politikave ne kuader te Sistemit te Planifikimit te Integruar (SPI) i cili është sistemi kryesor vendimmarrës që përcakton drejtimin strategjik dhe alokimin e resurseve të vendit. Ai do të furnizojë me raporte monitoruese dhe vlerësuese Grupin e Menaxhimit të Integruar të Politikave (GMIP), për Sektorin e Punësimit dhe atë Social, i ngritur me Urdhërin e Kryeministrit Nr.129 datë 21.09.2015 "Për marrjen e masave institucionale dhe operacionale për zbatimin e qasjes sektoriale dhe krijimin e Grupeve të Menaxhimit të Integruar të Politikave (GMIP) tw cilat monitorojnë reformat sektoriale në Shqipëri në përputhje me Prioritetet e Qeverisë, Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI), procesin e Programit Buxhetor Afatmesëm (PBA), procesin e anëtarësimit në

BE dhe detyrimet ndërkombëtare të Shqipërisë. Monitorimi i progresit të zbatimit të objektivave dhe masave të këtij Plani do të paraqitet në mënyrë periodike dhe do të jetë pjesë e diskutimeve në takimet e Nën Grupit Tematik të Perfshirjes Sociale që do të udhëhiqet nga MMSR dhe përberje të strukturave ndërsektoriale.

Bazuar në detyrimin ligjor , zbatimi i Planit të Veprimit monitorohet gjithashtu nga Këshilli Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar, i ngritur me Urdhrin nr. 12 te Kryeministrit, në shkurt 2015, dhe që përbëhet nga ministrat që mbulojnë sektorët përkatës. Aktualisht, Këshilli ka 17 anëtarë, nga të cilët 10 Ministra dhe shtatë anëtarë që janë persona me aftësi të kufizuar, pesë anëtarë që përfaqësojnë organizatat e personave me aftësi të kufizuara dhe dy anëtarë përfaqësues të organizatave që punojnë për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara.

Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, nëpërmjet hartimit dhe aplikimit të një Guide Metodologjike do të mbështesë Bashkitë për hartimin dhe zbatimin e planeve të tyre të veprimit për përfshirje të personave me aftësi të kufizuara. Bashkërendimi i punës do të fillojë me përcaktimin e pikës fokale për aftësinë e kufizuar në çdo bashki si një detyrim ligjor.

Gjatë punës së përditshme, përgjegjësia për monitorimin e zbatimit të Planit të Veprimit qëndron te nëpunësit përgjegjës të ministrive të linjës që do të vënë në jetë aktivitetet, do të mbledhin të dhëna dhe do të dorëzojnë raportet e progresit për cdo sektor. Pothuajse të gjitha ministritë kanë identifikuar një nëpunës **përgjegjës për çështjet e aftësisë së** kufizuar bazuar edhe në Ligjin 93/2014 "Për Përfshirjen dhe Aksesueshmërinë e PAK", por duhet të punohet për përgatitjen e disa termave të references për t'i përfshirë në përshkrimin detyrave të tyre të punës.

Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë ka rol koordinues dhe raporton në mënyrë periodike mbi ecurinë e zbatimit. Drejtoria e Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore në Ministrinë e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë do të jetë përgjegjëse për koordinimin e aktorëve të ndryshëm dhe do të raportojë mbi zbatimin e Planit të Veprimit nëpër sektorë të ndryshëm bazuar në të dhënat nga ministritë e linjës. Për këtë arsye, kapacitetet njerëzore të Drejtorisë së Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore duhet të forcohen me ekspertizë shtesë. Drejtoria e Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore në Ministrinë e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë do të monitorojë zbatimin e Planit nëpërmjet vendosjes së kontakteve institucionale me të gjitha bashkitë e vendit, zhvillimit të takimeve të rregullta me përfaqësuesit e ministrive të ndryshme dhe shoqërisë civile, kryerjes gjatë vitit të vizitave në bashki të ndryshme, në mënyrë që të ketë menjëherë dijeni për ndjekjen e çështjeve të Aftësisë së Kufizuar dhe çdo sfidë tjetër që lidhet me të.
Plani i Veprimit parashikon publikimin e raport progresit vjetor gjatë 5 viteteve të ardhshme dhe mbështetjen për raportet monitoruese të shoqërisë civile.

Gjatë kohëzgjatjes së Planit të kaluar të Veprimit (2005-2015), nga ana e MMSR janë përgatitur disa raporte të përgjithëshme por të pabazuara në një proces dhe metodologji të mirëfilltë monitorimi dhe vlerësimi. Janë publikuar gjithashtu disa raporte nga organizatat e shoqërisë civile në mes të kohëzgjatjes së zbatimit, në periudhën 2009-2011, ku në një anketë të kryer me personat me aftësi të kufizuara, organizatat zbuluan se "aksesueshmëria mbetet një çështje e rëndësishme që përbën shqetësim për personat me aftësi të kufizuara me dëmtime të rënda

motorike, të të shikuarit ose të të folurit, ku më shumë se 50 përqind e të cilëve thanë se ndihen të izoluar dhe të përjashtuar"[54].

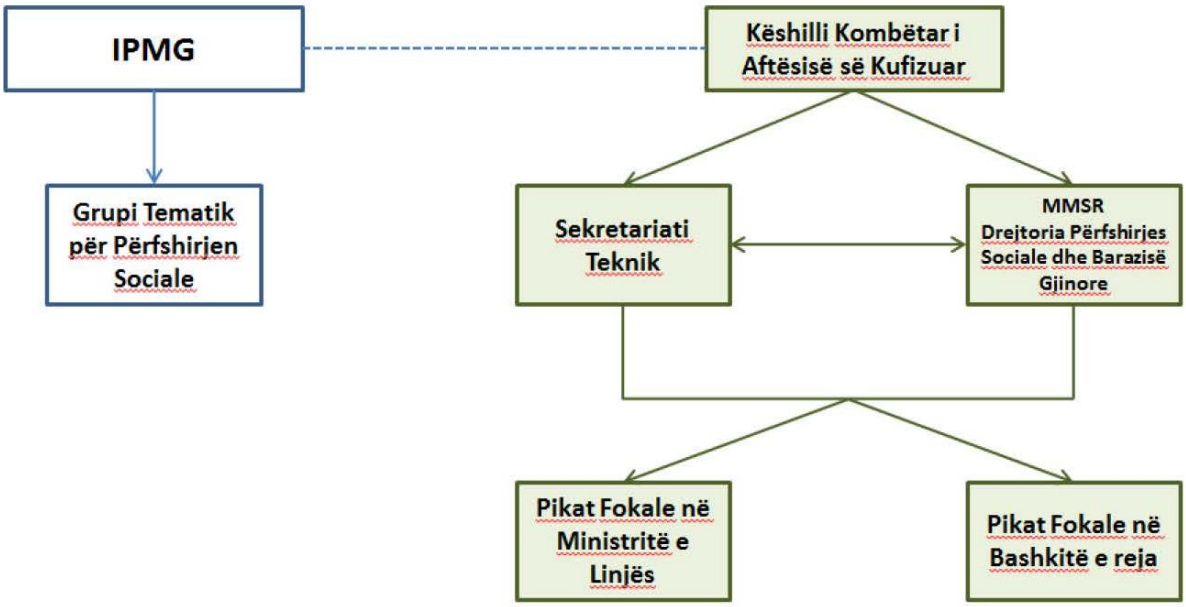

5.3 Mbledhja e të dhënave

Disponueshmëria dhe mbledhja e të dhënave paraqet një sfidë të rëndësishme për monitorimin e zbatimit të Planit të Veprimit. Qeveria pranon rëndësinë e analizimit të të dhënave administrative sipas gjinisë, aftësisë së kufizuar dhe etnisë, si tema ndërsektoriale për analizimin e varfërisë dhe mbrojtjes sociale, të punësimit dhe aftësive, arsimit, privimit material e pjesëmarrjes dhe të të drejtave të njeriut[55]. Në përputhje me këtë qasje, do të punohet për mbledhjen dhe përmirësimin e cilësisë së të dhënave në nivel qëndror dhe vendor . Të dhënat administrative përdoren nga ministritë për të monitoruar pjesëmarrjen e personave me aftësi të kufizuara në disa fusha, por kryesisht në programet e synuara të qeverisë. Megjithatë, ka të ngjarë që disa persona me aftësi të kufizuara të mos jenë të regjistruar si të tillë, dhe rrjedhimisht të mos jenë përfitues të këtyre politikave. Për të garantuar që të gjitha zyrat e qeverisë janë në gjendje të mbledhin të dhënat e nevojshme për monitorimin e zbatimit të këtij Plani Veprimi, nevojitet edhe ngritja e mëtejshme e kapaciteteve.

[54] Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Agjencia për Mbështetjen e Shoqërisë Civile, *Raporti i monitorimit për zbatimin e Planit të Veprimit për Strategjinë Kombëtare për Personat me Aftësi të Kufizuara në vitin 2010*, f. 14.
[55] Qeveria e Shqipërisë, *Dokumenti i Politikave për Përfshirjen Sociale, 2015-2020*, f. 131.

Gjithashtu, ekziston nevoja për të mbledhur të dhëna empirike për pozicionin e personave me aftësi të kufizuara në përgjithësi, si p.sh. niveli i varfërisë, pozicioni në punësim dhe arsimim, nevojat për shërbime të bazuara në komunitet dhe çështje të tjera. VKM. Nr. 708 Datë 26.8.2015 "Për llojet, periodicitetin dhe mënyrën e raportimit të të dhënave statistikore për aftësinë e kufizuar nga strukturat shtetërore përgjegjëse, në nivel qendror dhe vendor" , përveç detyrimit të të gjitha institucioneve për mbledhjen dhe raportimin e të dhënave të disagreguara për PAK, parashikon kryerjen e anketimeve të dedikuara për PAK kryesisht nga INSTAT. Organizatat e personave me aftësi të kufizuara duhet të përfshihen në zbatimin e këtyre lloj anketash dhe nismave të tjera kërkimore.

Në fushën e kujdesit social, ka një vendim të Këshillit të Ministrave për përcaktimin e **treguesve të vlerësimit dhe monitorimit të programeve të ndihmës shoqërore për përfitimet e personave me aftësi të kufizuara dhe shërbimeve shoqërore**[56]. Vendimi përcakton llojin dhe shpeshtësinë e mbledhjes së të dhënave dhe linjat e qarta të raportimit. Në të kërkohet edhe "**vlerësimi i ndikimit të politikave** në uljen e varfërisë, shmangien e përjashtimit shoqëror dhe garantimin e mundësive të barabarta", edhe pse ky lloj aktiviteti është aktualisht i kufizuar. Monitorimi i politikave publike bazohet gjerësisht në grumbullimin e të dhënave administrative. Në Strategjinë për Mbrojtjen Sociale, qeveria u angazhua të rrisë transparencën e të drejtave të personave me aftësi të kufizuara për të përfituar pagesat e aftësisë së kufizuar përmes sistemeve të të dhënave dhe zhvillimit të një Sistemi Informativ të Integruar të Menaxhimit[57].

Dokumenti Politik për Përfshirjen Sociale, 2015-2020, përshkruan një plan të mirëdetajuar për përmirësimin e mbledhjes së të dhënave. Ai specifikon se "**standardet e të dhënave** do të rishikohen me shpejtësi dhe do të përditësohen nga një Grup i Treguesve dhe Integritetit të Statistikave (GTIS) me qëllim që treguesit e përfshirjes sociale të Shqipërisë të kenë rëndësi dhe të jenë të ndjeshëm në kontekstin vendor, duke qenë në përputhje të plotë me standardet e BE-së, dhe të integruar me sistemin e mbrojtjes shoqërore të BE-së për sistemet statistikore (ESSPROS) "[58].

Statistikat ekzistuese nuk japin një klasifikim të detajuar të familjeve sipas kritereve të ndryshme ose nuk lejojnë referimin e kryqëzuar të disa kritereve të shpërndarjes (p.sh. shpërndarje e detajuar sipas moshës, shpërndarje sipas gjinisë, personave me aftësi të kufizuara, tablosë sipas llojeve të familjeve, sipas qarkut/bashkisë, nivelit arsimor dhe përkatësisë etnike). Kjo vazhdon të jetë e vërtetë pavarësisht përpjekjeve për të përmirësuar kuadrot model, si dhe për të përgatitur dhe për të hartuar statistika specifike përshkruese për gjininë, minoritetet etnike dhe aftësinë e kufizuar[59]. Për të trajtuar këto çështje, Grupi Tematik për Përfshirjen Sociale (brenda Grupit Qeveritar për Menaxhimin e Integruar të Politikave - Punësimi, Aftësitë dhe Politikat Sociale) do

[56] VKM nr. 617, datë 7 shtator 2006, "Për përcaktimin e treguesve të vlerësimit dhe të monitorimit të programeve të ndihmës ekonomike, të pagesës për personat me aftësi të kufizuara dhe të shërbimeve shoqërore", i rishikuar.
[57] Qeveria e Shqipërisë, *Strategjia për Mbrojtjen Sociale dhe Plani i Veprimit, 2015-2020*.
[58] Qeveria e Shqipërisë, *Dokumenti i Politikave për Përfshirjen Sociale, 2015-2020*, f. 4.
[59] INSTAT (2015), Profili i Personave me Aftësi të Kufizuara në Shqipëri, janar 2015.

të vendosë GTIS-në për të garantuar respektimin e standardeve të të dhënave[60] për të gjithë treguesit në nivel BE-je dhe në nivel kombëtar[61].

Qeveria ka sisteme dixhitale për menaxhimin e të dhënave administrative, edhe pse sektorë të ndryshëm shpesh nuk janë të lidhur (si për shembull, sistemi me informacionin për invalidët e punës nuk është i lidhur me sistemin që përdoret nga Shërbimi Kombëtar i Punësimit). Një sistem i unifikuar, të paktën për fushat e kujdesit social, punësimit, AFP-së, arsimimit dhe shëndetësisë (ose të paktën disa prej këtyre segmenteve) do të lehtësonte përfshirjen e modelit bio-psiko-social dhe do t'i mundësonte qeverisë që t'i përgjigjej më mirë nevojave të çdo individi.

Organizatat e shoqërisë civile luajnë gjithashtu një rol të rëndësishëm në ndërgjegjësimin rreth problemeve në zbatimin dhe në mbështetjen e proceseve të mbledhjes së të dhënave. Duke qenë në kontakt të drejtpërdrejtë me personat me aftësi të kufizuara, organizatat e shoqërisë civile janë në vendin e duhur për të mbajtur shënim mësimet e marra nga zbatimi i politikës dhe për t'u shpjeguar pjesëmarrësve të mundshëm rëndësinë e mbledhjes së të dhënave.

TREGUESIT E MONITORIMIT

Sektoret	Treguesit	Institucionet raportuese	Njesi matje	Burimi	Vlera e fundit e vlefshme		Synimi 2017	Synimi 2020	Periodiciteti	
					Viti	Vlera	Vlera	Vlera		
Aksesueshmëria	Përqindja e institucioneve qendrore që kanë miratuar planin e aksesueshmërisë dhe kanë planifikuar fondet e duhura	Të gjitha institucionet	%	Të gjitha institucionet	2013	2%	50%	100%	Vjetore	Vjetore
Aksesueshmëria	Numri i qendrave te votimit te aksesueshme ne zgjedhjet elektorale.	KQZ	%	KQZ	2013	15%	60%	80%	Vitet e zgjedhjeve elektorale	Vitet e zgjedhjeve elektorale
Aksesueshmëria	Numri i PAK që marrin pjesë në procesin e votimit	KQZ	%	KQZ	2013	N/A	20%	50%	Vitet e zgjedhjeve elektorale	Vitet e zgjedhjeve elektorale
Aksesueshmëria	Numri i qendrave të AFP-së që përdorin mjete komunikimi dhe informimi dhe që kanë prezantuar përshtatje arkitekturore	MMSR	Numer fizik	MMSR	2013	3 qendra AFP te pershtatura	6 qendra AFP te pershtatura	10 qendra AFP te pershtatura	Vjetore	Vjetore
Punësimi dhe Aftësimi	Numri i mësuesve dhe instruktorëve të AFP-së të trajnuar mbi mësimdhënien për grupet e PAK	MMSR	Numer fizik	MMSR	2013	0	1/ për cdo qendër	2/ për cdo qendër	Vjetore	Vjetore

[60] Do të organizohet një konsultim me Komisionerin për Mbrojtjen e të Dhënave Personale për të diskutuar politikat për mbrojtjen e të dhënave.
[61] Qeveria e Shqipërisë, *Dokumenti i Politikave për Përfshirjen Sociale, 2015-2020*, f. 42.

Punësimi dhe Aftësimi	Numri i personave me aftësi të kufizuar që përfitojnë nga kurset falas të AFP-së	MMSR	%	MMSR	2013	113	50% rritje	100% rritje	Vjetore	Vjetore
Punësimi dhe Aftësimi	Rritja e punësimit të PAK nëpërmjet programeve të punësimit	MMSR	Numer fizik	MMSR	2013	79	150	300	Vjetore	Vjetore
Punësimi dhe Aftësimi	Trajnimi i specialistëve të punësimit për intervistimin dhe ndërmjetësimin e PAK	MMSR	Numer fizik	MMSR	2013	0	80	200	Vjetore	Vjetore
Arsimi	Ngritja e Komisioneve Multidisiplinare të Arsimit për vlerësimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara.	MAS	Numer fizik	MAS	2013	0	6 qarqe	10 qarqe	Vjetore	Vjetore
Arsimi	Numri i mësuesve ndihmës të caktuar në përputhje me nevojat e fëmijëve me aftësi të kufizuar	MAS	Numer fizik	MAS	2013	0	100	200	Viti shkollor	Viti shkollor
Arsimi	Numri i mësuesve ndihmës të trajnuar	MAS	Numer fizik	MAS	2013	0	50	150	Viti shkollor	Viti shkollor
Kujdesi Social	Numri i anëtarëve të personelit që ofrojnë shërbime shoqërore të trajnuar për të aplikuar në mënyrën e duhur shërbimin e përshtatshëm për lloje të ndryshme të aftësisë së kufizuar	MMSR SHSSH	Numer fizik	MMSR SHSSH	2013	0	50	100	Vjetore	Vjetore
Kujdesi Social	Rritja e numrit të fëmijëve me aftësi të kufizuar që jetojnë në familje kujdestare	MMSR SHSSH	Numer fizik	MMSR SHSSH	2013	18	50	100	Vjetore	Vjetore
Kujdesi Social	Trajnim i ekipeve multidisiplinare të vlerësimit të aftësisë së kufizuar për t'i aftësuar ata të vlerësojnë nevojat e individëve me aftësi të kufizuara	MMSR SHSSH	Numer fizik	MMSR SHSSH	2013	0	30	100	Vjetore	Vjetore
Shendetsia dhe kujdesi social	Numri i sportistëve profesionistë me aftësi të kufizuara që marrin shërbime rehabilitimi	MSH	Numer fizik	MSH	2013	2	5	10	Vjetore	Vjetore

5 MATRICA E PLANIT TË VEPRIMIT

Fusha: olitikave:	AKSESUESHMËRIA
Qëllimi strategjik:	Të ofrohet akses i barabartë në shërbime dhe informacion për personat me aftësi të kufizuara
Objektivi 1:	Përmirësimi i aksesueshmërisë fizike në shërbimet publike për personat me aftësi të kufizuara
Synimi në nivel objektivi:	Rritje në çdo sektor e shërbimeve publike të aksesueshme fizikisht

Aktivitetet	Treguesit	Baza e referimit	Objektivat 2017	Objektivat 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi / raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
1.1 Kryerja e një trajnimi të të gjitha pikave të kontaktit në nivel qëndror dhe vendor për çështjet e aftësisë së kufizuar në aspekte të ndryshme të aksesueshmërisë	Numri i pikave të kontaktit që janë trajnuar	Jo të gjitha pikat e kontaktit për çështjet e aftësisë së kufizuar janë emëruar zyrtarisht dhe ata nuk kanë kryer trajnime rreth aksesueshmërisë	Trajnimi i të gjitha pikave të kontaktit në fund të vitit 2017	Zhvillimi i një trajnim vijues në fund të vitit 2018 (më i avancuar, por që garanton gjithashtu që ndryshimet në staf nuk do të ulin shkallën e kapaciteteve)	Materiali i trajnimit për Ministrinë e Transportit dhe Infrastrukturës (MTI)	MMSR në bashkëpunim me ministritë respektive	MMSR	2016-2017 për trajnimin e parë 2018 për trajnimin e avancuar	Nuk ka buxhet	Leke 2,000,000 USD 16.000	Leke 2,000,000 USD 16.000
1.2 Rishikim i Ligjit për Prokurimin Publik në mënyrë që gjithë mallrat dhe shërbimet të jenë të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara; në prokurimin e shërbimeve sociale, përparësi t'i jepet cilësisë më shumë se kostos së ulët.	Vleresim i Ligjit për Prokurimin Publik, per mundësinë e përfshirjes së kritereve për aksesueshmërinë e mallrave dhe shërbimeve për personat me aftësi të kufizuara	Mallrat dhe shërbimet nuk mbajnë parasysh specifikimet teknike për personat me aftësi të kufizuara	Vlerësim i perfunduar shoqeruar me propozimet perkatese		Teksti i Ligjit për Prokurimin Publik	MMSR/Agjencia për Prokurimin Publik	MMSR/Agjencia për Prokurimin Publik	2017	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
1.3 Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë në të gjitha ambientet e Drejtorive të Policisë në të gjithë territorin e vendit dhe përdorimi i tij për të zhvilluar një plan për përmirësimin e aksesueshmërisë	Kryerja dhe publikimi i rezultateve të kontrollit Plani i përmirësimit të aksesueshmërisë dhe buxheti i miratuar	Ambientet e Ministrisë së Punëve të Brendshme po rikonstruktohenduk e patur në fokus aksesueshmerinë për personat me aftësi të kufizuara.	Publikimi i kontrollit të aksesueshmërisë në fund të vitit 2016	Miratimi dhe financimi me buxhet i planit për përmirësimin e aksesueshmërisë në fund të vitit 2018	Raporti i MBi kontrollit të aksesueshmërisë Dokumentet e MB të planit dhe buxhetit të përmirësimit të aksesueshmërisë	MMSR + MB /	MMSR + MB /	Publikimi i kontrollit të aksesueshmërisë në fund të vitit 2017 Miratimi i planit me buxhetin në fund të vitit 2018	Nuk ka buxhet ne dispozicion	1,300,000 LEK (10,000 USD)	1,300,000 LEK (10,000 USD)
1.4 Hartimi dhe aprovimi i nje plani i cili do te ndihmojë NjQV gjate rikontruksionit te te gjitha institucioneve edukuese ne te gjithe Shqiperine	Numri i institucioneve parashkollore, ato të arsimit bazë (fillor dhe të mesëm të ulët), të mesëm të lartë dhe universiteteve publike të cilat kanë adoptuar ndërtesat në përputhje me standardet e	Plani nuk ekziston	Plani zhvillohet ne fund te 2016	-	Raportet e Ministrisë së Arsimit dhe Sporteve	MAS	MAS	2016	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto

	aksesueshmërisë										
1.5 Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë në Drejtoritë Rajonale Arsimore dhe shfrytëzimi i tij për të zhvilluar një plan për përmirësimin e aksesueshmërisë	Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë në njësitë arsimore vendore (Drejtoritë Arsimore Rajonale dhe Zyrat Arsimore) dhe shfrytëzimi i tij për të zhvilluar një plan për përmirësimin e aksesueshmërisë.	Ambientet e MAS po rikonstruktohen duke patur në fokus aksesueshmerinë për personat me aftësi të kufizuara	Publikimi i kontrollit të aksesueshmëris ë në fund të vitit 2016	Miratimi dhe financimi me buxhet i planit për përmirësimin e aksesueshmëris ë në fund të vitit 2018	Raportim per ndryshimet li lidhur me aksesueshmërisë Dokumentet e planit dhe buxhetit të përmirësimit të aksesueshmërisë	MAS	MAS	Publikimi i kontrollit të aksesueshmëris ë në fund të vitit 2016 Miratimi i planit me buxhetin në fund të vitit 2017	Nuk ka buxhet në dispozicio n	1,300,000 LEK (10,000 USD)	1,300,000 LEK (10,000 USD)
1.6 Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë në të gjitha mjediset për të cilat MMSR është përgjegjëse dhe shfrytëzimi i tij për të zhvilluar një plan për përmirësimin e aksesueshmërisë	Kryerja dhe publikimi i rezultateve të kontrollit Plani i përmirësimit të aksesueshmërisë dhe buxheti i miratuar	Godina kryesore e MMSR-së është pjesërisht e aksesueshme, por nuk ndodh kështu me të gjitha mjediset	Publikimi i kontrollit të aksesueshmëris ë në fund të vitit 2016	Miratimi dhe financimi me buxhet i planit për përmirësimin e aksesueshmëris ë në fund të vitit 2017	Raporti i MMSRi kontrollit të aksesueshmërisë Dokumenteteplani t dhe buxhetit të përmirësimit të aksesueshmërisë	MMSR	MMSR	Publikimi i kontrollit të aksesueshmëris ë në fund të vitit 2016 Miratimi i planit me buxhetin në fund të vitit 2017	Nuk ka buxhet	1,300,000 LEK (10,000 USD)	1,300,000 LEK (10,000 USD)
1.7Sigurimi që mjediset e saporikonstruktuara të Ministrisë së Zhvillimit Urban janë të aksesueshme	Trajtimi i elementëve të aksesueshmërisë në rikonstruksionin e mjediseve të MZHU (në proces)	Rikonstruksioni është në proces dhe planet ishin zhvilluar në përputhje me standardet e aksesueshmërisë	Rikonstruksioni i kryer në përputhje me standardet e aksesueshmëris ë në fund të vitit 2016	-	Raportet e MZHU-së	MZHU	MZHU	2016	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.8 Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë së infrastrukturës së sistemit të drejtësisë dhe krijimi i aksesit maksimal të mundshëm fizik për personat me aftësi të kufizuara	Kryerja dhe publikimi i rezultateve të kontrollit Numri i ndërtesave të sistemit të drejtësisë që janë përshtatur për të siguruar aksesin maksimal të mundshëm për personat me aftësi të kufizuara	Pjesa më e madhe e ambienteve të sistemit të drejtësisë nuk janë të aksesueshme nga personat me aftësi të kufizuara dhe nuk ekziston asnjë plan për përmirësimin e situatës	Publikimi i kontrollit të aksesueshmëris ë në fund të vitit 2017	Përfundimi i masave për maksimizimin e aksesueshmëris ë në infrastrukturën e sistemit të drejtësisë në fund të vitit 2020	Raporti i MD i kontrollit të aksesueshmërisë Planet dhe raportet e MD për përmirësimin e aksesueshmërisë	MD, Zyra për Administrimin e Buxhetit Gjyqësor	MD, Zyra për Administrimin e Buxhetit Gjyqësor	Publikimi i kontrollit të aksesueshmëris ë në fund të vitit 2017 Miratimi i planit me buxhetin në fund të vitit 2018	Nuk ka buxhet në dispozicio n	1,300,000 LEK (10,000 USD)	1,300,000 LEK (10,000 USD)
1.9 Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë në Ministrinë e Kulturës dhe institucionet kulturore (prania e platformave të pjerrëta/ashensorëve, banjat e aksesueshme dhe kërkesa të tjera) dhe përdorimi i tij për të zhvilluar një plan për përmirësimin e aksesueshmërisë në institucionet kulturore	Kryerja e kontrollit të aksesueshmërisë dhe përdorimi i tij për të zhvilluar një plan për përmirësimin e aksesueshmërisë në institucionet kulturore	Nuk është kryer kurrë kontroll aksesueshmërie	Kryerja e një kontrolli aksesueshmërie në vitin 2016	Nuk ka	Raporti i kontrollit të aksesueshmërisë	Ministria e Kulturës (MK), Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	MK, Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	2017	Nuk ka buxhet në dispozicio n	650,000 LEK (5,000 USD)	650,000 LEK (5,000 USD)
1.10 Të gjitha qendrat shëndetësore dhe	% e qendrave shëndetësore kanë përmirësuar	Asnjë i rinovuar deri tani	Infrastruktura e permiresuar ne 40% te	Infrastruktura e permiresuar ne 80% te	Raporte te MSH	MSH	MSH	2016-2020	LEK 83 million (USD	Cdo financim shtesë do të	LEK 83 million (USD

institucionet e Fondit të Kujdesit Shëndetësor të përmirësojnë infrastrukturën duke u adaptuar sipas nevojave të PAK-ut (Rampa, tualete, sinjalistika per personat e verber)	infrastrukturën		qendrave shendetesore	qendrave shendetesore					640,000)	ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	640,000)
1.11 Ofrimi i aksesit fizik në qendrat ku ofrohet shërbimi rehabilitues.	Numri i qendrave me aksesueshmeri fizike ku ofrohet sherbimi i rehabilitimit.	Qendrat ku ofrohen shërbime rehabilitimi nuk janë fizikisht të aksesueshme	Aksesibiliteti i permiresuar ne 40% te qendrave ku ofrohen sherbimet e rehabilitimit.	Aksesibiliteti i permiresuar ne 80% te qendrave ku ofrohen sherbimet e rehabilitimit	Raporte te MSH	MSH	MSH	2016-2020	Mbulohet tek aktiviteti 1.10	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Mbulohet tek aktiviteti 1.10
1.12 Mundësimi i aksesit maksimal të mundshëm fizik për personat me aftësi të kufizuara në një numër në rritje të zyrave të punësimit (platforma, ashensorë, banja, shenja drejtuese për personat që kanë probleme me shikimin)	Numri i zyrave të aksesueshme të punësimit	Një numër i vogël zyrash të SHKP-së janë pjesërisht të aksesueshme. Disa kanë probleme pronësie dhe nuk mund t'i modifikojnë ndërtesat	2 zyra të reja të aksesueshme të SHKP-së	5 zyra të aksesueshme të SHKP-së në total	Raportet e Departamentit të Punësimit në MMSR	Shërbimi Kombëtar i Punësimit	Shërbimi Kombëtar i Punësimit	Viti 2017 për 2 zyrat Viti 2020 për 5 zyrat	LEK1 million (USD 8,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK1 million (USD 8,000
1.13 Organizimi i ndërtimit dhe vendosja e platformave të lëvizshme nga studentët e shkollave profesionale	Numri i platformave të lëvizshme të ndërtuara dhe të vendosura në institucionet publike nga studentët e shkollave profesionale	Nuk është ndërtuar asnjë platformë nga studentët e shkollave profesionale	Ndërtimi dhe vendosja e 50 platformave në institucionet publike (parashkollorë, universitete, qendra të AFP-së, zyra të SHKP-së, ministri, bashki etj.)	Ndërtimi dhe vendosja e 100 platformave	Raportet e Departamentit të AFP-së së Ministrisë së Mirëqenies Sociale dhe Rinisë (MMSR)	Departamenti i AFP-së në MMSR	Departamenti i AFP-së në MMSR	2017 për 50 platforma 2020 për 100 platforma	LEK 10 million (USD 77,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 10 million (USD 77,000)

1.14 Ndërtimi i platformave në muze dhe parqe në varësi të Ministrisë së Kulturës (muzetë në Berat, Muzeu i Artit Mesjetar në Korçë, muzetë arkeologjikë në Durrës dhe Korçë, muzeu etnografik dhe muzeu Gjergj K. Skënderbeu në Krujë, Muzeu i Pavarësisë në Vlorë) dhe parqet arkeologjikë të Apollonisë, Butrintit dhe Bylisit)	Numri i muzeve dhe parqeve me platforma	E njëjta infrastrukturë është prezantuar në Muzeun Historik Kombëtar. Projektet për vendosjen e platformave në institucionet e tjera do të ndjekin këtë shembull	Furnizimi i muzeve të Krujës, Beratit dhe Durrësit me platforma, duke qenë se janë muzetë më të vizituar për shkak të pozicionit të tyre gjeografik.	Furnizimi i muzeve të Korçës (Muzeut Arkeologjik dhe Muzeut të Artit Mesjetar në Korçë) dhe parqeve arkeologjike të Apollonisë, Butrintit dhe Bylisit me platforma	MK	MK,	Një herë në vit	Muzetë e Krujës, Beratit dhe Durrësit në fund të vitit 2017 Muzetë e Korçës dhe parqet arkeologjike të Apollonisë, Butrintit dhe Bylisit në fund të vitit 2020	LEK 1,280,000 (USD 10,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 1,280,000 (USD 10,000)
1.15 Kontrolli i planeve të (ri)konstruksionit për kopshtet/shkollat që plotësojnë kriteret e aksesueshmërisë	Mosmiratimi i asnjë plani (ri)konstruksioni shkolle nëse nuk pajtohet me standardet e aksesueshmërisë	Në të kaluarën, janë (ri)konstruktuar disa shkolla që nuk përmbushnin standardet e aksesueshmërisë	Cdo plan (ri)konstruksion i shkolle të miratohet, nëse nuk pajtohet me standardet e aksesueshmëris ë	I njëjti si për vitin 2017	Planet e (ri)konstruksionit të njësive v endore të shkollave janë të akesueshme	NQV, MAS	NJQV, MAS	2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.16 Ngritja e kapaciteteve të Inspektoriatit Shtetëror të Punës të cilët gjatë inspektimeve të tyre do të kontrollojnë edhe nivelin e aksesueshmërisë.	Pasqyrimi i detyrave për kontrollin e aksesueshmërisë në përshkrimin e vendit të punës dhe numri i punonjësve të trajnuar	Standardet e aksesueshmërisë janë miratuar në nivel kombëtar, por monitorimi i pajtueshmërisë është i decentralizuar dhe i pakoordinuar	Rasqyrim i detyrave për kontrollin e aksesueshmëris ë në përshkrimin e vendit të punës dhe trajnimi i 50% të inspektorëve në të gjithë vendin	Plotësimi i trajnimeve për të gjithë inspektorët që operojnë në varësi të ISHP	Raportet e Inspektoratit të Punës së MMSR-së	MMSR	MMSR	2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicio n	LEK 16,000,000 USD131,00 0	LEK 16,000,000 USD131,00 0
1.17 Bashkepunimi midis shkollave profesionale (shih. Akt. 1.13) dhe donatoreve per te siguruar qe qendrat e votimit te jene te aksesueshme	Numri i qendrave te votimit te aksesueshme ne zgjedhjet e ardheshme.	Komisioni qendror i zgjedhjeve dergoi nje instruksion qe qendrat e votimit duhet te jene te aksesueshme por realisht shumica e tyre nuk jane te tilla.	60% e qendrave te votimit jane te aksesueshme per personat me aftesi te kufizuara.	80% e qendrave te votimit jane te aksesueshme per personat me aftesi te kufizuara.	Raporte te Komisionit Qendror te Zgjedhjeve	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve	Sa me shpejt qe zgjedhjet lokale/qendror e anoncohen	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
1.18 Kthimi i ambienteve sportive	Numri i ambienteve sportive që janë	Në fund të vitit 2016, 40 ambiente	30 objekte të tjera do të	Në total, 150 objekte	Raportet e MAS	MAS	MAS	2020	LEK 30 million	Cdo financim	LEK 30 million

në shkolla dhe në sallat sportive, përfshirë Qendrën e Parkut Olimpik të saporikonstruktuar, në të aksesueshëm për personat me aftësi të kufizuara	adoptuar për t'u bërë të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara	sportive do të jenë të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara. Qendra e Parkut Olimpik po rikonstruktohet sipas standardeve të aksesueshmërisë. Stadiumet në Elbasan dhe Shkodër janë të aksesueshme.	bëhen të aksesueshmenë fund të vitit 2017	sportive do të bëhen të aksesueshme në fund të vitit 2020					(USD 230,000)	shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	(USD 230,000)
1.19 Sigurimi që standardet e aksesueshmërisë janë respektuar në Qendrën e Livrimit të Shërbimeve të Integruara (one-stop-shop)	Ndërtimi i i Qendrës për Livrim të Shërbimeve të Integruara (one-stop-shop)në përputhje me standardet e aksesueshmërisë	Qeveria ka një projekt për zhvillimin e Qendrës për Livrim të Shërbimeve të Integruara (one-stop-shop), por standardet e aksesueshmërisë nuk janë në vëmendje	Qendra e qeverisë për livrimin e shërbimeve të integruara e ndërtuar në përputhje me standardet e aksesueshmëris ë	-	Ministria e Inovacionit dhe Administratës Publike (MIPA) – raporte nga Qendra për Livrimin e Shërbimeve të Integruaranë Shqipëri (ADISA)	MIPA/ ADISA	MIPA/ ADISA	2017	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
Objektivi 2:		Përmirësimi i aksesit në informacion për personat me aftësi të kufizuara									
Synimi në nivel objektivi:		Rritja e numrit të pikave të shërbimit publik që ofrojnë informacione, të cilat janë të aksesueshme nga personat me aftësi të kufizuara të ndryshme									
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
2.1 Zhvillimi dhe miratimi i standardeve për aksesueshmërinë e faqeve të internetit dhe portaleve të shërbimit publik	Standardet e zhvilluara dhe të miratuara	Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI) ka hartuar standarde të përgjithshme për faqet e internetit të qeverisë, por aksesueshmëria nuk është trajtuar	Zhvillimi, miratimi dhe publikimi i standardeve në faqen e internetit të AKSHI-t dhe prezantimi i tyre tek njësitë e teknologjisë së informacionit në çdo ministri		Dokumenti me standarde për faqet e internetit të qeverisë (përfshirë standardet e aksesueshmërisë)	Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI)	**AKSHI**	Viti 2016 për dizajnimin	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.2 Kërkimi dhe koordinimi i ridizajnimit të faqeve të internetit të qeverisë sipas standardeve të reja të aksesueshmërisë	Numri i faqeve të internetit dhe portaleve të qeverisë të kthyera në të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara sipas standardeve të reja	Faqet e internetit dhe portalet e qeverisë nuk janë të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara	-	Shumica e faqeve të internetit të ministrive ridizjnohen sipas standardeve të reja në fund të vitit 2020	Faqet e internetit dhe portalet e qeverisë, raportet e AKSHI-t	AKSHI	AKSHI	2020		Kostot për t'u përcaktuar sapo të zhvillohen standardet	
2.3 Te gjitha produktet farmaceutike të vendit dhe të importit te kene pershkrim me sistemin braile.	Numri i ilaceve me pershkrimin ne sistemin Braile.	Numri ipershkrimeve Braile te perfshira	Pershkrimi ne Braile perfshihet ne te gjitha ilacet		MSH	MSH	MSH	2016-2017	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.4Akreditimi i një programi AFP dhe trajnimi i instruktorëve të gjuhës së shenjave	Programi AFP për trajnimin e instruktorëve të gjuhës së shenjave i akredituar	Është hartuar një program trajnimi për gjuhën e shenjave por nuk është akredituar nga qeveria	Një program dy-vjecar AFP për interpretimin në gjuhën e shenjave i	20 persona që nuk dëgjojnë të trajnuar si instruktorë të gjuhës së shenjave në	Dokumentat e programit AFP të interpretimit të gjuhës së shenjave dhe certifikata e akreditimit	MMSR/ ANAD	MMSR/ ANAD	2016 për akreditimin e programit AFP Viti 2019 për brezin e parë të	Nuk ka buxhet	LEK 3 million	LEK 3 million

	Numri i personave që nuk dëgjojnë të trajnuar si instruktorë të gjuhës së shenjave	Janë vetëm 6 interpretë të familjazuar me gjuhën shqipe të shenjave dhe ata janë persona që dëgjojnë	akreditуar në fund të vitit 2016	fund të vitit 2019				instruktorëve të gjuhës së shenjave			
2.6 Dixhitalizimi i librave për CD dhe në Braille, duke i dhënë prioritet teksteve shkollore	Numri i librave të dixhitalizuar për CD dhe në Braille	Nuk ka libra të dixhitalizuar, kopjet në Braille janë të pakta	Librat e historisë dhe letërsisë për universitetin bëhen në Brail (rreth 10 lloje librash)	Vënia në dispozicion e gjithë librave akademikë për universitetin përmes një sistemi online në faqen e internetit të bibliotekës	Raportet dhe faqjet e internetit të MK/Bibliotekës Kombëtare	MK/ Biblioteka Kombëtare	MK/Biblioteka Kombëtare	2017 për Braille 2020 për kopjet dixhitale	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 14 million (USD 108,000)	LEK 14 million (USD 108,000)
2.7 Si pjesë e kontrollit të aksesueshmërisë të MK-së (shih akt 1.9 në temën Aksesueshmëria fizike), të ekzaminohen kushtet e dixhitalizimit në institucionet kulturore kombëtare	Numri i institucioneve kulturore të identifikuara që nuk kërkojnë ndihmë për dixhitalizimin(dmth. udhërrëfyes audio)	Muzetë dhe galeritë nuk paraqesin informacion në mënyrë dixhitale/audio	Kryerja e kontrollit në 2017	-	MK	MK	MK Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	2017	Nuk ka buxhet në dispozicion	130,000 LEK (1,000 USD)	130,000 LEK (1,000 USD)
2.8 Zhvillimi dhe regjistrimi i materialeve që mund të shpërndahen nëpërmjet pajisjeve të reja dixhitale	Përmbajtja e regjistruar në format audio	Nuk disponohen materiale audio	Zhvillimi dhe regjistrimi i materialeve audio për institucionet kombëtare kryesore sipas urdhrit të Ministrisë së Kulturës	-	MK, Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	MK, Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	MK, Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	2017	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
2.9Pajisja e tri institucioneve kulturore (muzeve dhe galerive) me teknologji dixhitale për të përmirësuar aksesin në informacion për personat me aftësi të kufizuara	Numri i muzeve dhe galerive të furnizuara dhe që përdorin teknologji dixhitale	Asnjë muze dhe galeri nuk prezanton materiale që përdorin teknologji dixhitale	-	Sapo të zhvillohet përmbajtja, pajisjet dixhitale i jepen tri institucioneve dhe vihen në dispozicion të publikut	MK, Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	MK, Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	MK, Drejtoria e Krijimtarisë dhe Edukimit përmes Kulturës, Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore Materiale dhe Muzeve	2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 49 million (USD 380,000)	LEK 49 million (USD 380,000)
2.10 Garantimi që baza e të dhënave publike për kualifikimet, kurrikulat dhe trajnimin që ofrohet nga ofruesit e AFP-së aksesohet nga personat me aftësi të kufizuara	Informacioni i prezantuar në bazën e të dhënave në internet është i aksesueshëm dhe i kërkueshëm nga personat me aftësi të kufizuara	Nuk ekzistojnë baza të dhënash në internet por planifikohet zhvillimi i tyre	Baza e të dhënave në internet krijohet e tillë që të jetë e aksesueshme dhe e kërkueshme nga personat me aftësi të kufizuara		Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve	Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve	Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve	2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 2 milionë (USD 15,000)	LEK 2 milionë (USD 15,000)
2.11 Garantimi i interpretimit për personat me aftësi të kufizuara në mbledhjet e	Numri i personave me aftësi të kufizuara për të cilët interpretohet gjatë mbledhjeve të	Nuk ofrohet interpretim	Nisja e ofrimit të interpretimit përpara fundit të vitit 2017	-	MMSR	MMSR	MMSR	2017	Nuk ka buxhet ne dispozicion	LEK 90,000 (USD 700)	LEK 90,000 (USD 700)

Komisioneve të Vlerësimit të Aftësive të Kufizuara aty ku nevojitet, në mënyrë që të mund të marrin pjesë në procedura	Komisionit të Vlerësimit të Aftësive të Kufizuara										
2.12 Informimi i personave me aftësi të kufizuara për skemën e re të vlerësimit të aftësive të kufizuara duke përdorur formate të aksesueshme	Numri i materialeve të informacionit të prodhuara në formate të aksesueshme	Nuk është gati ende asnjë material	50% e materialeve rreth skemës së re të vlerësimit të aftësisë së kufizuar (p.sh. llojet e broshurave, fletëpalosjeve, formularëve) është e dsponueshme në format të aksesueshëm	100% e materialeve rreth skemës së re të vlerësimit të aftësisë së kufizuar (p.sh. llojet e broshurave, fletëpalosjeve, formularëve) është e dsponueshme në format të aksesueshëm	Materiale promocionale në formate të aksesueshme	MMSR	MMSR	Zhvillimi i materialit dhe shpërndarja në 2018	Nuk ka buxhet	LEK 7 million USD 58.000	LEK 7 million USD 58.000
2.13 Sigurimi që vendimi i ri për standardet për projektet e Teknologjise komunikimit te Informacionit përfshin elementet e aksesueshmëris	Vendimi për standardet për projektet e ICT përfshin elementet e aksesueshmërisë elements	Vendimi për standardet për projektet e ICTpo hartohet	Vendimi i miratuar për standardet për projektet e ICT përfshin elementet e aksesueshmëris ë	-	Vendimi për standardet për projektet e ICT i prodhuar nga AKSHI	AKSHI	AKSHI	2020	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
Objektivi 3:		Aksesueshmëria e transportit publik për të gjithë									
Synimi në nivel objektivi:		Rritja e zbatimit të standardeve të aksesueshmërisë për automjetet dhe informacioni rreth transportit publik									
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipëris ë	**Donatorët**	**Totali**
3.1 Analiza e legjislacionit shqiptar duke e krahasuar me atë të vendeve të BE-së , lidhur me mundësimin e personave që nuk dëgjojnë të marrin leje drejtimi automjeti	Diskutim public me prezantim të shembujve të praktikave të mira në fushën e nxjerjjes së lejeve për drejtim automjeti për personat që nuk dëgjojnë	Në Shqipëri, Personat që nuk dëgjojnë nuk marrin leje për drejtim automjeti sipas Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë, Neni 117 dhe VKM-së 153 "Mbi miratimin e rregullores për zbatimin e Kodit Rrugor ", Nenet 302-309, datë 7 Prill 2000.	Mbahet nje diskutim publik dhe analizohen shembuj të praktikave të mira	Konsiderohet mundesia e nje nderhyrje ligjore	Teksti i ligjit	MMSR ne bashkepunim me MTI	MMSR	2020	Nuk ka buxhet në dispozicio n	LEK 590,000 (USD 4,500)	LEK 590,000 (USD 4,500)
3.2 Rritja e numrit të stafit të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi dhe Avokatit të Popullit për të rritur rolin monitorues në transportin dhe strehimin publik	Rritja e numrit të stafit	Në tetor 2015 zyra e Komisionerit ka një staf prej 22 personash	Punësimin e dy personave të rinj në secilin institucion për të monitoruar dhe për të reaguar ndaj diskriminimit në transportin publik dhe në strehim	-	Tryeza e stafit të zyrës së Komisionerit Dokumenti i buxhetit	Ministria e Financave (MF)	MF	2017	LEK 16,800,000 (USD 130,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktivite	LEK 16,800,000 (USD 130,000)

3.3 Trajnimi i stafit që punon në transportin interurban dhe hekurudhor për komunikim dhe dhënien e shërbimit përfshirës	Numri i personave të trajnuar	Nuk ofrohet trajnim	150 punonjës trajnohen për të ofruar shërbime komunikimi dhe gjithëpërfshirës e	150 punonjës trajnohen për të ofruar shërbime komunikimi dhe gjithëpërfshirës e	Raportet e MTI	MTI/MMSR	MTI/MMSR	2020	-	LEK 3 milionë (USD 23,000)	LEK 3 milionë (USD 23,000)
3.4 Plotesimi i legjislacionit që lidhet me rimbursimin e të gjitha llojeve të transportit dhe mundësinë për financim për të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuara	Hartimi dhe miratimi i VKM-së	Ofruesit e transportit publik shpesh refuzojnë t'u ofrojnë udhëtim me zbritje personave me aftësi të kufizuar sepse nuk rimbursohen	Hartimi dhe miratimi i VKM-së	-	Teksti i VKM-së	MTI	MTI	2016-2017	Lek 4,750,000 (USD 37,000)		Lek 4,750,000 (USD 37,000)
3.5Rishikimi i të gjitha akteve ligjore që lidhen me rimbursimin e karburantit për të gjithe personat me aftësi të kufizuara	Aktet rregullatore të rishikuara për të siguruar që të gjithë personat me aftësi të kufizuara të përfitojnë rimbursim të karburantit në përputhje me situatën e tyre dhe nevojat që kanë.	Vetëm invalidët e punës mund ta përfitojnë rimbursimin e karburantit (7,000 lekë në muaj), ndërsa personat e tjerëme dëmtime të lëvizjes nuk e përfitojnë. Më tej, për të aplikuar për rimbursim karburanti kërkohet një document zhdoganimi i mjetit, por ky dokument nuk nxirret më	Vlerësimi i akteve ekzistuese	Rregullimet legjislative të përfunduara	Raportet e MMSR	MMSR	MMSR	2016-2020	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto

Fusha e politikave:	**BARAZIA**
Qëllimi strategjik:	Të garantohet akses në ndihmën juridike falas për të gjithë personat me aftësi të kufizuara
Objektivi 1:	Rritja e numrit të personave të kualifikuar me aftësi të kufizuara që përdorin shërbimet e ndihmës juridike falas
Synimi në nivel objektivi:	Nisja e përdorimit të shërbimit të ndihmës juridike falas për personat me aftësi të kufizuara që përmbushin kriteret dhe rritja e numrit të tyre çdo vit (baza e referencës: asnjë person me aftësi të kufizuara nuk ka përfituar nga shërbimi shtetëror i ndihmës juridike falas)

Aktivitetet	Treguesit	Baza e referimit	Objektivat 2017	Objektivat 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi /raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
1.1 Organizimi i takimeve me organizatat që përfaqësojnë personat me aftësi të kufizuara për t'i informuar mbi shërbimet ndihmës ligjore falas dhe kriteret e përfitimit	Numri i shoqatave për personat me aftësi të kufizuara që marrin informacion rreth shërbimeve të ndihmës juridike falas	Fushatë informuese është zhvilluar kur Ndihma Ligjore Falas është ngritur në 2008, por pa fokus të vecantë tek organizatat e personave me aftësi të kufizuara	Secilës shoqatë u janë dhënë 1000 fletushka për ndihmën juridike falas Mbajtja e një takimi me organizatat e personave me aftësi të kufizuara për t'iu prezantuar shërbimet dhe kriteret	Takim vijues me organizatat e personave me aftësi të kufizuara për të diskutuar ecurinë	Pamflete, minutat e takimeve	MMSR	MMSR	2016-2020	Nuk ka buxhet	2 milion LEK USD 15.500	2 milion LEK USD 15.500
1.2 Trajnimi i anëtarëve të	Numri i anëtarëve të stafit që janë trajnuar	Stafi nuk është trajnuar	Kryerja e trajnimit bazë për të gjithë	Kryerja e trajnimit të avancuar për të	Raportet nga Komisioni Shtetëror për Ndihmën Juridike falas	MD	MD	Viti 2017 për trajnimin bazë	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 500,000 (USD	LEK 500,000 (USD 4,000)

stafit që punon per aplikimin e ofrimit te ndihmës juridike falas për personat me aftësi të kufizuara			stafin	gjithë stafin				Viti 2020 për trajnimin e avancuar		4,000)	
1.3 Zhvillimi i një faqjeje interneti të aksesueshme për shërbimet e ndihmës ligjore falas që ofrohen nga qeveria	Faqja e internetit e zhvilluar dhe e publikuar, përfshirë përshkrimin e shërbimeve, kriteret dhe kontaktet	Faqja e internetit te Komisionit për ndihmën ligjore falas nuk eshte e aksesueshme	Faqja e internetit e aksesueshme e zhvilluar dhe e publikuar në fund të vitit 2016	-	Faqe interneti	MD	MD	2016	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 600,000 (USD 5,000)	LEK 600,000 (USD 5,000)
Objektivi 2:	Dhënia e barazisë përpara ligjit për të gjithë personat me aftësi të kufizuara										
Synimi në nivel objektivi:	Rishikimi i kuadrit ligjor për të garantuar barazi për personat me aftësi të kufizuara										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi / raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
2.1 Vlerësimi i situatës së personave me aftësi të kufizuara në lidhje me kapacitetin ligjor për të vepruar	Publikimi i studimit për kapacitetin ligjor të fëmijëve me aftësi të kufizuara	Aktualisht nuk ekziston asnjë studim	Publikimi i studimit për kapacitetin ligjor të fëmijëve me aftësi të kufizuara	-	Dokumenti i studimit	MMSR/ MD	MMSR/ MD	2017	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 2,000,000 (USD 15,500)	LEK 2,000,000 (USD 15,500)
2.2 Hartimi i legjislacionit që njeh kapacitetin ligjor të personave me aftësi të kufizuara	Hartimi dhe kalimi i ligjit	Personat e verbër nuk mund të nënshkruajnë dokumente zyrtare pa një kujdestar/asistent të pranishëm	Hartimi dhe adoptimi i ligjit	-	Teksti i ligjit	MD/ MMSR	MD/ MMSR	2017	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 2,000,000 (USD 15,500)	LEK 2,000,000 (USD 15,500)
2.3 Ekzaminimi i praktikave të mira dhe zhvillimi i udhëzuesve për procesin e vendimmarrjes së mbështetur	Identifikimi i praktikave të mira Janë adoptuar udhëzues për procesin e vendimmarrjes së mbështetur	Procesi i vendimmarrjes së mbështetur është listuar sipas Ligjit "Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara", por duhet të rregullohen detajet	Identifikimi i shembujve të praktikës së mirë dhe publikimi i një raporti në fund të vitit 2017	Krijimi dhe adoptimi i udhëzuesve për vendimmarrjen e mbështetur në fund të vitit 2018	Dokumenti i udhëzimeve Raporti për shembujt e praktikës së mirë	MMSR	MMSR	2017-2018	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 1,875,000 (USD 14,500)	LEK 1,875,000 (USD 14,500)
2.4 Trajnimi i zyrtarëve në të gjitha institucionet gjyqësore në lidhje me Konventën për të Drejtat e Personave me Aftësi të	Numri i zyrtarëve të trajnuar në institucionet gjyqësore	Asnjë zyrtar nuk është trajnuar deri më tani	50 zyrtarë trajnohen deri ne fund te vitit 2017	50 zyrtarë të tjerëtrajnohen deri ne fund te vitit 2020	MD	MD	MD	Cdo vit duke filluar nga 2016	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 5,000,000 (USD 39,000)	LEK 5,000,000 (USD 39,000)

Kufizuara											
2.6. Rishikim i Kodit të Procedurës Penale, në mënyrë që procedimet që heqin zotësinë e një personi për të vepruar të kthehen në gjykime dypalëshe dhe që ai person të konsiderohet si palë	Përgatitja dhe adoptimi i ndryshimeve të Kodit të Procedurës Penale	Personat me aftësi të kufizuara nuk janë përfshirë në këto procedura, gjë e cila shkel standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.	Përgatitja e ndryshimeve të Kodit të Procedurës Penale. Gjatë këtij procesi, gjykatat duhet të dëgjojnë dëshminë e personit në fjalë, sa më të plotë që të jetë e mundshme.	Miratimi i ndryshimeve të Kodit të Procedurës Penale në fund të vitit 2018	Teksti i ndryshimeve Procedimi gjyqësor	MD/ MMSR	MD/ MMSR	2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 400,000 (USD 3,000)	LEK 400,000 (USD 3,000)
Objektivi 3:	Garantimi i respektimit të të drejtave të personave me aftësi të kufizuara në sistemin e drejtësisë, në përputhje me standardet ndërkombëtare (PBA 2017-2019, DPP- Sistemi i burgjeve - Kodi 03440)										
Synimi në nivel objektivi:	Garantimi i respektimit të të drejtave të personave me aftësi të kufizuara në sistemin e drejtësisë nëpërmjet kushteve infrastrukturore dhe procedurale										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
3.1 Zhvillimi i një plani veprimesh për zbatimin e Ligjit "Për shëndetin mendor", i cili do të krijojë lehtësi për personat nën urdhër gjykate për trajtim të shëndetit mendor si pacientë dhe jo si të burgosur	Zhvillimi i planit të veprimit	Ligji i miratuar rishtas "Për shëndetin mendor" parashikon një regjim të veçuar për personat me trajtim të shëndetit mendor me urdhër gjykate, por ende nuk ka asnjë vend të përshtatshëm ku ata të mund ta marrin këtë trajtim				MSH/MD	MSH/MD	2016	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 200,000 (USD 9,500)	LEK 200,000 (USD 9,500)
3.2 Rishikimi dhe permiresimi i Marreveshjes se bashkepunimit midis MD dhe MSH në frymen e bashkepunimit per përmiresimin e kushteve materiale dhe te jeteses per PAK	Nënshkrimi i memorandumit të mirëkuptimit	Nuk ekzistojnë dokumente zyrtare që përvijojnë bashkëpunimin	Nënshkrimi i memorandumit të mirëkuptimit	-	Teksti i memorandumit të mirëkuptimit	MD, MSH, Drejtoria e Përgjithësh me e Burgjeve	MD MSH, Drejtoria e Përgjithëshme e Burgjeve	2017	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
3.3 Kryerja e një preventivi për ndërtimin e një ambienti të ri brenda institutit special të shëndetit	Kryerja e preventivit	Kushtet e papërshtatshme të jetesës në burgun e Zaharisë janë vërejtur në një vendim të Gjykatës e	Kryerja e preventivit Zhvillimi i planit të ndërtimit Në fund të vitit 2016	-	Preventivi	MSH, Drejtoria e Përgjithësh me e Burgjeve	MSH, Drejtoria e Përgjithëshme e Burgjeve	2017	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 1,200,000 (USD 9,500)	LEK 1,200,000 (USD 9,500)

"Nënë Tereza", ku mund të zhvendosen të burgosurit nga burgu i Zaharisë në Krujë		Drejtësisë e Bashkimit Evropian									
3.4 Zhvillimi i një plani dhe sigurimi i financimit për ndërtimin e një ambienti të ri brenda institutit special të shëndetit "Nënë Tereza", ku mund të zhvendosen të burgosurit nga burgu i Zaharisë në Krujë	Zhvillimi i planit të ndërtimit	Kushtet e papërshtatshme të jetesës në burgun e Zaharisë janë vërejtur në një vendim të Gjykatës e Drejtësisë e Bashkimit Evropian	Zhvillimi i planit të ndërtimit dhe sigurimi i financimit në fund të vitit 2017	-	Dokumentet e planit dhe të buxhetit	MSH, Drejtoria e Përgjithësh me e Burgjeve	MSH, Drejtoria e Përgjithëshme e Burgjeve	2018	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 1,800,000 (USD 14,000)	LEK 1,800,000 (USD 14,000)
3.5 Caktimi i një psikiatri në çdo institucion paraburgimi ku duhet menaxhuar dhe administruar mjekimi për të paraburgosuri t me aftësi të kufizuar	Numri i psikiatërve të caktuar	Jo të gjitha institucionet kanë psikiatër në staf, megjithëse duhet menaxhuar dhe administruar mjekimi	Caktimi i një psikiatri në çdo institucion paraburgimi ku duhet menaxhuar dhe administruar mjekimi	-	Raportet e MSH-së	MSH, MD	MSH MD	2018-2020	LEK 60 milionë (USD 460,000)	Pa kosto	LEK 60 milionë (USD 460,000)

Fusha e politikave:	PUNËSIMI DHE ARSIMI DHE FORMIMI PROFESIONAL (AFP)
Qëllimi strategjik:	Të rritet pjesëmarrja në tregun e punës dhe nxitja e mundësive të barabarta për punë të denjë për personat me aftësi të kufizuar
Objektivi 1:	Përmirësimi i cilësisë dhe mbulimi i shërbimeve të AFP-së që nxisin përfshirjen e personave me aftësi të kufizuar në tregun e punës (PBA 2017-2019, DPP-Arsimi Profesional-Kodi 09240)
Synimi në nivel objektivi:	Rritja e përvitshme e numrit të personave me aftësi të kufizuar që gjejnë një punë ose vetëpunësohen pas përfundimit të një programi AFP-je (asnjë e dhënë si bazë referimi)

Aktivitetet	Treguesit	Baza e referimit	Objektivat 2017	Objektivat 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi /raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
1.1 Krijimi i kushteve të duhura në qendrat e AFP-së për pjesëmarrjen e personave me aftësi të kufizuar, duke përfshirë mjetet e komunikimit dhe informimit, dhe përshtatjet arkitekturore	Numri i qendrave të AFP-së që përdorin mjete komunikimi dhe informimi dhe që kanë prezantuar përshtatje arkitekturore	Nga 10 qendra AFP-je (2 në Tiranë, 7 në rajone dhe 1 qendër e lëvizshme për rajonin juglindor), vetëm tre janë pjesërisht të aksesueshme	Një platformë hidraulike dhe ashensor për pesha të lehta janë instaluar në dy qendra AFP-je në Tiranë	Një qendër shtesë AFP-je është pajisur me platformë hidraulike dhe ashensor	MMSR, Drejtoria e AFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	Në fund të vitit 2017 për qendrat e Tiranës, 2020 për një qendër shtesë	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 11 million (USD 85,000) Aktualisht ka një projekt nga USAID per te bere nderhyrje per aksesueshmeri ne qendra	LEK 11 million (USD 85,000)
1.2 Trajnimi i mësuesve dhe instruktorëve të AFP-së mbi mësimdhënien për personat me aftësi të kufizuar (si pjesë e grupeve kryesore dhe në grupe të veçanta kur është e nevojshme)	Numri i mësuesve dhe instruktorëve të trajnuar mbi mësimdhënien për grupet e PAK të ndara mbi bazë gjinie dhe rajoni	Instruktorët/mësuesit e AFP-së nuk janë trajnuar	Trajnimi i 1 instruktori/mësuesi në çdo qendër AFP-je mbi mësimdhënien për personat me aftësi të kufizuar	Trajnimi i 2 instruktorëve/mësuesve në çdo qendër AFP-je mbi mësimdhënien për personat me aftësi të kufizuar	Kurrikula trajnimi për personelin e qendrës së AFP-së MMSR, Raportet e Drejtorisë së AFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	2017-2020	LEK 6,300,000 (USD 50,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 6,300,000 (USD 50,000)
1.3 Vazhdimi i ofrimit të kurseve falas të AFP-së për personat me aftësi të kufizuar	Numri i personave me aftësi të kufizuar që përfitojnë nga kurset falas të AFP-së	Që nga muaji gusht 2015, 113 persona me aftësi të kufizuarau certifikuan nga një kurs falas AFP-je në krahasim me 250 në vitin 2014	10 për qind rritje vjetore e numrit të personave me aftësi të kufizuar që marrin pjesë çdo vit në kurset e AFP-së	10 për qind rritje vjetore e numrit të personave me aftësi të kufizuar që marrin pjesë çdo vit në kurset e AFP-së	Raportet e AFP??? Apo QFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	Çdo vit, 2016-2020	LEK 11,340,000 (USD 88,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 11,340,000 (USD 88,000)
1.4 Zgjerimi gamës së kurseve të AFP-së, me qëllim nxitjen e punësueshmërisë të të gjithë përfituesve, duke përfshirë personat me aftësi të kufizuar	Miratimi i numrit të kurseve të reja të AFP-së Numri i personave me aftësi të kufizuar që përfitojnë nga kurset e reja të AFP-së	Kurse të reja janë planifikuar por nuk janë zhvilluar ende	Miratimi i kurrikulave të reja të kurseve	1 kurs i ri i zhvilluar në vit, nga viti 2018	Kurrikula kursesh dhe lista e pjesëmarrësve	MMSR, Drejtoria e AFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	2017-2020	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
1.5Mbështetja e pjesëmarrjes së	Numri i personave me	10 persona në vitin 2015	10% rritje cdo vit	10% rritje cdo vit	MMSR / Departament i	MMSR, Drejtoria e	MMSR, Drejtoria e	2016-2020	LEK 3,492,360	Cdo financim	LEK 3,492,360

personave me aftësi të kufizuar në kurset e AFP-së	aftësi të kufizuara që marrin pjesë në kurset e AFP				AFP	AFP-së	AFP-së		(USD 27,000)	shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	(USD 27,000)
1.6Ofrimi i pajisjeve të mjaftueshme profesionale për personat me aftësi të kufizuar që kanë përfunduar një kurs AFP-je dhe që përfundojnë një kurs AFP-je dhe krijojnë biznesin e tyre	Numri i personave me aftësi të kufizuar që kanë përfunduar një kurs AFP-je dhe që përfitojnë nga pajisje të përshtatshme profesionale për bizneset e tyre të sapokrijuara	Aktualisht nuk janë dhënë pajisje	Kriteret dhe pajisjet e përcaktuara në VKM deri në fund të vitit 2017	10 persona me aftësi të kufizuar (të diplomuar nga kurset e AFP-së dhe pronarë të rinj biznesesh) marrin pajisje çdo vit (2018-2020)	MMSR, Raportet e Drejtorisë së AFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	MMSR, Drejtoria e AFP-së	2017 për përcaktimin e kritereve dhe pajisjeve 2018-2020 për zbatim	LEK 1,750,000 (USD 14,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 1,750,000 (USD 14,000)
1.7 Hartimi i ligjit për nxitjen e aftësimit, rehabilitimit dhe punësimit të personave më aftësi të kufizuara	Kuadri ligjor i përmirësuar	Janë të nevojshme përmirësime të kuadrit ligjor	Kuadri ligjor i përmirësuar		MMSR	MMSR	MMSR	2017	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.8 Hartimi i standardeve për shërbimet e rehabilitimit profesional, përfshirë standardet specifike për aksesueshmërinë e shërbimit	Standardet të hartuara	Nuk ka standarde	Standardet të hartuara	2017	MMSR	MMSR	MMSR	2017	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 800,000 (USD 6,500)	LEK 800,000 (USD 6,500)
1.9 Përshtatja e kurrikulave të VET për PAK (p.sh në format të thjeshtuar)	Kurrikula të përshtatura	Kurrikulat nuk janë të përshtatura	Kurrikula të përshtatura	2017	MMSR	MMSR	MMSR	2017	Nuk ka buxhet	LEK 800,000 USD 6.500	LEK 800,000 USD 6.500
1.5 Hartimi i porgrameve per kualifikimin e asistenteve personale te PAK.	Programi i hartuar per kualifikimin e asistenteve personale	Asistentët personalë janë futur përmes Ligjit për Përfshirjen dhe Aksesueshmërinë për Personat me Aftësi të Kufizuara, por nuk ka trajnim apo rregullore ee	Program i hartuar per kualifikimin e asistenteve personale		MMSR/	MMSR/	MMSR/	2016 per dizenjimin e programit	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 600,000 (USD 5,000)	LEK 600,000 (USD 5,000)
Objektivi 2:	Lehtësimi i integrimit të personave me aftësi të kufizuar në tregun e punës nëpërmjet programeve të nxitjes së punësimit (PNP) (PBA 2017-2019, DPP- Tregu i Punes - Kodi 10550)										
Synimi në nivel objektivi:	Numri i personave me aftësi të kufizuar të punësuar, të regjistruar më parë si të papunë, është rritur 30 për qind çdo vit										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi / raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
2.1 Vazhdimi i mbështetjes së pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në programet e nxitjes së punësimit (PNP)dhe ndërmjetësimit	Numri i personave me aftësi të kufizuara (burra dhe gra) që regjistrohen në PNP (për program dhe si	Në vitin 2012 u punësuan vetëm 13 persona me aftësi të kufizuar, në 2013 ky numër u rrit në 79 dhe në 2014 në 127.	30 për qind rritje vjetore e numrit të personave me aftësi të kufizuar që marrin pjesë në PNP çdo vit	30 për qind rritje vjetore e numrit të personave me aftësi të kufizuar që marrin pjesë në PNP çdo vit	Raportet e Shërbimit Kombëtar të Punësimit	Shërbimi Kombëtar i Punësimit	Shërbimi Kombëtar i Punësimit	Çdo vit, 2016-2020	LEK 18,550,000 (USD 145,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të	LEK 18,550,000 (USD 145,000)

	pjesë e të gjithë pjesëmarrësve) dhe numri i atyre që gjejnë punë pas programit									përmirësua r cilësinë e këtij aktiviteti	
2.2 Organizimi, cdo vit, i prezantimeve në universitete ku të gjithë studentët me aftësi të kufizuara ftohen për promovimin e praktikave profesionale dhe programeve të praktikave profesionale (shih dy aktivitetet vijuese për detaje)	Numri i studenteve universitarë me aftësi të kufizuara të informuar rreth praktikave profesionale dhe programeve të praktikave profesionale	Programi i praktikës profesionale u fut në 2015 përmes VKM-së 395. Në 2014-2015 u regjistruan 42 studentë në universitete që mund të përfitonin pas diplomimit	Të paktën 5 studentë me aftësi të kufizuara regjistrohen cdo vit në praktikat profesionale dhe programet e praktikave profesionale	I njëjti indikator si për vitin 2017	Materialet e SHKP-së dhe lista e pjesëmarrësve	SHKP	SHKP	Cdo vit, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.3Kontaktim i punëdhënësve të sektorit privat dhe ministrive të linjës për të identifikuar ndërmjetësimet për të diplomuarit me aftësi të kufizuara brenda programit të praktikave profesionale (deri në 6 muaj, përfshirë një kompensim të vogël mujor)	Numri i personave me aftësi të kufizuara të vendosur në punëdhënës të sektorit privat dhe publik brenda programit të praktikave profesionale	Pothuaj askush nuk është punësuar në shërbimin publik Asnjë me aftësi të kufizuara nuk ka marrë pjesë në programin e praktikave profesionale në të shkuarën	Të paktën 5 të diplomuar universitarë me aftësi të kufizuara regjistrohen cdo vit në programin e praktikave profesionale.	I njëjti indikator si për vitin 2017	Raportet e SHKP-së	SHKP	SHKP	Cdo vit, 2016-2020	LEK 990,000 (USD 8,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësua r cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 990,000 (USD 8,000)
2.4Kontaktim i punëdhënësve të sektorit privat dhe ministrive të linjës për të identifikuar ndërmjetësimet për të diplomuarit me aftësi të kufizuara brenda programit të praktikave profesionale (3 deri në 9 muaj pa pagesë)	Numri i personave me aftësi të kufizuara të vendosur në punëdhënës të sektorit privat dhe publik brenda programit të praktikave profesionale	Pothuaj askush nuk është punësuar në shërbimin publik Asnjë me aftësi të kufizuara nuk ka marrë pjesë në programin e praktikave profesionale në të shkuarën	Të paktën 3 të diplomuar universitarë me aftësi të kufizuara regjistrohen cdo vit në programin e praktikave profesionale.	I njëjti indikator si për vitin 2017	Raportet e SHKP-së	SHKP	SHKP	Cdo vit, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.5 Përmirësimi i programeve të tregut aktiv të punës me anë të ofrimit të masave më afatgjata dhe mbështetjes me konsulencë teknike(p.sh vizita javore gjatë gjashtë muajve të parë në vendin e punës, ndërmjetësim në rast problemesh)	Numri i personave me aftësi të kufizuar që përfitojnë nga masat e reja të tregut aktiv të punës për personat me aftësi të kufizuar	Masat aktuale janë një vjeçaredhe nuk ofrohet asnjë mbështetje e butë	Miratimi i Termave të Referencës për programin	20 persona me aftësi të kufizuar përfituan nga masat e reja të tregut aktiv të punës	Raportet e SHKP-së	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	2017 për përcaktimin e programit 2020 për 20 përfituesit e parë	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësua r cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
2.6 Përmirësimi/zgjerimi i përshkrimit të punës të personelit te SHKP, me qëllim institucionalizimin e vizitave javore gjatë gjashtë muajve të parë	Numri i vizitave të kryera				Raportet e SHKP-së	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	2016 për rishikimin e pershkrimit te punes 2017-2020 për zbatimin	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto

në vendin e punës.											
2.7 Hartimi dhe miratimi i ligjit që i jep mundësinë qeverisë të japë grante për sipërmarrjet sociale që nxisin punësimin e personave me aftësi të kufizuar (dhe grupeve të tjera vulnerabël)	Ligj i hartuar dhe i aprovuar		Hartimi i ligjit	Miratimi i ligjit	MMSR	MMSR	MMSR	2016-2017	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.8 Shqyrtimi i shembujve të praktikave të mira dhe projektimi i një programi për mbështetjen e sipërmarrjeve sociale që punësojnë persona me aftësi të kufizuar (dhe grupe të tjera vulnerabël)	Numri i praktikave të mira të shqyrtuara Programi i projektuar	Në BE ekzistojnë shumë praktika të mira për sipërmarrjen sociale, por jo të gjithë zyrtarët e qeverisë shqiptare janë njohur me to. Në Shqipëri nuk ekziston ky lloj programi	Praktikat e mira të shqyrtuara dhe të vizituara nga një delegacion qeveritar dhe përfaqësues të shoqërisë civile	Program për mbështetjen e sipërmarrjeve sociale (i harmonizuar me Ligjin që duhet të përgatitet në këtë fushë) i miratuar nëpërmjet VKM-së	MMSR	MMSR	MMSR	2017 për shqyrtimin e praktikave pozitive 2020 për projektimin e programit	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 2,600,000 (USD 20,000)	LEK 2,600,000 (USD 20,000)
2.10 Rishikimi i sistemit të ofrimit te shërbimeve për të garantuar ne këte menyre qeai i trajton të gjithë personat me aftësi të kufizuar në mënyrë të barabartë dhe në përputhje me nevojat e tyre	Publikimi i studimit	Shërbimet aktualisht favorizojnë grupe të caktuara të personave me aftësi të kufizuar dhe nuk janë vënë në dispozicion në mënyrë të barabartë për të gjithë	Studimi që do të publikohet deri në fund të vitit 2017	-	Studimi i MMSR-së	MMSR	MMSR	2017	Nuk ka buxhet	LEK 2 million (USD 15,500)	LEK 2 million (USD 15,500)
Objektivi 3:		Përmirësimi i cilësisë dhe efikasitetit të institucioneve të tregut të punës dhe shërbimeve që synojnë nxitjen e integrimit të personave me aftësi të kufizuar në tregun e punës (PBA 2017-2019, DPP- Tregu i Punes - Kodi 10550)									
Synimi në nivel objektivi:		Shërbimet e SHKP-së dhe AFP-së janë informuar me anë të të dhënave empirike dhe i përgjigjen nevojave të personave me aftësi të kufizuar									
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi / raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
3.1 Përfshirja e kritereve, synimeve dhe parimeve që lidhen me personat me aftësi të kufizuara në sistemin e Menaxhimit të Performancës dhe Sigurimit të Cilësisë së SHKP-së	Kriteret, synimet dhe parimet specifike përfshihen në sistemin e së SHKP-së	SHKP-ja po punon për sistemin e saj të Menaxhimit të Performancës dhe Sigurimit të Cilësisë		Kriteret, synimetdhe parimet që lidhen me personat me aftësi të kufizuara përfshihen në sistemin e Menaxhimit të Performancës dhe Sigurimit të Cilësisë së SHKP-së	Dokumenti i SHKP-së për Menaxhimin e Performancës dhe Sigurimin e Cilësisë	SHKP	MMSR Departamenti i Punësimit	2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
3.2 Trajtim i aksesit në shërbime dhe i përfshirjes së personave me aftësi të kufizuara në planin e SHKP-së për rekrutimin dhe zhvillimin e stafit	Synimet specifike lidhur me aksesin në shërbime dhe përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara përcaktohen në planin e SHKP-së për rekrutimin dhe zhvillimin e stafit	SHKP-ja po punon për planin e rekrutimit dhe zhvillimit të stafit të vet	-	Plani i SHKP-së për rekrutimin dhe zhvillimin e stafit adresonpërfshirjen e personave me aftësi të kufizuara	Plani i SHKP-së për rekrutimin dhe zhvillimin e stafit	SHKP	MMSR Departamenti i Punësimit	2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
3.3Trajnimi i specialistëve të	Numri i personelit të	Asnjë specialist i SHKP-së nuk është	40 specialistë të SHKP-së të trajnuar	40 specialistë të SHKP-së të trajnuar cdo vit	Raportet e SHKP-së	MMSR, Drejtoria e	MMSR, Drejtoria e	2016-2020	LEK 10 milionë	Cdo financim	LEK 10 milionë

SHKP-së për pengesat e hasura nga personat me aftësi të kufizuar në tregun e punës dhe mënyrat e kapërcimit të tyre	trajnuar të SHKP-së	trajnuar mbi këtë çështje deri më sot	cdo vit			Politikave të Punësimit	Politikave të Punësimit		(USD 77,000)	shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	(USD 77,000)
3.4Përgatitja e udhëzuesit për vlerësimin e punëkërkuesve me aftësi të kufizuar dhe punëdhënësve, me qëllim ofrimin e mbështetjes së duhur për punësim ndaj personave me aftësi të kufizuar	Përgatitja e Udhëzuesit Numri i personelit të SHKP-së që është njohur dhe zbaton udhëzuesin	Aktualisht nuk ekziston asnjë udhëzues		Njohja dhe aplikimi i udhëzuesit nga personeli i SHKP-së	Udhëzuesi i SHKP-së	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	2017 për përgatitjen e udhëzuesit 2020 për zbatim	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK400,000 (USD 3,000)	LEK400,000 (USD 3,000)
3.5 Realizimi i fushatave sensibilizuese për punëkërkuesit e papunë me aftësi të kufizuar	Numri i personave me aftësi të kufizuar të regjistruar si të papunë	Numri i personave me aftësi të kufizuar të regjistruar si të papunë ishte 1275 në gusht 2015 në krahasim me 1732 një vit më parë	1900 persona me aftësi të kufizuar të regjistruar si të papunë deri në fund të vitit 2017	2.500 persona me aftësi të kufizuar të regjistruar si të papunë deri në fund të vitit 2020	Raportet e SHKP-së	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	2016-2020	LEK 50,000 (USD 400)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 50,000 (USD 400)
3.6Punësimi i personave me aftësi të kufizuar si specialistë në Zyrën e Punësimit në Tiranë	Numri i personave me aftësi të kufizuar të punësuar në Zyrën e Punësimit në Tiranë	Zyra e Punësimit në Tiranë nuk punëson persona me aftësi të kufizuar SHPK punëson në total një person me aftësi të kufizuar	Punësimi i 1 personi me aftësi të kufizuar nga Zyra e Punësimit në Tiranë deri në fund të vitit 2017	Punësimi i 2 personave me aftësi të kufizuar deri në fund të vitit 2020	Raportet e SHKP-së	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	Deri në vitin 2020	Vetëm kosto e pagave të rregullta, në varësi të nivelit	Pa kosto	Vetëm kosto e pagave të rregullta, në varësi të nivelit
3.7 Zgjerimi i bazës së të dhënave të SHKP-së me informacion specifik për personat me aftësi të kufizuar si punëkërkues të papunë	Përcaktimi i kritereve për të dhëna shtesë Mbledhja e të dhënave	N/A	Caktimi i kritereve për mbledhjen e të dhënave shtesë	Të dhëna të reja po mblidhen nga të gjitha zyrat e SHKP-së	Baza e të dhënave e SHKP-së	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	Kriteret e të dhënave deri në fund të vitit 2017 Mbledhja deri në fund të vitit 2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK400,000 (USD 3,000)	LEK400,000 (USD 3,000)
3.8 Përgatitja e mjeteve të inspektimit (listat e kontrollit, vërejtjet me paralajmërim për punëdhënësit) dhe punonjësve të trajnimit të Inspektoratit Shtetëror të Punës në të gjithë vendin për zbatimin e ligjit të lidhur me punësimin e personave me aftësi të kufizuar	Numri i punonjësve të trajnuar të Inspektoratit Shtetëror të Punës Mjetet monitoruese të përgatitura dhe të përdorura nga Inspektorati Shtetëror i Punës në komunikim me punëdhënësit	Inspektorati Shtetëror i Punës shqyrton kushtet e punës por nuk monitoron zbatimin e kuotave për punësimin e personave me aftësi të kufizuara	Përgatitja e mjeteve monitoruese Përgatitja e kurrikulave të trajnimit	Trajnimi i përvitshëm i personelit të Inspektoratit Shtetëror të Punës	MMSR, Raportet e Inspektoratit Shtetëror të Punës	MMSR, Inspektorati Shtetëror i Punës	MMSR, Inspektorati Shtetëror i Punës	2017 për projektimin e trajnimeve 2018 për trajnimin fillestar (që do të zhvillohet më pas çdo vit)	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktivitet	Pa kosto
3.9 Rishikimi i kuadrit ligjor, me qëllim	Botimi i analizës së kuadrit ligjor	Nuk është kryer një analizë gjithëpërfshirëse	Botimi i një analize të kuadrit ligjor në	-	MMSR, Drejtoria e	MMSR, Drejtoria e	MMSR, Drejtoria e	2017	Nuk ka buxhet në	LEK 600,000	LEK 600,000

eliminimin e pengesave dhe kufizimeve për punësimin e personave me aftësi të kufizuar dhe nxitja e punësimit afatgjatë		e kuadrit ligjor	vitin 2017		Politikave të Punësimit	Politikave të Punësimit	Politikave të Punësimit		dispozicion	(USD 5,000)	(USD 5,000)
3.10 Kryerja e një studimi për pozicionin e personave me aftësi të kufizuara në tregun e punës (duke përfshirë të dhëna sasiore për nivelin e punësimit, kohëzgjatjen e punësimit, sektorët e punësimit, nivelet e kualifikimit dhe faktorë të tjerë)	Botimi i studimit mbi pozicionin e personave me aftësi të kufizuar në tregun e punës	Nuk ekziston asnjë studim në këtë fushë	Përcaktimi i metodologjisë për studimin dhe fillimi i zbatimit	Botimi i studimit në vitin 2018	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	2017 për metodologjinë 2018 për botimin	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 600,000 (USD 5,000)	LEK 600,000 (USD 5,000)
3.11 Rritja e ndërgjegjësimit nëpërmjet fletëpalosjeve, medias së shkruar dhe etronike rreth kuotave për punësimin e personave me aftësi të kufizuar, çështjeve të diskriminimit, shembujve pozitivë të përfshirjes dhe rregullimeve sipas nevojave	Numri i materialeve promocionale të botuara	Nuk ekziston asnjë material promocional për këtë temë	2 materiale të reja promocionale në vit (4 deri në fund të vitit 2017)	2 materiale të reja promocionale në vit (10 në total deri në fund të vitit 2020)	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	MMSR, Drejtoria e Politikave të Punësimit	2016-2020	LEK 200,000 (USD 1,500)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 200,000 (USD 1,500)
3.12 Sigurimi që Shërbimi Kombëtar për të Rinjtë dhe Qendrat Rajonale për të Rinjtë kanë punësuar të paktën një person me aftësi të kufizuara secili	Numri i personave me aftësi të kufizuara të punësuar në Shërbimin Kombëtar për të Rinjtë dhe Qendrat Rajonale për të Rinjtë	Sipas VKM-së 377,Shërbimi Kombëtar për të Rinjtë është përgjegjës për zbatimin e programeve për të rinjtë të miratuara nga MMSR, ndërsa Qendrat Rajonale për të Rinjtë organizjnë aktivitetet Plani Kombëtar i veprimit për të Rinjtë parashikon 8 punonjës për Shërbimin Kombëtar dhe nga 4 për secilën Qendër rajonale.		Të paktën një person me aftësi të kufizuara i punësuar në Shërbimin Kombëtar për të Rinjtë dhe në secilën Qendër Rajonale për të Rinjtë	Lista e stafit	MMSR	MMSR	2019	LEK 2,184,000 USD 18.200	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 2,184,000 USD 18.200

Fusha e politikave:	**ARSIMI**
Qëllimi strategjik:	Të ofrohet arsim gjithëpërfshirës dhe cilësor për të gjithë fëmijët me aftësi të kufizuara
Objektivi 1:	Përmirësimi i cilësisë së arsimit gjithëpërfshirës dhe forcimi i kapaciteteve mbi mësimdhënien për fëmijët me lloje të ndryshme të aftësive të kufizuara (PBA 2017-2019, DPP- Arsimi baze (pershire parashkollorin)-Kodi 09120) (PBA 2017-2019, DPP- Arsimi i mesem (i pergjithshem)-Kodi 09230)
Synimi në nivel objektivi:	Rritja e numrit të fëmijëve me aftësi të kufizuar që arsimohen në institucionet e përgjithshme (baza e referimit 1947 fëmijë me aftësi të kufizuar ndoqën shkollat e zakonshme në periudhën 2014-2015, duke përfshirë 421 fëmijë në arsimin parashkollor dhe 1526 në shkollat fillore. 1254 fëmijë të tjerë ndoqën shkollat e mesme të përgjithshme (915 në arsimin e mesëm të ulët dhe 339 në arsimin e mesëm të lartë. 700 nxënës me aftësi të kufizuar u regjistruan në shkolla speciale)

Aktivitetet	Treguesit	Baza e referimit	Objektivat 2017	Objektivat 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi /raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
1.1 Informimi dhe rritja e ndërgjegjësimit të nxënësve dhe prindërve, Drejtorive Arsimore dhe shkollave në lidhje me të drejtat e barabarta të fëmijëve me aftësi të kufizuar për t'u arsimuar në sistemin e përgjithshëm	Numri i aktiviteteve të organizuara Numri i fushatave të organizuara	Nuk ka	Një fushatë vjetore (dy në total), duke përfshirë aktivitete në të gjitha qytetet kryesore	Një fushatë vjetore (pesë në total), duke përfshirë aktivitete në të gjitha qytetet kryesore	Raportet e MAS	MAS	MAS	Çdo vit, 2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 3 million (USD 23,000)	LEK 3 million (USD 23,000)
1.2 Hartimi i i rregullores se funksionimit te komisioneve multidisiplinore të arsimit	Hartimi, miratimi dhe shpërndarja e rregullores per komisionet multidisiplinore	Nuk ekziston asnjë rregullore	Përgatitja, miratimi dhe shpërndarja e rregullores	-	Rregullore e perfunduar	MAS	MAS	2016	Pa kosto		Pa kosto
1.3 Trajnim i antarëve të komisioneve multidisiplinare mbi Klasifikimin Ndërkombëtar të Funksionimit (KNF)	Numri i antarëve të trajnuar të komisioneve multidisiplinare	Nuk është ofruar trajnim, komisionet multidisiplinare nuk janë ngritur ende (planifikohen 12 komisione – një në çdo qark, me 7 antarë secili)	Të 84 anëtarët e komisionit trajnohen çdo vit	Të 84 anëtarët e komisionit trajnohen çdo vit	MAS	MAS	MAS	2016-2020	-	LEK 4,200,000 (USD 33,000)	LEK 4,200,000 (USD 33,000)
1.4 Permiresimi dhe Zbatimi iprogrameve certifikimi për mësuesit mbështetës	Raport per programet e certifikimit per identifikim nevojashNumri i mësuesve ndihmes ne sistem	Ka një program certifikimi ne nivel universitar ne Universitetin "Ismail Qemali"mësuesit ndihmes merren vetëm nga mësuesit e rregullt që nuk plotësojnë kuotat e klasës së tyre dhe që shprehin interes për këtë detyrë	Raport fundviti akademik per programete certifikimit 150 mësues ndihmës duhen caktuar	150 të tjerë mësues ndihmës duhen caktuar	Raportet e MAS	MAS/ Instituti i Zhvillimit të Kurrikulave	MAS	20168 per certifikimit Zbatimi në periudhën 2017-2020	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
1.5 Percaktimi i mësuesve ndihmës për plotësimin e nevojave të fëmijëve me	Numri i mësuesve shtesë ndihmës të percaktuar në përputhje me nevojat e fëmijëve me aftësi të kufizuar	Mësuesit ndihmës janë rekrutuar nga radhët e mësuesve me një kuotë të paplotësuar të klasës, por kjo ka rezultuar e pamjaftueshme	150 mësues ndihmës që ofrojnë shërbime cdo vit	150 mësues ndihmës që ofrojnë shërbime cdo vit	Raportet e MAS	MAS	MAS	Çdo vit, 2016-2020	LEK 486 million (USD 3,800,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen	LEK 486 million (USD 3,800,000)

aftësi të kufizuar										ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	
1.6 Trajnim i vazhdueshëm i mësuesve ndihmës për arsimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara, në bashkëpunim me qendrat burimore (shkolla të posaçme)	Numri i mësuesve ndihmës të trajnuar	Nuk është ofruar asnjë trajnim	50 mësues ndihmës të trajnuar	150 mësues ndihmës të trajnuar	Raportet e MAS	MAS	MAS	Çdo vit, 2016-2020	LEK 2,250,000 (USD 17,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 2,250,000 (USD 17,000)
1.7 Nënshkrimi i një Memorandumi Bashkëpunimi ndërmjet MMSR, MAS, MB, MSH-së dhe shoqatave të personave me aftësi të kufizuar, me synimin e ofrimit të arsimit për çdo fëmijë me aftësi të kufizuar	Memorandum Mirëkuptimi me përshkrim të përgjegjësive dhe aktiviteteve, i nënshkruar nga MMSR, MAS, MB, MSH dhe shoqatat e personave me aftësi të kufizuar	Nuk ekziston asnjë bashkëpunim i formalizuar	Hartimi, miratimi dhe nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit	-	Dokumenti i Memorandumit të Mirëkuptimit	MAS	MAS	Çdo vit, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.8 Hartimi i planeve individuale mësimore për çdo fëmijë me aftësi të kufizuar	Numri i planeve mësimore të hartuara	Nuk janë duke u përgatitur plane individuale mësimore për fëmijë me aftësi të kufizuara	Përgatitja e planeve individuale mësimore për çdo fëmijë me aftësi të kufizuar	-	Raportet e MAS	MAS	MAS	Çdo vit, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.9Përditësimi i bazës së të dhënave të fëmijëve me aftësi të kufizuara sipas gjinisë, llojit të aftësisë së kufizuar, llojit të shërbimit të nevojshëm mbështetës dhe grupmoshës	Baza e të dhënave e përditësuar dhe e ndarë sipas gjinisë, llojit të aftësisë së kufizuar, llojit të shërbimit të nevojshëm mbështetës dhe grupmoshës	Baza ekzistuese e të dhënave për fëmijët e regjistruar në arsimin parauniversitar është e përditësuar	Baza e të dhënave e përditësuar dhe e ndarë sipas gjinisë, llojit të aftësisë së kufizuar, llojit të shërbimit të nevojshëm mbështetës dhe grupmoshës	-	Baza e të dhënave	MAS	MAS	Çdo vit, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.10 Ofrimi falas i transportit për fëmijët me aftësi të kufizuar nga shtëpia e tyre në institucionin arsimor	Numri i fëmijëve me aftësi të kufizuar që transportohen falas	N/A	N/A	N/A	Raportet e MAS	MAS/Bashkitë	MAS/Bashkitë	Çdo vit, 2016-2020	Kosto e përgjithshme për një fëmijë me aftësi të kufizuara për ta marrë transportin falas është LEK 15,700. Numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara që kanë nevojë për ta marrë transportin falas është i panjohur.		
1.11	Raporti i vlerësimit të	Nuk ekzistojnë burime	Raporti i vlerësimit të	Përgatitja e të	Raportet e MAS	MAS	MAS	2017 për	Nuk ka	LEK	LEK

Vlerësimi i nevojave për burime didaktike për arsimin e të gjitha kategorive të personave me aftësi të kufizuar në sistemin e rregullt dhe përgatitja e materialeve	nevojave Numri i burimeve didaktike të përgatitura (tekstet shkollore, tekstet e ushtrimeve, ushtrimet praktike etj.)	didaktike për arsimin e fëmijëve me aftësi të kufizuar në sistemin e rregullt	nevojave (duke përfshirë një përshkrim të zërave prioritarë)	gjitha burimeve didaktike për listën e prioriteteve				vlerësimin e nevojave 2020 për zbatimin	buxhet në dispozicion	600,000 USD 5,000)	600,000 USD 5,000)
Objektivi 2:	Shndërrimi i shkollave të specializuara në qendra burimore (PBA 2017-2019, DPP- Arsimi baze (pershire parashkollorin)-Kodi 09120) (PBA 2017-2019, DPP- Arsimi i mesem (i pergjithshem)-Kodi 09230)										
Synimi në nivel objektivi:	Gjashtë shkollat speciale të shndërruara në qendra burimore deri në vitin 2020 (baza e referimit nuk ka)										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
2.1 Hartimi i një plani të procesit të shndërrimit të shkollave speciale në qendra burimore, bazuar në eksperiencat ndërkombëtare	Plani për veprim	Deri tani akoma nuk ka një eksperiencë të tillë		Shkollat speciale funksionojnë si qendra burimore		MAS + MMSR + Shoqëria civile		2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 1.000.000 USD 8000	LEK 1.000.000 USD 8000
2.2. Në shkollat speciale, krijimi i ambienteve të ndara dhe kurrikulave në mënyrë që ato të mund të përdoren si qendra burimore për mësuesit e zakonshëm dhe mësuesit ndihmës që do të punojnë me fëmijët me aftësi të kufizuara	Numri i shkollave speciale ku mjediset dhe kurrikulat për trajnimin e mësuesve të zakonshëm dhe mësuesve ndihmës janë krijuarë dhe përdoren	Aktualisht nuk ka mjedise as kurrikula për këtë lloj trajnimi	Kurrikula e dizajnuar Mjediset për trajnim të identifikuara në të paktën 3 shkolla speciale	Mjediset për trajnim të identifikuara në të 6 shkollat speciale	Raportet e MAS	MAS	MAS	2016-2020	LEK 2 million (USD 15,500)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 2 million (USD 15,500)
2.3 Trajnimi dhe certifikimi i fizioterapistëve dhe personelit tjetër të trajnuar	Numri i fizioterapistëve dhe personelit tjetër të trajnuar	Nuk është ofruar asnjë trajnim	Trajnimi i një fizioterapisti dhe një specialisti tjetër nga çdo qendër zhvillimore	Trajnimi i dy fizioterapistëve dhe dy specialistëve të tjerë nga çdo qendër zhvillimore	Raportet e MAS Kurrikula trajnimi	MAS	MAS	2016-2020	LEK 500,000 (USD 4,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 500,000 (USD 4,000)

2.4 Ndërtimi i infrastrukturës së mësimdhënies dhe materialeve didaktike në qendrat burimore	Rritja e numrit të qendrave burimore me infrastrukturë të mësimdhënies dhe materialeve didaktike	Nuk është vënë në dispozicion asnjë qendër e tillë	5 nga 10 shkollat e pajisura për të vepruar si qendra burimore	Pajisja e 10 shkollave speciale për të vepruar si qendra burimore	Raportet e MAS	MAS	MAS	2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 6.6 million (USD 51,000)	LEK 6.6 million (USD 51,000)
2.5 Përgatitja e botimeve për specialistët dhe prindërit e fëmijëve me aftësi të kufizuar	Numri i botimeve	Nuk ka	Mbështetja e përvitshme e të paktën një botimi të specializuar	Mbështetja e përvitshme e të paktën një botimi të specializuar	Publikimet	MAS	MAS	2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 600,000 (USD 5,000)	LEK 600,000 (USD 5,000)
2.6 Hartimi i metodologjisë për funksionimin e shkollave speciale si qendra burimore	Hartimi, miratimi dhe prezantimi i metodologjisë në të gjitha shkollat speciale	Nuk ekziston asnjë metodologji	Hartimi, miratimi dhe prezantimi i metodologjisë në të gjitha shkollat speciale	-	Dokumenti i metodologjisë	MAS	MAS	2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 600,000 (USD 5,000)	LEK 600,000 (USD 5,000)
2.7 Përdorimi i Institutit të Nxënësve që nuk Dëgjojnë dhe Institutit të nxënësve të verbër si qendra burimore, për trajnimin e mësuesve të zakonshëm dhe mësuesve ndihmës në gjuhën e shenjave dhe atë Braille.	Numri i mësuesve dhe mësuesve ndihmës të trajnuar	Mësuesit e zakonshëm dhe mësuesit ndihmës nuk janë të trajnuar në gjuhën e shenjave	Dy mësues në çdo bashki (122 gjithsej) kryejnë trajnimin bazë të gjuhës së shenjave në fund të vitit 2017	Dy mësues në çdo bashki kryejnë trajnimin e avancuar të gjuhës së shenjave në fund të vitit 2020	Kurrikula e trajnimit të gjuhës së shenjave, lista e pjesëmarrësve dhe trajnuesve	MAS	MAS	2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 18,300,000 (USD 140,000)	LEK 18,300,000 (USD 140,000)

Fusha e politikave:	KUJDESI SOCIAL
Qëllimi strategjik:	Të përmirësohet cilësia e jetës së personave me aftësi të kufizuar nëpërmjet shërbimeve/përfitimeve të aksesueshme, të përballueshme financiarisht dhe që kanë në qendër klientin
Objektivi 1:	Përmirësimi i vlerësimit të aftësive të kufizuara me anë të kalimit nga modeli mjekësor në modelin bio-psiko-social (PBA 2017-2019, DPP- Perkujdesi Social - Kodi 10430)
Synimi në nivel objektivi:	Vlerësimi i aftësive të kufizuara duke përdorur modelin bio-psiko-social në të gjithë vendin

Aktivitetet	Treguesit	Baza e referimit	Objektivat 2017	Objektivat 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi /raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
1.1 Rishikimi i kuadrit ligjor (ligji nr. 9355 për ndihmën dhe shërbimet shoqërore) në përputhje me skemën e re të vlerësimit të aftësive të kufizuara	Rishikimi i kuadrit ligjor	Ligjit 9355 nuk është në përputhje me skemën e re të vlerësimit të aftësisë së kufizuar, aksesi në ndihmën financiare dhe shërbime përcaktohet bazuar vetëm në vlerësimin mjekësorë	Ligji 9355 i rishikuar për të mundësuar dhënien e ndihmës ekonomike dhe dhe shërbimeve bazuar në skemën e re të vlerësimit të aftësisë së kufizuar ë	-	Teksti i ligjit	MMSR	MMSR	2016	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto

1.2 Rishikimi i kritereve të për të gjitha përfitimet për fëmijët dhe të rriturit me aftësi të kufizuarne menyre qe te sigurohet qe ato reflektojne aftesine dhe nevojat e tyre	Rishikimi i kritereve	Të gjithë personat me aftësi të kufizuara marrin një pagesë në të njëjtën shumë, ndërsa skema e re duhet të diferencojë bazuar në aftësitë e personave me aftësi të kufizuara	Kriteret e rishikuara ne fund të vitit 2016	-	Dokumenti i kritereve të pranimit	MMSR	MMSR	2016	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
1.3 Trajnimi i personelit të shërbimeve sociale për te aplikuar ne menyren e duhur sherbimin e pershtatshem per lloje te ndryshme teaftësise së kufizuar, duke përfshirë ofrimin e shërbimeve bazë në gjuhën e shenjave	Numri i anëtarëve të personelit të trajnuar për vlerësimin e aftësive të kufizuara	Nuk është trajnuar asnjë anëtar personeli	50 antarë të stafit të trajnuar për vlerësimin e aftësisë së kufizuar	100 antarë të stafit të trajnuar për vlerësimin e aftësisë së kufizuar	Raportet e MMSR-së	MMSR	MMSR	Në vijimësi për 2016 – 2020	LEK 1 milion (USD 8,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 1 milion (USD 8,000)
1.4 Trajnim i vazhdueshem i stafit të institucioneve të përfshira në vlerësimin e aftësisë së kufizuar, të tilla si institucionet e arsimit, punësimit, administratorët e bashkisë	Numri i anëtarëve të institucioneve të përfshira në vlerësimin e aftësisë së kufizuar të trajnuar për vlerësimin e aftësive të kufizuara.	Nuk është trajnuar asnjë anëtar personeli	150	150 staff	Raportet e MMSR-së	MMSR	MMSR	Në vijimësi për 2016 – 2020	Nuk ka buxhet	LEK 900,000 USD 7500	LEK 900,000 USD 7500
1.6 Miratim i standardeve të shërbimeve shoqërre në qendrat rezidenciale dhe ditore për personat me aftësi të kufizuara	Standarte te miratuara	Nuk ka standarte te miratuara	Standarte te miratuara	Standarte te miratuara	MMSR/	MMSR/	MMSR/	Standartet miratohen deri dne fund te 2016	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 500,000 (USD 4,200)	LEK 500,000 (USD 4,200)
Objektivi 2:	Ofrimi i shërbimeve të integruara sociale me anë të kombinimit të pagesave me para në dorë (cash) me kujdesin social cilësor (PBA 2017-2019, DPP- Perkujdesi Social - Kodi 10430)										
Synimi në nivel objektivi:	Përmirësimi i cilësisë dhe disponueshmërisë së shërbimeve të kujdesit social										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
2.1 Kryerja e një studimi kombëtar për ofrimin e shërbimeve sociale dhe nevojave që kanë personat me aftësi të kufizuar (d.m.th, niveli i plotësimit të kërkesave me shërbime dhe ofrues aktualë, nevoja për lloje të reja të shërbimeve)	Kryerja e studimit kombëtar	Nuk është vënë në dispozicion asnjë studim për nevojat e personave me aftësi të kufizuar	Botimi i studimit kombëtar	-	Raport studimor	MMSR/SHSSH	MMSR/SHSSH	2016	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 7,600,000 (USD 60,000)	LEK 7,600,000 (USD 60,000)
2.2 Riorganizimi i shërbimeve komunitare dhe rezidenciale me anë të: i) Vlerësimit dhe riorganizimit të	Numri i shërbimeve të reja të krijuara Numri i personelit të trajnuar	12 qendra rezidenciale (gjashtë publike dhe gjashtë jo-publike) ekzistojnë aktualisht dhe nevojiten dy të	Modelohen shërbime të reja Trajnohen 50 persona që ofrojnë	Shërbime të reja funksionale Trajnohen 50 persona të tjerë që	Raportet e MMSR-së	MMSR/SHSSH Njësia e trajnimit per zhvillimin profesional pranë SHSSH	MMSR/ SHSSH Njësia e trajnimit per zhvillimin profesional pranë SHSSH	2020	LEK 40 milionë (USD 308,000)	LEK 1 milion (USD 8,000)	LEK 41 milionë (USD 316,000)

qendrave rezidenciale ekzistuese ii) Krijimit të shërbimeve të reja iii) Ofrimit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional për personelin; iv) Krijimit të sistemit të menaxhimit të çështjeve dhe referimit për shërbimet sociale publike dhe jo-publike në nivel kombëtar	profesional Sistemi i krijuar i menaxhimit dhe referimit të çështjeve	tjera Stafi i qendrave rezidenciale nuk trajnohet rregullisht Nuk ekzistojnë sisteme të referimit dhe menaxhimit të çështjeve	shërbimet Prezantimi i sistemeve të referimit dhe menaxhimit të çështjeve për ofruesit publikë dhe jo-publikë	ofrojnë shërbimet							
2.3 Vazhdim i dhënies së pagesave progresive bazuar në nevojat e personave me aftësi të kufizuara dhe sipas vendimeve të komisioneve për vlerësimin e aftësisë së kufizuar	Numri i personave me aftësi të kufizuara që marrin pagesë	Pagesat kryhen dhe duhet të vazhdojnë	N/A	N/A	Raportet e MMSR-së	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	Në vijimësi për 2016-2020	Pa kosto shtesë (kjo është pjesë e buxhetit të qeverisë dhe pagesave që i kryhen automatikisht personave me aftësi të kufizuara)	Pa kosto	Pa kosto shtesë
2.4 Inspektim i cilësisë së livrimit të shërbimeve sociale ënë përputhje me standardet e aplikueshme	Numri i ofruesve të shërbimeve të inspektuar rregullisht	Nuk ka inspektim	Cilësia e shërbimeve të përkujdesit shoqëror e inspektuar për te gjithë ofruesit	Cilësia e shërbimeve të përkujdesit shoqëror e inspektuar për te gjithë ofruesit	Raportet e MMSR-së	MMSR/ ISHPSHS	ISHPSHS	Në vazhdim 2016 - 2020	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
2.5 Trajnim i administratorëve socialë lokalë dhe i stafit të Shërbimit Social Shtetëror për të vlerësuar nevojat dhe referuar rastet si dhe livruar shërbime sociale cilësore	Numri i administratorëve socialë lokalë dhe i stafit të Shërbimit Social Shtetëror të trajnuar për të livruar shërbime sociale cilësore	Trajnim bazik për frmn e shërbimeve cilësore ofrohet çdo vit për administratorët shoqërorë vendor	450 veta nga stafi trajnohen çdo vit	450 veta nga stafi trajnohen çdo vit	Raportet e MMSR-së Materialet e trajnimit	MMSR/SHSSH	MMSR/SHSSH	Çdo vit, 2016-2020–	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 22,500.000 (180,000 USD)	LEK 22,500.000 (180,000 USD)
2.6Rimbursim i mjeteve sanitare dhe higjienike për të gjithë personat me aftësi të kufizuara të cilëve iu duhen ato sipas vlerësimit nga Komisioni	Numri i personave me aftësi të kufizuara që marrin rimbursim për mjetet sanitare dhe higjienike	Paketat sanitare dhe higjienike jepen vetëm për para- dhe tetraplegjikët.Të tjerë persona kanë gjithashtu nevojë për këto mjetepër shkak të aftësisë së kufizuar, por duhet të paguajnë nga xhepi	Miratim i një vendimi për zgjerimin e rimbursimeve të mjeteve sanitare dhe higjienike për të gjithë personat me aftësi të kufizuaranë fund të vitit 2017 ë	Mjetet sanitare dhe higjienike të rimbursuara për të gjithë personat me aftësi të kufizuaraë	Raportet e MSH-së	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	Fundi i vitit 2017 për miratimin e vendimit të ri 2018-2020 për zbatimin	Pa kosto shtesë (kjo është pjesë e buxhetit të qeverisë dhe pagesave që i kryhen automatikisht personave me aftësi të kufizuara)	Pa kosto	Pa kosto shtesë
2.7 Përgatitja e një programi certifikimi dhe trajnimi për Qentë Ndihmës/Orientues, bazuar në shembujt e praktikave pozitive në rajon (dërgimi i trajnerëve për certifikim në një vend të afërm- mundësisht	Përgatitja dhe miratimi i programeve të certifikimit dhe trajnimit të Qenve Orientues Numri i trajnerëve të certifikuar	Nuk ka në dispozicion një program trajnimi për Qentë Ndihmës/Orientues Nuk ka trajnerë të certifikuar në vend	Përgatitja dhe miratimi i programeve të trajnimit dhe certifikimit Certifikimi i 2 trajnerëve	Certifikimi i 3 trajnerëve	Standardet e certifikimit Materiali i trajnimit	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	2016	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 10 milionë (USD 77,000)	LEK 10 milionë (USD 77,000)

në Sllloveni, përkthimi i kurrikulave, identifikimi dhe rregullimi i një ambienti për trajnimin e qenve)											
2.8 Ofrimi dhe trajnimi i Qenve të parë Ndihmës/Orientues në Shqipëri	Numri i personave me aftësi të kufizuar që marrin një qen orientues	Në Shqipëri nuk ka qen ndihmës/orientues	-	Pesë qentë e parë i janë dhënë personave me aftësi të kufizuar dhe janë trajnuar së bashku me ta	Raportet e MMSR-së	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	2017	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 600,000 (USD 5,000)	LEK 600,000 (USD 5,000)
2.9 Të shikohet mundësia e hartimit të një Ligji mbi Qentë Ndihmës/Orientues për t'i dhënë mundësinë pronarëve të tyre që t'i marrin kudo	Punë përgatitore për hartimin e ligjit	Qentë ndihmës/orientues konsiderohen kafshë shtëpiake dhe nuk lejohen të hyjnë në institucione publike ose private	Hartimi i ligjit	Miratimi i ligjit	Ligji mbi Qentë Ndihmës dhe Orientues	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	2018	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 600,000 (USD 5,000)	LEK 600,000 (USD 5,000)
Objektivi 3:	Nxitja e deinstitucionalizimit nëpërmjet ofrimit të llojeve të reja të shërbimeve sociale komunitare (PBA 2017-2019, DPP- Perkujdesi Social - Kodi 10430)										
Synimi në nivel objektivi:	Rritja çdo vit e numrit të shërbimeve komunitare të mbështetura dhe të certifikuara nga qeveria										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
3.1 Nxitja e ndërgjegjësimit të institucioneve vendore rreth përgjegjësisë së krijimit të shërbimeve komunitare	Numri i masave të marra për nxitjen e ndërgjegjësimit të institucioneve vendore rreth përgjegjësisë për krijimin e shërbimeve komunitare	Nuk janë marrë ende masa	Të paktën një fushatë çdo vit (takim me bashkitë, informacion i printuar që ata mund ta marrin në shtëpi)	Të paktën një fushatë çdo vit (takim me bashkitë, informacion i printuar që ata mund ta marrin në shtëpi)	Raportet dhe materialet e mbledhjeve të MMSR-së të shpërndara bashkive	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	Çdo vit, 2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
3.2 Rishikim i Ligjit të Shërbimeve Sociale për të mundësuar prokurimin nga ofruesit e shoqërisë civile	Ligji i amenduar	Legjislacioni aktual nuk lejon prokurimin e shërbimeve sociale nga ofruesit e shoqërisë civile (vetëm sektori privat) Shumë organizata të shoqërisë civile ofrojnë shërbime sociale por nuk mund të financohen nga qeveria	Ligji i amenduar në fund të vitit 2016 dhe mundësimi i prokurimit të shërbimeve sociale nga ofruesit e shoqërisë civile	-	Teksti i Ligjit për Shërbimet Sociale	MMSR/Departamenti i Shërbimeve Sociale	MMSR/Departamenti i Shërbimeve Sociale	2016	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
3.3 Formalizimi i shërbimeve të reja jo-publike nëpërmjet	Numri i ofruesve të rinj të regjistruar		Pesë ofrues shërbimesh regjistrohen	Dhjetë ofrues shërbimesh regjistrohen	Raportet e MMSR-së	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	Në vazhdim 2016 –	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të	Pa kosto

licencimit dhe inspektimit të tyre	dhe të licencuar të shërbimeve		dhe licensohen	dhe licensohen				2020		ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	
3.4 Krijimi i shërbimeve që do të mbështesin jetesën e pavarur të personave me aftësi të kufizuara intelektuale, mbi 25 vjeç, që janë aktualisht në spitalet psikiatrike	Numri i shërbimeve të reja të krijuara që do të mbështesin jetesën e pavarur të personave me dëmtime intelektuale, mbi 25 vjeç.	Nuk janë vënë në dispozicion shërbime të tilla. 85 persona me aftësi të kufizuara intelektuale, edhe pse nuk kërkojnë shërbim mjekësor, janë të detyruar të jetojnë në spitalet psikiatrike për shkak të mungesës së akomodimit alternativ ë	Përgatitja dhe krijimi i 3 llojeve të reja të shërbimeve	3 lloje të funksionimit të shërbimeve dhe të financuara nga qeveria	Raportet e MMSR-së	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	MMSR/Drejtoria e Shërbimeve Sociale	2017 për krijim 2020 për funksionim dhe buxhet	LEK 90 milionë (USD 700,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 90 milionë (USD 700,000)
3.5 Rritja e numrit të fëmijëve me aftësi të kufizuar që jetojnë në familje kujdestare	Numri i fëmijëve me aftësi të kufizuar që jetojnë në familje të përkohshme kujdestare	Në vitin 2012-2015, 18 fëmijë me aftësi të kufizuar u vendosën në familje kujdestare	50 fëmijë me aftësi të kufizuar të vendosur në familje kujdestare	150 fëmijë me aftësi të kufizuar të vendosur në familje kujdestare	Raportet e MMSR-së	MMSR	MMSR	2016-2020	LEK 14,238,000 (USD 110,000)	LEK 5,943,619 USD 46,000	LEK 20,181,619 USD 156,000
3.6 Ofrimi i granteve për strehim ndaj personave me aftësi të kufizuar	Numri i personave me aftësi të kufizuara që marrin grante për strehim të menjëhershëm	N/A	20 persona me aftësi të kufizuara përftojnë grante të menjëhershme strehimi	20 persona të tjerë me aftësi të kufizuara përftojnë grante të menjëhershme strehimi	Dokumenti i MZHU-së me kriteret për grantet e banesave sociale	MZHU	MZHU	Cdo vit, 2016-2020	LEK 8 milionë (USD 62,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 8 milionë (USD 62,000)
3.7 Zbatimi i tarifave favorizuese për legalizimin e banesave/ambienteve nga persona me aftësi të kufizuar (si kryefamiljar ose anëtar familjeje) dhe shtrirja e tyre në mënyrë që të përfitojnë gjithë personat me aftësi të kufizuara (jo vetëm kategori të caktuara)sipas ligjit të aksesueshmërisë,	Numri i personave me aftësi të kufizuar ose i familjeve të tyre që përfitojnë nga tarifa favorizuese legalizimiVKM e amenduar në mënyrë që të gjithë personat me aftësi të kufizuara të përftojnë nga tarifat e favorshme të legalizimit, jo vetëm disa kategori	Nuk ka numër përfituesish për bazë referimi VKM e amenduar	Objektivi për numër përfituesish nuk mund të vendosej për mungesë të dhënash VKM e amenduar ne fund te vitit 2017	Objektivi për numër përfituesish nuk mund të vendosej për mungesë të dhënash	Raportet e MZHU-së	MZHU	MZHU	Në vazhdim 2016 – 2020 2017 për amendimin e VKM-së	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto

Fusha e politikave:	KUJDESI SHËNDETËSOR
Qëllimi strategjik:	Të sigurohet një kujdes shëndetësor i aksesueshëm, i përballueshëm dhe i barabartë për personat me aftësi të kufizuara
Objektivi 1:	Forcimi i kapaciteteve njerëzore dhe teknike për ofrimin e shërbimeve shëndetësore për personat me aftësi të kufizuara
Synimi në nivel objektivi:	Rritja çdo vit e numrit të qendrave shëndetësore me kapacitete teknike dhe njerëzore të forcuara (Të dhënat bazë për treguesin: asnjë)

Aktivitetet	Treguesit	Të dhënat bazë për treguesin	Objektivi 2017	Objektivi 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi /raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
1.1 Hartimi i një rregulloreje të brendshme për lehtësimin e vizitave mjekësore në institucionet shëndetësore për personat me aftësi të kufizuara	Rregullorja e hartuar dhe miratuar	Nuk ekziston asnjë rregullore	Hartimi dhe miratimi i rregullores deri në fund të vitit 2016	-	Raportet e MSH-së	MSH	MSH	2016	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.2 Trajnimi i personelit mjekësor mbi qasjen e bazuar në komunitet për ofrimin e trajtimit dhe shërbimeve për personat me aftësi të kufizuara	Numri i personelit shëndetësor të trajnuar	Nuk është kryer asnjë trajnim mbi qasjen e bazuar në komunitet	5,000 veta nga personeli i kujdesit shëndetësor të trajnuar	5,000 veta të tjerë nga personeli i kujdesit shëndetësor të trajnuar	Raportet e MSH-së	MSH	MSH	2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 30 million (USD 230,000)	LEK 30 million (USD 230,000)
1.3 Trajnim i dentistëve dhe infermierëve që punojnë në shkolla (vetëm nivel edukimi bazë) për t'u përkujdesur për fëmijët me aftësi të kufizuara	Numri i dentistëve dhe infermierëve të trajnuar	Ka dentistë dhe infermierë që kujdesen në shkolla (niveli i arsimit bazë) por nuk janë të aftësuar për t'u kujdesur për fëmijët me aftësi të kufizuara	100 doktorë dhe infermierë marrin trajnim bazë	100 doktorë dhe infermierë marrin trajnim të avancuar	Raportet e MSH-së	MSH	MSH	2017 për trajnimin bazë 2020 për trajnimin e avancuar	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 800,000 (USD 6,000)	LEK 800,000 (USD 6,000)
1.4 Zgjerim i Termave të Referencës për dentistët dhe infermierët që punojnë në shkolla në mënyrë që ata të ofrojnë shërbime falas për fëmijët me aftësi të kufizuara nga e njëjta bashki që nuk janë regjistruar në shkollë	Termat e References të zgjeruara	Fëmijët me aftësi të kufizuara që nuk regjistrohen në shkolla nuk kanë akses në shërbime dentare falas, ndërsa fëmijët që frekuentojnë shkollat e zakonshme i përfitojnë ato falas			Termat e referencës për dentistët dhe infermierët që punojnë në shkolla	MSH	MSH	2017	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.5Trajnim i stafit psikosocial/ ne qendrat e përkujdesit shendetesor mbi qasjen bazuar në komunitet për personat me aftësi të kufizuara intelektuale, përfshirë: - Praktikën me në qendër personin -Ndërtimin e marrëdhënieve pozitive - zhvilimi me bazë komunitetin Ndërveprimet	Numri i stafit të trajnuar	Nuk është ofruar trajnim mbi qasjen me bazë komunitetin për personat me aftësi të kufizuara intelektuale	50 persona të trajnuar cdo vit (100 nëtotal)	50 personatë trajnuarcdo vit (300 në total)	MSH	MSH	MSH	2016 - 2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 875,000 (6,400 USD)	LEK 875,000 (6,400 USD)

intensive dhe teknika të tjera specifike											
Objektivi 2:	Zhvillimi i shërbimeve të parandalimit, integrimit dhe rehabilitimit për fëmijët dhe të rriturit me aftësi të kufizuara (PBA 2017-2019, DPP- Sherbimet e Kujdesit Paresor – Kodi 07220)										
Synimi në nivel objektivi:	Shërbimet e rehabilitimit të financuara me fondet publike gjithmonë e më të disponueshme për fëmijët dhe të rriturit në të gjithë vendin (të dhënat bazë për treguesin: shërbime të ofruara vetëm në qytetet kryesore dhe jo gjithmonë të financuara nga fondet publike)										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Të dhënat bazë për treguesin**	**Objektivi 2017**	**Objektivi 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorim i /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
2.1 Hartimi i paketës bazë të shërbimeve për fëmijët me aftësi të kufizuara të diagnostikuar kohët e fundit dhe familjet e tyre	Paketa bazë e shërbimeve e hartuar	Nuk ekziston asnjë paketë bazë e shërbimeve, prindërit shpesh enden nga njëri institucion tek tjetri për të mësuar lidhur me sistemin	Hartimi i paketës bazë të shërbimeve deri në fund të 2016	-	Raportet e MSH-së	MSH	MSH	2016	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
2.2 Në kuadrin e paketës bazë të shërbimeve, përfshirja e trajtimit të specializuar për fëmijët me aftësi të kufizuara,	Numri i stafit të kujdesit shëndetësor të trajnuar për paketën bazë të shërbimeve Numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara që marrin një grup standard të shërbimeve	Nuk ekziston një paketë bazë shërbimesh	-	Paketa bazë e shërbimeve e përdorur nga të gjithë fëmijët me aftësi të kufizuara	Raportet e MSH-së, materialet e trajnimit, udhëzimet për personelin	MSH	MSH	2017-2020	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
2.3 Informimi i prindërve të fëmijëve me aftësi të kufizuara për llojin e shërbimeve shëndetësore që ofrohen nga institucionet publike	Numri i familjeve të informuara në lidhje me shërbimet shëndetësore të disponueshme në institucionet publike	Prindërve të fëmijëve me aftësi të kufizuara nuk iu jepet informacion i vecantë	Të gjithë prindërit të informuar në lidhje me shërbimet shëndetësore të disponueshme në institucionet publike	Njësoj si për vitin 2017	MSH	MSH	MSH	Vazhdimisht 2016-2020	LEK 500,000 (4,000 USD)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 500,000 (4,000 USD)
2.4 Sigurimi i informacionit në bashkëpunim me MMSR-në lidhur me sëmundje të ndryshme që mund të shkaktojnë aftësi të kufizuara sipas Klasifikimit Ndërkombëtar të Sëmundjeve (ICO, IFC, sipas OBSH-së)	Numri i fletëpalosjeve të hartuara dhe të shpërndara	Nuk ka materiale informuese	500,000 fletëpalosje	500,000 fletëpalosje	MSH	MSH	MSH	2016-2020	LEK 500,000 (4,000 USD)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 500,000 (4,000USD)
2.5 Organizimi i fushatave informuese për personat që nuk dëgjojnë në lidhje me shërbimet shëndetësore	Numri i fushatave informuese të organizuara me objektiv personat që nuk dëgjojnë lidhur me shërbimet shëndetësore	Nuk ofrohet asnjë informacion specifik për personat që nuk dëgjojnë dhe gjuha e shenjave nuk përdoret në institucionet e kujdesit shëndetësor	Fushata e parë e zhvilluar	Fushata e dytë e zhvilluar	Raportet e MSH-së	MSH	MSH	2017 për fushatën e parë, 2020 për fushatën e dytë	LEK 200,000 (1,500 USD)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 200,000 (1,500 USD)
2.6 Plotësimi i kuadrit ligjor (Ligji për Përfshirjen dhe Aksesueshmërinë) me	Aktete finalizuara dhe të aprovuara	Ligji për Përfshirjen dhe Aksesueshmërinë për Personat me Aftësi të Kufizuara parashikon	Akte te adoptuara dhe që specifikojnë rregullat dhe	-	Raportet dhe tekstet e amendimeve, rregullave dhe	MSH/ MMSR	MSH/ MMSR	2016	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 400,000 (USD 3,000)	LEK 400,000 (USD 3,000)

rregulla dhe udhëzime procedurale për ofrimin e karrigeve me rrota dhe mjeteve të tjera ndihmëse		shërbime që janë të nevojshme për jetesën e pavarur, por nevojitet të shoqërohet me udhëzime procedurale dhe financime	udhëzimet procedurale për ofrimin e karrigeve me rrota dhe mjeteve të tjera ndihmëse		procedurave të MSH-së						
2.7 Mbulimi i shpenzimeve për orteza, proteza, karrige me rrota dhe mjete të tjera ndihmëse për ata persona me aftësi të kufizuara të vlerësuar për këtë lloj përfitimi nga komisioni	Numri i personave me aftësi të kufizuara shpenzimet e të cilëve për orteza, proteza, karrige me rrota dhe mjete të tjera mbulohen	Pajisje të kufizuara falas janë të disponueshme (p.sh. paterica) dhe vetëm për paraplegjikët dhe tetraplegjikët Supozohet që karriget me rrota të jepen falas bazuar në ligj, por praktikisht njerëzve u duhet që t'i blejnë	Identifikimi i buxhetit për mbulimin e shpenzimeve për ortezat, protezat, karriget me rrota dhe pajisje të tjera për personat me aftësi të kufizuara që pajisen me recetë	Shpenzimet e mbuluara për ortezat, protezat, karriget me rrota dhe pajisje të tjera për personat me aftësi të kufizuara, të cilët pajisen me recetë	Raportet e MSH-së	MSH dhe MMSR	MSH dhe MMSR	2017 për buxhetimin 2018-2020 për zbatimin	LEK 67,700,000 (520,000 USD)	Pa kosto	LEK 67,700,000 (520,000 USD)
2.8 Trajnim i ekipeve multidisiplinare të vlerësimit të aftësisë së kufizuar për t'i aftësuar ata të vlerësojnë nevojat e individëve me aftësi të kufizuara për karrige me rrotadhe mjete të tjera ndihmëse, bazuar në diagnozë dhe specifikime individuale	Numri i anëtarëve të ekipeve multidisiplinare të trajnuar	Nuk ofrohet trajnim	30 anëtarë të trajnuar	100 anëtarë të trajnuar	Raportet e MSH-së	MSH	MSH	2017-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 2,250,000 (USD 17,500)	LEK 2,250,000 (USD 17,500)
2.9Depistimi i gjithë fëmijëve në maternitet për dëmtimet në dëgjim	Numri i fëmijëve të depistuar për kufizimet në dëgjim në gjithë maternitetet	Në qoftë se aftësia e kufizuar nuk identifikohet me anë të depistimeve të rregullta të pas lindjes, ajo mund të mos diagnostikohet derisa fëmija të përballet me vështirësi në shkollën fillore	Të gjithë fëmijët i nënshtrohen depistimit për kufizimet në dëgjim në gjithe maternitetet	Në vazhdimësi	Raportet e MSH-së	MSH	MSH	Kryerja e depistimit të parë standard gjatë vitit akademik 2017/18 Kryerja çdo vit gjatë periudhës 2018-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK12,900,000 (100,000 USD)	LEK12,900,000 (100,000 USD)
2.10 Koordinimi me MMSR-në dhe pushtetin lokal, mbi një bazë rast pas rasti, për të identifikuar strehimin dhe shërbimet mbi bazë komuniteti të nevojshme për dehospitalizimin e personave me aftësi të kufizuara intelektuale rezident në spitalet psikiatrike (duke i zhvendosur në apartamente / shtëpi të mbështetura në bashkëpunim me MMSR-në, shih objektivin 3 nën Kujdesin Social)	Numri i personave me aftësi të kufizuara intelektuale, të cilët janë shpërngulur nga spitalet psikiatrike për në shtëpi / apartamente të mbështetura	Sipas ligjit, MMSR dhe pushteti lokal janë përgjegjëse për sigurimin e shërbimeve për personat me aftësi të kufizuara intelektuale, por në praktikë këto shërbime nuk ekzistojnë dhe 100 persona për të cilët familjet e tyre nuk mund të kujdesen përfundojnë në spital psikiatrik.	Koordinimi fillon me vlerësimin dhe identifikimin e zgjidhjeve për 50 persona me aftësi të kufizuara intetuale	Vlerësim dhe identifikim i zgjidhjeve kryhet për 50 persona të tjerë me aftësi të kufizuara intetuale	Raportet e MSH	MSH	MSH	Vazhdimisht 2016-2020	Inicimi i procesit për gjetjen e zgjidhjeve nuk ka kosto Kujdesi i vazhduar për personat me aftësi të kufizuara intetuale në spitalet psikiatrike kushton LEK 500 milion për 5 vjet(3.9 milion USD)	Do të nevojitet mbështetje teknike për të gjetur zgjidhje për strehimin dhe kujdesin për personat me aftësi të kufizuara intetuale ne spitalin psikiatrik	Inicimi i procesit për gjetjen e zgjidhjeve nuk ka kostoKujdesi i vazhduar për personat me aftësi të kufizuara intetuale në spitalet psikiatrike kushton LEK500 milion për 5 vjet(3.9 milion USD)
2.11 Hartimi i standardeve lidhur me shërbimet	Standardet e hartuara dhe të miratuara	Nuk ekzistojnë standarde	Standardet e hartuara dhe të miratuara	-	Dokumenti i standardeve të shërbimit	MSH	MSH	2017	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për	Pa kosto

shëndetësore që u jepen banorëve të shtëpive sociale dhe të mbështetura										të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	
2.12 Krijimi i një qendre kombëtare rehabilitimi për të koordinuar shërbimet në nivel lokal dhe për të trajtuar personat që fitojnë paaftësi, apo për të aftësuar paaftësitë e lindura	Qendra kombëtare e rehabilitimit e ngritur	Nuk ekziston asnjë qendër kombëtare rehabilitimi dhe ka shumë pak shërbime lokale		Qendra kombëtare e rehabilitimit e ngritur	Raportet e MSH	MSH	MSH	2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 100 milionë (USD 770,000)	LEK 100 milionë (USD 770,000)
2.13 Pilotim i një qendre rahabilitimi lokal në Korçë	Pilotim i qendrës lokale të rehabilitimit për një vit dhe analizë e përvojës (numri, karakteristikat dhe kënaqshmëria e përfituesve, shërbimet e kërkuara dhe të livruara)	Shërbimet lokale të rehabilitimit janë pothuajse inekzistente dhe njerëzit me aftësi të kufizuara duhet të paguajnë ofrues privatë	Përvoja e qendrës pilot të rehabilitimit lokal realizohet në Korçë		Raporti i Projektit pilot	MSH	MSH	2017	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 20 milionë (USD 155,000)	LEK 20 milionë (USD 155,000)
2.14 Prokurimi i shërbimeve të rehabilitimit nga ofruesit publik dhe jopublik	Numri i shërbimeve të rehabilitimit të prokuruara nga qendrat publike dhe jopublike	Qeveria nuk ofron shërbime rehabilitimi	3 lloje shërbimesh prioritare përcaktohen dhe prokurohen	3 lloje shërbimesh prioritare përcaktohen dhe prokurohen	Raportet e MSH-së	MSH	MSH		Kosto nuk mund të vlerësohet në këtë fazë sepse shtrirja dhe lloji i shërbimeve nuk dihen ende		
2.13 Trajnim i kujdestarëve mbi kujdesin shëndetësor për personat me aftësi të kufizuara	Numri i kujdestarëve të trajnuar	Nuk ka trajnim zyrtar. 18,000 kujdestarë të regjistrua mësojnë duke provuar dhe gabuar	Zhvillim i paketës së trajnimit bazë	Livrim i trajnimit bazë nga qendrat shëndetësore për 18,000 kujdestarët e regjistruar në bashkinë e tyre	Kurrikula dhe raporti i trajnimit	MMSR për ta organizuar me trajnuesit e MSH-së	MMSR	2017 për dizenjimin e trajnimit 2020 për kryerjen e trajnimit	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 10,350,000 (80,000 USD)	LEK 10,350,000 (80,000 USD)

Fusha e politikave:	PJESËMARRJA NË POLITIKË DHE NË JETËN PUBLIKE
Qëllimi strategjik:	Të mundësohet për personat me aftësi të kufizuara që të përfaqësojnë interesat e tyre dhe të marrin pjesë në jetën publike dhe politike në Shqipëri
Objektivi 1:	Mundësimi i personave me aftësi të kufizuara për të votuar, për të mbrojtur interesat e tyre dhe për të marrë pjesë në vendimmarrje
Synimi në nivel objektivi:	Rritja e numrit të personave me aftësi të kufizuara që votojnë në çdo zgjedhje të përgjithshme

Aktivitetet	Treguesit	Baza e referimit	Objektivat 2017	Objektivat 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi /raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
1.1 Kryerja e fushatave për rritjen e ndërgjegjësimit për promovimin e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në procesin e votimit. Të mbeshteten kandidatura PAK per anetaresi ne keshillat vendore	Numri i fushatave të kryera për promovimin e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në procesin e votimit	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve përdori për herë të parë njëqind zonë zgjedhore maska për shkrimin Braill në zgjedhjet lokale të vitit 2015. U prodhuan postera që ftonin personat me aftësi të kufizuara të votonin, si dhe u shfaq një video në tri kanale televizive lokale dhe kombëtare (mesazhi ishte "të kesh aftësi të kufizuar nuk do të thotë që e drejta jote e votës është e kufizuar". Të gjitha videot përmbanin gjuhën e shenjave.	Kryerja e një fushate mbarëkombëtare për zgjedhjet kombëtare të vitit 2017 për rritjen e ndërgjegjësimit për promovimin e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në procesin e votimit	Kryerja e një fushate mbarëkombëtare për zgjedhjet vendore të vitit 2018 për rritjen e ndërgjegjësimit për promovimin e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në procesin e votimit	Raportet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve	2020	LEK 1 milion (USD 8,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 1 milion (USD 8,000)
1.2 Ndërtimi i kapaciteteve për personat me aftësi të kufizuara si vëzhgues dhe inspektorë rajonalë gjatë zgjedhjeve	Numri i personave me aftësi të kufizuara të trajnuar si vëzhgues dhe inspektorë rajonalë gjatë zgjedhjeve	12 persona me aftësi të kufizuara kanë funksionuar si vëzhgues dhe inspektor gjatë zgjedhjeve lokale (një në çdo qark)	20 persona me aftësi të kufizuara që funksionojnë si vëzhgues/inspektorë për zgjedhjet kombëtare ose vendore	30 persona me aftësi të kufizuara që funksionojnë si vëzhgues/inspektorë për zgjedhjet kombëtare ose vendore	Raportet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve	Sa herë që identifikohen vëzhgues/inspektorë për zgjedhjet e ardhshme	LEK 360,000 (USD 3,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 360,000 (USD 3,000)
1.3 Rishikim i përbërjes së Këshillave dhe Komiteteve në nivel qëndror dhe vendor për të siguruar pjesëmarrjen,	Numri i këshillave që kanë në përbërje persona me aftësi të kufizuara	Shumica e Këshillave që funksionojnë si organe konsultative nuk kanë në përbërje të tyre persona që të	Përbërja e Këshillave të rishikuara		Raportet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve	Partitë politike, KQZ	Partitë politike, KQZ		Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto

përfaqësimin dhe përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara.		përafqësojnë aftësinë e kufizuar									
1.4 Përmirësimi i ligjit për transmetimin në komunitet ku gjuha e shenjave të kërkohet në mënyrë specifike	Gjuha e shenjave e futur në transmetimet televizive kombëtare	Në bazë të ligjit të vitit 2013, stacionet televizive kombëtare duhet të transmetojnë në audio dhe me nëntitra për personat me aftësi të kufizuara (por gjuha e shenjave nuk mbulohet)	Ligji i transmetimeve për komunitetin përmirësohet në mënyrë të tillë që forcon kërkesat për gjuhën e shenjave		Teksti i ligjit për transmetimet në komunitet	AMA / Autoriteti i Mediave Audiovizive	AMA / Autoriteti i Mediave Audiovizive	2016-2020	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
1.6 Përmirësim i Kodit elektoral dhe procedurave administrative për të siguruar akses në procesin e votimit për personat me aftësi të kufizuara që nuk mund të largohen nga rezidenca e tyre	Kodi elektoral përmirësohet në mënyrë të tillë që mundëson votimin në banesë. Kodi elektoral përmirësohet në mënyrë të tillë që mundëson identifikimin e pjesëmarrjes së PAK në procesin e votimit.(kjo mund të realizohet në të njëjtën praktikë që u aplikua në 2015 për të evidentuar pjesëmarrjen e grave në votim)	Personat me aftësi të kufizuara që nuk mund të largohen nga vendqëndrimi i tyre apo të shkojnë te qendra e votimit nuk e realizojnë të drejtën e tyre për votim.	Kodi elektoral përmirësohet në mënyrë të tillë që mundëson votimin në banesë		Raportet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve	2017	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
Objektivi 2:		Promovimi i punës së artistëve me aftësi të kufizuara dhe përfshirja e personave me aftësi të kufizuara në jetën artistike									
Synimi në nivel objektivi:		Mbështetja e të paktën një evenimenti/aktiviteti kulturor dhe artistik që organizohet nga personat me aftësi të kufizuara nga qeveria çdo vit (baza e referimit: një projekt mori financim nga Ministria e Kulturës në vitin 2014)									
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi / raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
2.1. Dhënia e axhendës së aktiviteteve kulturore Këshillit Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar	Axhenda vjetore e dhënë te Këshilli Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar	Dhënia e informacionit rreth evenimenteve kulturore tek organizatat e posaçme të personave me aftësi të kufizuara	Dhënia e axhendës çdo vit, 2016 dhe 2017	Dhënia e axhendës çdo vit, 2018-2020	Axhenda e MK	MK	MK	Çdo vit, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.2 Aktivitetet kulturore të organizuara nga personat me aftësi të kufizuara të përfshira në axhendën e aktiviteteve artistike/kulturore të MK dhe	Numri i veprimtarive kulturore të organizuara nga personat me aftësi të kufizuara të përfshira në axhendë çdo vit	Aktivitetet kulturore të organizuara nga personat me aftësi të kufizuara nuk përfshihen	Përfshirja e veprimtarive kulturore të organizuara nga personat me aftësi të kufizuara në axhendë çdo vit, 2016-2017	Përfshirja e veprimtarive kulturore të organizuara nga personat me aftësi të kufizuara në axhendë çdo vit, 2018-2020	Axhendat e aktiviteteve artistike/kulturore	MK	MK	Çdo vit, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto

institucioneve kulturore											
2.3 Përcaktimi i një mase për veprim afirmues (p.sh. kuota ose pikë bonus) për përzgjedhjen e projekteve të propozuara nga personat me aftësi të kufizuara nga MK për financimin e grantit.	Përcaktimi dhe adoptimi i masave për veprim afirmues nga MK Publikimi i kritereve për oferta në faqen zyrtare të internetit të MK	Nuk ekziston asnjë veprim afirmativ	Përcaktimi i masave të veprimit afirmativ në fund të vitit 2017	Përfshirja e masave të veprimit afirmativ në ofertat për propozime të MK nga 2018	Raportet e MK-së	MK	MK	Viti 2017 për dizajnimin Vitet 2018-2020 për zbatimin	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
2.4 Financimi i të paktën një projekti kulturor ose artistik të propoziar nga një organizatë apo artist me aftësi të kufizuara	Numri i projekteve të propozuara nga një organizatë/artist me aftësi të kufizuara, të finacuara	Një projekt ishte financuar në vitin 2014	Të paktën një projekt i financuar cdo vit	I njejti objektiv si në vitin 2017	Raportet e MK-së	MK	MK	Cdo vit, 2016-2020	LEK 10 milionë (USD 77,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 10 Milionë (USD 77,000)
2.5 Emërimi i një personi përgjegjës për trajtimin e çdo shkeljeje të VKM-së për hyrjen falas të personave me aftësi të kufizuara në muze	Emërimi i përfaqësuesit të MK dhe reagimi ndaj shkeljeve të VKM-së Numri i muzeve që lejon hyrjen falas për personat me aftësi të kufizuara	Asnjë person nuk reagon kundër shkeljeve ndaj hyrjes falas	Emërimi i përfaqësuesit të MK dhe reagimi ndaj shkeljeve të VKM-së	Lejimi i hyrjes falas në të gjitha muzetë për personat me aftësi të kufizuara	Raportet e MK-së	MK	MK	Viti 2016 për emërimin	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.6 Garantimi i pjesëmarrjes së fëmijëve me aftësi të kufizuara në nismën "Edukimi përmes Kulturës"	Numri i fëmijëve me aftësi të kufizuara që marrin pjesë në nismën "Edukimi përmes Kulturës"	Nisma do të fillojë në vitin 2016	10 për qind e pjesëmarrësve të jenë fëmijë me aftësi të kufizuara	10 për qind e pjesëmarrësve të jenë fëmijë me aftësi të kufizuara	Raportet e MK-së	MK	MK	Çdo vit, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
Objektivi 3:	Dhënia e mundësive për personat me aftësi të kufizuara për të marrë pjesë në aktivitete dhe evenimente sportive (PBA 2017-2019, DPP- Zhvillimi i Sportit - Kodi 08140)										
Synimi në nivel objektivi:	Numri i evenimenteve sportive ku marrin pjesë persona me aftësi të kufizuara që mbështeten nga qeveria										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi / raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
3.1 Mbështetje e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në takimet e Komitetit Olimpik jashtë vendit	Numri i personave me aftësi të kufizuara që marrin pjesë në takimet e Komitetit Olimpik jashtë vendit	Personat me aftësi të kufizuara që morën pjesë në takimin e Komitetit Olimpik në Los Angeles, USA, në vitin 2015	2 Persona me aftësi të kufizuara që marrin pjesë në delegacion në takimet e përvitshme të Komitetit Olimpik jashtë vendit	2 Persona me aftësi të kufizuara që marrin pjesë në delegacion në takimet e përvitshme të Komitetit Olimpik jashtë vendit	Raportet e Ministrisë së Arsimit dhe Sporteve (MAS)	MAS	MAS	Cdo herë zhvillohet një takim i Komitetit Olimpik jashtë vendit, afërsisht cdo 1-2 vjet	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 2,500,000 (USD 19,000)	LEK 2,500,000 (USD 19,000)
3.2 Përfshirje në vijimësi e të paktën një personi	Një person me aftësi të kufizuara është në vijimësi anëtar i	Një person me aftësi të kufizuara është	Një person me aftësi të kufizuara është në vijimësi anëtar i	Një person me aftësi të kufizuara është në vijimësi anëtar i	Raportet, minutat e takimeve të Komitetit	MAS	MAS	Në vijimësi për 2016-2020	LEK 3 million (USD	Pa kosto	LEK 3 million (USD 23,000)

me aftësi të kufizuara si anëtar i Komitetit Kombëtar të Sporteve	Komitetit Kombëtar të Sporteve	aktualisht anëtar i Komitetit Kombëtar të Sporteve	Komitetit Kombëtar të Sporteve	Komitetit Kombëtar të Sporteve	Kombëtar të Sporteve				23,000)		
3.3 Miratimi i draft ligjit për Sportet i cili lejon krijimin dhe financimin e një federate sportesh të personave me aftësi të kufizuara	Draft ligji i miratuar	Ligji për Sportet është rishikuar, por nuk është miratuar ende	Ligji i miratuar	-	Teksti i Ligjit për Sportet	MAS	MAS	2016	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
3.4 Organizimi i një seminari për sportistë me aftësi të kufizuara për të promovuar organizimin dhe mënyrat e financimit të mundësuara nga Ligji për Sportet	Numri i sportistëve me aftësi të kufizuara që marrin pjesë në seminarin e MAS	N/A	Seminar i organizuar në Shkurt 2016	-	Materialet dhe minutat e seminarit	MAS	MAS	Shkurt 2016	LEK 500,000 (USD 4,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 500,000 (USD 4,000)
3.5 Vazhdim i mbështetjes së punës së federatave sportive që zbatojnë projekte me sportistë me aftësi të kufizuara	Numri i federatave që marrin fonde nga MAS dhe kanë aktivitete për sportistë me aftësi të kufizuara	LEK 1.5 milionë të alokuara në vit për federatat e sporteve që zbatojnë projekte me sportistë me aftësi të kufizuara	LEK 8 milionë të alokuara deri në fund të vitit 2017	LEK 20 milionë të alokuara deri në fund të vitit 2020	Lista e federatave dhe programet e tyre	MAS	MAS	Cdo vit, 2016-2020	LEK 20 milionë (USD 155,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 20 milionë (USD 155,000)
3.6 Vazhdim i ofrimit të rehabilitimit për sportistët profesionistë me aftësi të kufizuara	Numri i sportistëve profesionistë me aftësi të kufizuara që marrin shërbime rehabilitimi	2 sportistë me aftësi të kufizuara morën shërbime rehabilitimi në vitin 2015	5 sportistë me aftësi të kufizuara morën shërbime rehabilitimi në vitin 2017	15 sportistë me aftësi të kufizuara morën shërbime rehabilitimi në vitin 2020	Raportet e MAS	MAS	MAS	Cdo vit, 2016-2020	LEK 3 million (USD 23,000)	Pa kosto	LEK 3 million (USD 23,000)
3.7 Trajnimi dhe specializimi i mësuesve të edukimit fizik për të punuar me fëmijë me aftësi të kufizuara	Numri i mësuesve të edukimit fizik të trajnuar	Mësuesit e edukimit fizik nuk marrin trajnim të veçantë për punën me fëmijët me aftësi të kufizuara	200 mësues të edukimit fizik të trajnuar në fund të vitit 2017	Të 700 mësuesit e edukimit fizik të trajnuar në fund të vitit 2020	Raportet e MAS Materiali i trajnimit	MAS	MAS	2020	LEK 10,500,000 (USD 80,000)	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	LEK 10,500,000 (USD 80,000)

Fusha e politikave:	NXITJA E BASHKËPUNIMIT DHE MONITORIMI DHE VLERËSIMI
Qëllimi strategjik:	Krijimi i sinergjive mes sektorëve të ndryshëm për nxitjen dhe monitorimin e të drejtave të personave me aftësi të kufizuara në mënyrë të plotë, të vazhdueshme dhe të qëndrueshme
Objektivi 1:	Sigurimi i një bashkëpunimi dhe koordinimi më të mirë në hartimin dhe monitorimin e aktiviteteve mes MMSR-së dhe gjithë njësive të qeverisjes vendore (NJQV)
Synimi në nivel objektivi:	Ngritja dhe mirëfunksionimi i rrjetit të pikave fokale në nivel vendor dhe zbatimi i Planeve Vendore per PAK.

Aktivitetet	Treguesit	Baza e referimit	Objektivat 2017	Objektivat 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi /raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
1.1 Vazhdimi i koordinimit ndërmjet MMSR-së dhe 61 Bashkive, me qëllim monitorimin e aksesueshmërisë së PAK në institucionet vendore,	Numri i Bashkive që bashkëpunojnë/koordinohen me MMSR-në për monitorimin e aksesueshmërisë së PAK	N/A	Komunikim i rregullt (gjashtemujor) mes MMSR-së dhe Bashkive përsa i përket çështjeve të aksesueshmërisë	Komunikim i rregullt (gjashtemujor) mes MMSR-së dhe Bashkive përsa i përket çështjeve të aksesueshmërisë	Raportet e MMSR-se me te dhena nga Bashkite	MMSR, Bashkite	MMSR, Bashkite	2016-2020	Pa kosto	Cdo financim shtesë do të ndihmonte për të rritur shtrirjen ose për të përmirësuar cilësinë e këtij aktiviteti	Pa kosto
1.2. Kryerja e një vlerësimi të nevojave të personave me aftësi të kufizuara në cdo Bashki	Numri i Bashkive që kanë përfunduar vlerësimet e nevojave dhe botimin e rekomandimeve	Nuk është kryer ndonjë vlerësim nevojash	Kryhen 3 vlerësime nevojash		Raportet e MMSR-se me te dhena nga, Bashkite	MMSR, Bashkite	MMSR, Bashkite	2017	Nuk ka buxhet në dspozicion	LEK 1.200.000	LEK1.200.000
1.3 Hartimi i nje Guide Metodologjike per te mbështetur Bashkite për të projektuar dhe zbatuar Plane Vendore Veprimi 2 vjeçare	Numri i Bashkive që miratuan një plan veprimi për përfshirjen e personave me aftësi te kufizuar	N/A	Mbështetja e ofruar për të gjitha Bashkite që shprehin interes për përgatitjen e Planeve Vendore të Veprimit	Mbështetja e ofruar për të gjitha Bashkite që shprehin interes për përgatitjen e Planeve Vendore të Veprimit	Dokumentet e Planeve Vendore të Veprimit	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ		Nuk ka buxhet në dspozicion	LEK 20 milionë (USD 155,000) për 40 bashki	LEK 20 milionë (USD 155,000) për 40 bashki
1.4 Implementimi dhe Monitorimi i planit që do të ndihmojë të gjitha Bashkite gjatë procesit të rindërtimit të të gjitha institucioneve arsimore dhe shëndetsore në të gjithë Shqipërinë(referoi u aktivitetit 1.4 nën aksesueshmerinë)	Raporti i monitorimit botohet cdo vit	Nuk ka raporte monitorimi të publikuara	Raportet e monitorimit publikohen cdo vit (ose sapo plani të miratohet nga MAS)	Raportet e monitorimit publikohen cdo vit	Raportet e MMSR-së me inpute nga MAS dhe Bashkite	MMSR	MMSR	Nga viti 2017 (ose sapo plani të miratohet nga MAS)	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
1.5 Monitorimi i kryerjes se kontrollit te aksesueshmerise nga MD, MK, MAS dhe MB, dhe prioritarizimi i aktiviteteve per permiresimin e aksesueshmerise	Numri i mbledhjeve me MD,MK, dhe MB, ne lidhje me kontrollin e aksesueshmerise dhe prioritizimin e aktiviteteve.	N/A	Mbledhje tremujore kryhen nga cdo Ministri	Mbledhje tremujore kryhen nga cdo Ministri	Raporte te MMSR	MMSR	MMSR	Ne vazhdimesi 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto

ne nivel lokal (referoju aktivitetit 3, 5, 8 dhe 9 nën aksesueshmërinë)											
1.6 Zhvillimi i një plani mbështetjeje për përkujdesin social për personat me aftësi të kufizuara pasi largohen nga institucioni i përkujdesit social, në bashkëpunim me Bashkitë (për të paktën 6 muaj)	Numri i personave me aftësi të kufizuara që janë në një institucion përkujdesi shoqëror për të cilët zbatohet një plan mbështetjeje	Personat me aftësi të kufizuara nuk largohen nga institucionet e përkujdesit shoqëror për shkak të mungesës së shërbimeve bazuar në komunitet	Një plan mbështetjeje zhvillohet dhe zbatohet për të gjithë personat me aftësi të kufizuara pasi largohen nga institucioni i përkujdesit social (për të paktën 6 muaj)	I njëjtë me indikatorin për vitin 2017	Raportet e MMSR-së	MMSR/ Departamenti i Shërbimeve Shoqërore	MMSR/ Departamenti i Shërbimeve Shoqërore	2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 600,000 (USD 5,000)	LEK 600,000 (USD 5,000)

Objektivi 2: Monitorimi i pabarazive me të cilat përballen persona me aftësi të kufizuar dhe koordinimi i politikave publike që synojnë uljen e tyre

Synimi në nivel objektivi: Realizimi i matjes së varfërisë dhe përjashtimit tek personat me aftësi të kufizuar.

Aktivitetet	Treguesit	Baza e referimit	Objektivat 2017	Objektivat 2020	Burimi i të dhënave	Organi përgjegjës	Monitorimi /raportimi	Afati kohor	Buxheti		
									Qeveria e Shqipërisë	Donatorët	Totali
2.1 Botimi i një raporti vjetor narrativ dhe financiar për zbatimin e *Planit të Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuar*	Publikimi i raportit narrativ dhe financiar vjetor çdo dhjetor	Nuk ka patur raport e progresi për zbatimin e Planit të mëparshëm të veprimit Organizatat e shoqërisë civile botuan një raport monitorues në vitin 2010	Botimi i Raporteve të Planeve Vjetore të Veprimit në fund të vitit 2016 dhe 2017	Botimi i Raporteve të Planeve Vjetore të Veprimit në fund të vitit 2018, 2019 dhe 2020	Raporti vjetor i qeverisë për zbatimin e Planit të Veprimit Informacione t me shkrim të dhëna nga ministritë e linjës për të monitoruar zbatimin sipas treguesve	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Çdo vit, 2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 5 milionë (USD 39,000)	LEK 5 milionë (USD 39,000)
2.2 Publikimi i raportit të dytë të progresit për zbatimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara katër vjet pas raportit të parë	Raporti i dytë i progresit për zbatimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara i publikuar	Raporti i parë i progresit (për Konventën e OKB-së) u publikua në vitin 2015	-	Raporti i dytë i Qeverisë për progresin në zbatimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara i publikuarnë vitin 2019	Raporti i dytë i Qeverisë për progresin në zbatimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara Inputet me shkrim të dhëna nga ministritë e linjës	MMSR / Njësia e Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore	MMSR / Njësia e Përfshirjes Sociale dhe Barazisë Gjinore	2019	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 1 milion (USD 7,700)	LEK 1 milion (USD 7,700)
2.3 Organizimi i takimeve çdo gjashtë muaj i personave të kontaktit për aftësitë e kufizuara në ministri dhe aktorë të shoqërisë civile (duke përfshirë persona me aftësi të kufizuara) për të dhënë informacione të përditësuara për zbatimin e Planit të Veprimit dhe zgjidhjen e problemeve	Takime çdo gjashtë muaj të zhvilluara me pjesëmarrjen e personave të kontaktit për aftësitë e kufizuara në ministri dhe shoqëri civile	Nuk ka	Katër takime të organizuara me pjesëmarrjen e ministrive të linjës dhe shoqërisë civile (2 në vitin 2016 dhe 2 në 2017)	Gjashtë takime të tjera janë organizuar me pjesëmarrjen e ministrive të linjës dhe shoqërisë civile (2 në 2018, 2 në 2018 dhe 2 në 2020)	Procesverbale t e takimit	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Në mars dhe tetor të çdo viti, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto

2.4 Kryesimi dhe ofrimi i inputeve për takimet e Këshillit Kombëtar të Aftësisë së Kufizuar	Takimet periodike të kryesuara dhe të furnizuara me inpute	Takimet periodike të kryesuara dhe të furnizuara me inpute që nga Shkurti 2015 kur u ngrit Këshilli Kombëtar	Takimet periodike të kryesuara dhe të furnizuara me inpute	Takimet periodike të kryesuara dhe të furnizuara me inpute	Minutat e takimeve, lista e pjesëmarrësve	MMSR /	MMSR /	Dy herë në vit 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.5 Në fillim të çdo viti kalendarik, takim me të gjitha ministritë e linjës përgjegjëse për zbatimin e Planit të Veprimit për të diskutuar veprimet prioritare dhe bashkëpunimin e mundshëm me aktorët e tjerë	Organizimi i takimeve mes MMSR-së dhe çdo ministrie të linjës	Nuk ka	Një takim i organizuar një herë në vit	I njëjtë si për vitin 2017	Procesverbalet e takimeve dhe lista e pjesëmarrësve	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Në janar të çdo viti, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.6 Vazhdimi i punës me ministritë përgjegjëse për zbatimin e Planit të Veprimit për të garantuar që të gjitha të identifikojnë një pikë kontakti dhe të mundësojnë trajnim hyrës për përfshirjen sociale për të gjitha pikat e reja të kontaktit	Të gjitha ministritë e linjës kanë identifikuar pika kontakti për zbatimin e Planit të Veprimit Të gjitha pikat e reja të kontaktit kanë ndjekur trajnimin hyrës për përfshirjen sociale	U ofrua një trajnim hyrës gjysmë ditor si pjesë e procesit të zhvillimit të Planit të Veprimit	Personat e kontaktit për aftësitë e kufizuara janë identifikuar nga çdo ministri Të gjithë personat e rinj/zëvendësues të kontaktit për aftësitë e kufizuara kanë ndjekur trajnim hyrës	Të gjithë personat e kontaktit për aftësitë e kufizuara kanë ndjekur trajnim të avancuar për Konventën për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara	Krijimi dhe përditësimi i bazës së të dhënave për pikat e kontaktit të roméve nga njësia e përfshirjes sociale në MMSR Materialet trajnuese dhe lista e pjesëmarrësve	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Në vazhdim 2016 - 2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.7 Çdo gjashtë muaj do të vizitohen tre Bashki për të mbledhur të dhëna për zbatimin e Planit të Veprimit dhe për të mbajtur shënim sfidat që duhet të diskutohen në takimet e Këshillit Kombëtar ndërministroe (aktiviteti 3.4- 3.5)	Çdo gjashtë muaj vizitohen tre Bashki	Nuk ka	12 Bashki të vizituara (gjashtë në 2016 dhe gjashtë në 2017)	18 njësi të qeverisjes vendore të vizituara (gjashtë në 2018, 2019 dhe 2020 secila)	Raport nga vizitat në terren i mundësuar nga MMSR	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Në shkurt dhe shtator të çdo viti, 2016-2020	Buxheti i rregullt i MMSR-së për udhëtime	Pa kosto	Pa kosto
2.8 Organizimi i konsultimeve me Bashkitë për të diskutuar draft raportin narrativ dhe financiar vjetor	Konsultimet me Bashkitë organizohen në nëntor të çdo viti për të diskutuar draft raportin narrativ dhe financiar vjetor	Nuk ka	Konsultime të organizuara çdo vit para botimit të raportit vjetor	Konsultime të organizuara çdo vit para botimit të raportit vjetor	Raporti i mbledhjes së MMSR-së	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Çdo nëntor, 2016-2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
2.9 Dhënia e informacioneve dhe udhëzimeve për organizatat e	Dhënia e të dhënave dhe udhëzimeve për raportin	Nuk ka	Mbështetje e dhënë për botimin e të paktën një	Mbështetje e dhënë për botimin e të paktën një raporti hije shtesë për zbatimin e Planit të Veprimit	Informacione t e MMSR-së me të dhënat e mbledhura	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Në vazhdim 2016 - 2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto

shoqërisë civile të interesuara për të publikuar një raport progresi të pavarur (hije) për zbatimin e Planit të Veprimit	e pavarur të progresit (hije)		raporti hije për zbatimin e Planit të Veprimit		nga ministritë e linjës						
Objektivi 3:	**Ngritja e sistemit per mbledhjen e indikatorëve të monitorimit te shoqeruar me pasaportat për cdo indikator**										
Synimi në nivel objektivi:	**Sistemi funksional dhe i përdorshëm nga të gjithë institucionet**										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipërisë	**Donatorët**	**Totali**
3.1 Krijimi i një sistemi raportimi dhe monitorimi online me tregues të rinj të Planit të Veprimit dhe ofrimi i trajnimit dhe asistencës teknike për përdoruesit e tij	Projektimi dhe vënia në funksionim e sistemit online Numri i përdoruesve të trajnuar dhe hedhja e të dhënave	Nuk ekziston asnjë sistem online për të dhënat monitoruese të Planit të Veprimit	Krijimi i sistemit online dhe trajnimi i përdoruesve	Përdoruesit që kanë marrë një trajnim vijues	Sistemi online	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Në vazhdim 2016 - 2020	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 7 milionë (USD 54,000)	LEK 7 milionë (USD 54,000)
3.2. Hartimi i metodologjisë pwr krijimin e pasaportave respektive tw indikatorwve ekzistues dhe atyre tw rinj	Seti i indikatorëve dhe pasaportave respektive të jetë funksional	Ka disa të dhëna administrativ e por jo të harmonizuara për të identifikuar progresin e politikave. Nuk ekziston seti i plotë i indikatorëve dhe metodologjia e matjes së tyre.	Krijimi i setit të indikatorëve të shoqëruar me pasaportat respektive	Indikatorë të përmirësuar dhe të përditësuar	MMSR në bashkëpunim me INSTAT	MMSR	MMSR	2016-2017	Nuk ka buxhet në dispozicion	LEK 1 milionë	LEK 1 milionë
3.3 Përditësimi i sistemit të monitorimit dhe raportimit online me të dhëna të reja nga përdoruesit në nivele të ndryshme	Ministritë dorëzojnë të dhënat vjetore përmes sistemit online	Nuk ka	Të dhëna të siguruara nga të gjitha ministritë të paktën një herë në vit	Të dhëna të siguruara nga të gjitha ministritë të paktën një herë në vit	Të dhënat e sistemit online	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Në vazhdim 2016 - 2020	Pa kosto	Pa kosto	Pa kosto
3.4 Kryerja cdo dy vjet e një studimi përsa i përket niveleve të varfërisë së personave me aftësi të kufizuara	Studimi kryhet cdo dy vjet	Nuk ka të dhëna përsa i përket varfërisë së personave me aftësi të kufizuara	Studimi i parë kryhet në fund të vitit 2017	Studimi i dytë kryhet në fund të vitit 2019	Raporti i studimit	MMSR/Drejtoria e PSBGJ	MMSR/Drejtoria e PSBGJ	Studimi i parë në 2017, studimi i dytë në 2020	Nuk ka buxhet	LEK 5.2 milion (40,000 USD)	LEK 5.2 milion (40,000 USD)
Objektivi 4:	**Nxitja e bashkëpunimit rajonal për zbatimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara**										
Synimi në nivel objektivi:	**Mësimet e nxjerra dhe praktikat pozitive të shkëmbyera për promovimin e zbatimit të Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuar**										
Aktivitetet	**Treguesit**	**Baza e referimit**	**Objektivat 2017**	**Objektivat 2020**	**Burimi i të dhënave**	**Organi përgjegjës**	**Monitorimi /raportimi**	**Afati kohor**	**Buxheti**		
									Qeveria e Shqipëris ë	**Donatorët**	**Totali**
4.1 Organizimi i dy konferencave rajonale për shkëmbimin e	Numri i konferencave rajonale të	Kohët e fundit në Shqipëri nuk është	Një konferencë rajonale do të zhvillohet në	Një konferencë rajonale shtesë do të zhvillohet në fillim të vitit 2020	Raport i Konferencës	MMSR, Drejtoria e Përfshirjes	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	2017 dhe 2020	Nuk ka buxhet në dispozicio	LEK 9,440,000 (USD	LEK 9,440,000 (USD 73,000)

praktikave pozitive në trajtimin e fushave të reformave (d.m.th. vendimmarrja e mbështetur, përgatitja e shërbimeve komunitare, nxitja e sipërmarrjes sociale)	organizuara	organizuar asnjë konferencë rajonale për të drejtat e personave me aftësi të kufizuar	fillim të vitit 2017			Sociale dhe Barazisë Gjinore (PSBGJ)			n	73,000)	
4.2 Së bashku me organizatat e personave me aftësi të kufizuar, pjesëmarrja në konferenca rajonale në BE dhe rajonin e Ballkanit për grumbullimin e mësimeve të nxjerra dhe informacionit për praktikën pozitive	Numri i pjesëmarrësve në konferenca rajonale (i ndarë në bazë të: 1) qeverisë dhe shoqërisë civile, 2) personave me dhe pa aftësi të kufizuar, 3) burrave dhe grave)	Nuk ka	Të paktën një përfaqësues i Drejtorisë PSBGJ në MMSR dhe një përfaqësues i organizatave të personave me aftësi të kufizuar marrin pjesë çdo vit në një konferencë rajonale	I njëjtë si për vitin 2017	Raportet e konferencave	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Çdo vit, 2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicio n	LEK 10 milionë (USD 77,000)	LEK 10 milionë (USD 77,000)
4.3 Kërkimi i shembujve të praktikave pozitive në çdo sektor dhe organizimi i një vizite studimore për përfaqësues të ministrive, bashkive dhe organizatave të personave me aftësi të kufizuar që do të informohen	Numri i vizitave studimore Numri i pjesëmarrësve në vizita studimore (i ndarë në bazë të: 1) qeverisë qendrore, qeverisë vendore, shoqërisë civile) personave me dhe pa aftësi të kufizuara, 3) burrave dhe grave)	Nuk ka	Një vizitë studimore e organizuar çdo vit (dy në total deri në fund të vitit 2017)	Një vizitë studimore e organizuar çdo vit (pesë në total deri në fund të vitit 2020)	Raporte të vizitave studimore	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	MMSR/ Drejtoria e PSBGJ	Çdo vit, 2016-2020	Nuk ka buxhet në dispozicio n	LEK 15 milionë (USD 115,000)	LEK 15 milionë (USD 115,000)

SHTOJCA 1 – BIBLIOGRAFIA

Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Civil Rights Defenders, *Garantimi i aksesueshmërisë në gjykata dhe shërbimet gjyqësore për personat me aftësi të kufizuara*, 2010, e gjeni në http://ëëë.adrf.org.al/images/monitorimi/studimi_gjykatat_anglisht.pdf.

Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Civil Rights Defenders, *Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi në fushën e aftësive të kufizuara: Raporti i monitorimit*, 2014.

Fondacioni Shqiptar për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara dhe Agjencia për Mbështetjen e Shoqërisë Civile, *Raporti i monitorimit për zbatimin e Planit të Veprimit për Strategjinë Kombëtare për Personat me Aftësi të Kufizuara në vitin 2010*, publikuar në vitin 2011.

Studim Analitik *Arsimi gjithëpërfshirës për fëmijët me aftësi të kufizuara në Shqipëri*, Njësia e Menaxhimit të Projektit, në bashkëpunim me "Save the Children" dhe Ministrinë e Arsimit dhe Sporteve.

Qendra Shqiptare për Kërkime Ekonomike, *Raporti i Vlerësimit - Strategjia Kombëtare Ndërsektoriale për Përfshirjen Sociale në Shqipëri 2007-2013*, publikuar në 2012.

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, *Plani Strategjik 2012-2015 dhe Plani i Veprimit për vitin 2012.*

Këshilli i Evropës, *Plani i Veprimit për nxitjen e të drejtave dhe pjesëmarrjen e plotë të personave me aftësi të kufizuara në shoqëri: Përmirësimi i cilësisë së jetesës për personat me aftësi të kufizuara në Evropë, 2006-2015*, e gjeni në http://ëëë.coe.int/t/e/social_cohesion/soc-sp/Rec_2006_5%20Disability%20Action%20Plan.pdf

Bashkimi Evropian, *Strategjia Evropiane për Aftësitë e Kufizuara: Një angazhim i ri për një Evropë pa pengesa*, 2010-2020, e gjeni në http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:en:PDF

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, vendimet për çështjen Dybeku kundër Shqipërisë: Nr. 41153/06 në vitin 2007, dhe nr. 557/12 në vitin 2014, e gjeni në http://hudoc.echr.coe.int

Takimi i 1164-t i zëvendësministrave, 5-7 mars 2013, Vendimi në lidhje me çështjen Dybeku kundër Shqipërisë, e gjeni në: https://ëcd.coe.int/VieëDoc.jsp?Ref=CM/Del/Dec(2013)1164&Language=lanEnglish&Ver=immediat&Site=COE&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864#P1024_37480

Qeveria e Shqipërisë, Plani i Veprimit dhe komunikimi që iu paraqit Komitetit të Ministrave në lidhje me çështjen Dybeku kundër Shqipërisë:

- Në 2013, DH-DD(2013)59, e gjeni në https://ëcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2220874&SecMode=1&DocId=1973052&Usage=2
- Në 2011, DH - DD(2011)1041E, https://ëcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=1977943&SecMode=1&DocId=1821068&Usage=2.

Qeveria e Shqipërisë, *Plani i Veprimit për Zhvillimin e Shërbimeve të Shëndetit Mendor në Shqipëri, 2013-2022.*

Qeveria e Shqipërisë, *Kodi i Procedurës Penale.*

Qeveria e Shqipërisë, *Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore dhe Reduktimin e Dhunës me Bazë Gjinore, 2011-2014.*

Qeveria e Shqipërisë, *Strategjia Kombëtare dhe Plani i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara,* 2005-2015.

Qeveria e Shqipërisë, *Strategjia Kombëtare e Strehimit*, 2015.

Qeveria e Shqipërisë, *Strategjia Ndërsektoriale e Përfshirjes Sociale, 2007-2013.*

Qeveria e Shqipërisë, *Strategjia për Mbrojtjen Sociale dhe Plani i Veprimit, 2015-2020.*

Qeveria e Shqipërisë, *Plani për Monitorimin dhe Vlerësimin e Strategjisë Kombëtare të Strehimit*, 2015.

Qeveria e Shqipërisë, *Dokumenti i Politikave për Përfshirjen Sociale, 2015-2020.*

INSTAT, *Profili i Personave me Aftësi të Kufizuara në Shqipëri*, 2015.

Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, *Strategjia për Punësim dhe Aftësi, 2014-2020 – Draft në proces.*

Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, ILO dhe PNUD, *Raport Formimi profesional publik për personat me aftësi të kufizuara në Shqipëri*, 2013 (vetëm në gjuhën shqipe).

Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, *Rishikimi i raporteve të dorëzuar nga shtetet palë bazuar në nenin 35 të Konventës për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, Draft raporti i parë*, 2015.

Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës, *Raport i Sigurisë Rrugore për vitin 2014, Monitorimi i Paketës së Masave për përmirësimin e sigurisë rrugore në zbatim të Strategjisë Kombëtare të Sigurisë Rrugore 2011 – 2020* (vetëm në gjuhën shqipe).

OSBE, *Raporti për kushtet në burgjet shqiptare dhe rekomandimet për reformë*, 2013, e gjeni në http://ëëë.osce.org/albania/104571?doënload=true.

Konventa e OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, e gjeni në http://ëëë.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml.

UNICEF, Analiza për situatën e fëmijëve me aftësi të kufizuara, 2014, e gjeni në http://ëëë.unicef.org/albania/2014-Situational_Analysis_of_CëD.pdf.

Organizata Botërore e Shëndetësisë, *Raporti Botëror për Aftësitë e Kufizuara*, 2011.

Kuadri ligjor

- Ligji për arsimin parauniversitar;
- Ligji për transportin rrugor;
- Ligji për përfshirjen dhe aksesin e personave me aftësi të kufizuara, korrik 2014;
- Ligji nr. 10352, datë 18 nëntor 2010, "Për artin dhe kulturën".
- Ligji nr. 10221, datë 4 shkurt 2010, "Për mbrojtjen nga diskriminimi".
- Ligji nr. 9355, datë 10 mars 2005, "Për ndihmën dhe shërbimet shoqërore", i rishikuar;
- Ligji nr. 8626, datë 22 qershor 2000, "Statusi i invalidit paraplegjik dhe tetraplegjik", i rishikuar;
- Ligji nr. 7889, datë 14 dhjetor 1994, "Për statusin e invalidit", i rishikuar;
- Ligji nr. 8098, datë 28 mars 1996, "Për statusin e të verbrit", i rishikuar;
- Ligji nr. 44/2012, "Për shëndetin mendor";

- Ligji nr. 10347, datë 4 nëntor 2010, "Për mbrojtjen e të drejtave të fëmijës";
- Ligji nr. 7995, datë 20 shtator 1995, "Për nxitjen e punësimit", i rishikuar;
- Ligji nr 9669, datë 18 dhjetor 2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhënie familjare" i rishikuar;
- Ligji nr. 10237, datë 18 shkurt 2010, "Për shëndetin dhe sigurinë në vendin e punës"
- Ligji nr.9386,datë 04.05.2005 "Për muzetë"
- Ligji nr. 9386, datë 07.04.2003 "Për trashëgiminë kulturore", i ndryshuar
- Kodi i Punës në Republikën e Shqipërisë[62].

Akte nënligjore

- Vendim i Këshillit të Ministrave (VKM) nr.904, datë 12 dhjetor 2012, "Për përcaktimin e kritereve, procedurave dhe dokumentacionit të përfitimit të ndihmës ekonomike në zonat pilot, i rishikuar;
- VKM, 2008 "Për miratimin e rregullores për shfrytëzimin e hapësirave nga personat me aftësi të kufizuar";
- VKM nr.787, datë 14 dhjetor 2005, "Për përcaktimin e kritereve të procedurave dhe të masës së ndihmës ekonomike", i rishikuar;
- VKM nr. 658, datë 17 tetor 2005, "Për standardet e shërbimeve shoqërore";
- VKM nr. 822, datë 6 dhjetor 2006, "Për miratimin e standardeve të shërbimeve të kujdesit shoqëror për personat me aftësi të kufizuara në qendrat rezidenciale dhe ditore";
- VKM nr. 31, datë 20 janar 2001, "Për përfitimet nga statusi i invalidit paraplegjik dhe tetraplegjik ", i rishikuar;
- VKM nr. 618, datë 7 shtator 2006, "Për përcaktimin e kritereve, të dokumentacionit dhe masës së përfitimit të pagesës për personat me aftësi të kufizuar", i rishikuar;
- VKM nr. 78, datë 7 shkurt 2007, "Për masën, kriteret dhe procedurat e përfitimit të një pakete të veçantë higjiene-sanitare, për invalidët paraplegjikë dhe tetraplegjikë", i rishikuar;
- VKM nr. 277, datë 18 qershor 1997, "Për përfitimet nga statusi i të verbrit", i rishikuar;
- VKM nr 89, datë 26 janar 2012, "Për përcaktimin e kritereve, dokumentacionit dhe procedurës për shërbimin e kujdesit";
- VKM nr. 869, datë 18 qershor 2008, "Për zbatimin e ligjit nr.7889, datë 14 dhjetor 1994 "Statusi i invalidit", i rishikuar;
- VKM nr. 404, datë 20 qershor 2012, "Për përcaktimin e masës së kritereve e të procedurave të përfitimit të kompensimit financiar, nga personat me statusin e të verbrit dhe invalidit, paraplegjik dhe tetraplegjik, për faturën e energjisë elektrike dhe faturën e telefonisë fikse";
- VKM nr. 565, datë 14 janar 2015, "Për mbrojtjen e grupeve margjinale, nga heqja e konsumit të lirë të energjisë elektrike deri në 300 këh në muaj, i rishikuar";

[62] Në prill 2015, Këshilli i Ministrave miratoi disa ndryshime dhe modifikime në Kodin e Punës, të cilat pritet të miratohen nga Parlamenti Shqiptar.

- VKM nr. 8, datë 14 janar 2015, "Për mbrojtjen e grupeve margjinale, nga heqja e konsumit të lirë të energjisë elektrike deri në 300 këh në muaj";
- VKM nr. 617, datë 7 shtator 2006, "Për përcaktimin e treguesve të vlerësimit dhe të monitorimit të programeve të ndihmës ekonomike, të pagesës për personat me aftësi të kufizuara dhe të shërbimeve shoqërore", i rishikuar;
- VKM Nr 425, datë 27 qershor 2012 "Për përcaktimin e kritereve dhe të dokumentacionit të nevojshëm për pranimin e personave në institucionet rezidenciale, publike dhe jopublike, të përkujdesjes shoqërore", rishikuar;
- VKM nr 31, datë 20 janar 2001, "Për përfitimet nga statusi i invalidit paraplegjik dhe tetraplegjik", i rishikuar;
- VKM Nr 248, të datës 30 prill 2014, "Për programin e nxitjes së punësimit të personave me aftësi të kufizuara";
- VKM nr 48, datë 16 janar 2008, "Për masën dhe kriteret e përfitimit nga programi i nxitjes së punësimit të punëkërkuesve të papunë në vështirësi", rishikuar me VKM nr. 192, datë 2 prill 2014.
- VKM nr 27, datë 11 janar 2012, "Për programin e nxitjes së punësimit të femrave nga grupet e veçanta", rishikuar me VKM nr. 189, datë 2 prill 2014, që përfshin femrat me aftësi të kufizuara që kërkojnë punë;
- VKM nr. 837 "Për njohjen e gjuhës së shenjave", dhjetor 2014;
- VKM nr. 6257, datë 2 shtator 2008 dhe i rishikuar më 17 shkurt 2011, "Për vendosjen e masës së subvencioneve për familjet e përfshira në kreditë e subvencionuara shtetërore";
- VKM nr. 527, datë 6 gusht 2014, "Për miratimin e procedurave, kritereve dhe përparësive për përfitimin e grantit të menjëhershëm";
- VKM nr.776, datë 24.12.2005, "Për vendosjen e cmimeve të reduktuara të biletave të muzeve publikë për kategori të caktuara shoqërore" (i ndryshuar)
- Udhëzim 2222, datë 31 dhjetor 2002, "Për udhëzime profesionale dhe konsultimin e të trajnuarve";
- Udhëzim i Ministrit të Arsimit dhe Sporteve nr. 38, datë 7 tetor 2014, "Për kriteret e mësuesit ndihmës për nxënësit me aftësi të kufizuar në institucionet publike të arsimit parauniversitar".
- Udhëzimi nr. 38, datë 13 gusht 2013, "Për arsimimin e individëve të moshës shkollore në institucionet e përkujdesjes shoqërore".

PLANI I VEPRIMIT ANEKS 1

Përshkrim narrativ i parashikimit të buxhetit për planin e veprimit për personat me aftësi të kufizuara

Vështrim i përgjithshëm i buxhetit

Për veprimtaritë e parashikuara në buxhet, qeveria ofron 76 për qind të fondeve, ndërsa 24 për qind duhet të financohet nga donatorët. Megjithatë, kjo nuk pasqyron faktin që duhet të bëhen punimet e mëdha të ndërtimit (për shembull, burgje të reja dhe qendra rehabilitimi) të cilat nuk mund të parashikohen në buxhet në këtë fazë dhe do të kërkojnë mbështetjen e donatorëve. Duke marrë në konsideratë këtë informacion të lënë pezull, raporti mes financimit të qeverisë dhe financimit nga donatorët ka më shumë gjasa të jetë 60-40 për qind.

Veprimtaritë e mëposhtme nuk mund të parashikoheshin në buxhet në këtë fazë sepse nuk ekzistojnë informacionet e nevojshme:

- Ligji për aksesueshmërinë. 2.2 Kërkesa dhe koordinimi i ri-projektimit të faqes së internetit të qeverisë në përputhje me standardet e reja për aksesueshmërinë - Kostoja duhet të përcaktohet pasi të jenë zhvilluar standardet.
- Ligji për arsimin. 1.10 Ofrimi i transportit falas për fëmijët me aftësi të kufizuara nga shtëpia e tyre për në institucionin arsimor - Nuk ka statistika për numrin e fëmijëve që kanë përfituar transport falas për në shkollë. Kostoja totale do të llogaritet pasi të jenë nxjerrë statistikat. Kostoja vjetore për një fëmijë me aftësi të kufizuara që përfiton transportin falas është 15 700 lekë.
- Ligji për shëndetësinë. 2.14 Prokurimi i shërbimeve të rehabilitimit nga ofruesit publik dhe jo publik - Kostoja e shërbimeve të rehabilitimit nuk mund të vlerësohet në këtë fazë për shkak se lloji dhe shtrirja e shërbimeve nuk dihet ende.

Përveç këtyre veprimtarive, Plani i Veprimit nuk përcakton buxhet për shërbimet me bazë komunitetin, të cilat duhet të prezantohen në nivel lokal për të promovuar procesin e deinstitucionalizimit dhe jetesën e pavarur të personave me aftësi të kufizuara. Është e pamundur të llogaritet kostoja e këtyre shërbimeve në këtë fazë dhe duhet të bëhen më shumë studime për numrin e synuar të përfituesve, llojin dhe shumëllojshmërinë e shërbimeve që do të ofrohen.

Sipas vlerësimeve ekzistuese të buxhetit, shumica e fondeve nevojiten për të përmirësuar dhe zgjeruar shërbimet e kujdesit shëndetësor (37 për qind), pasuar nga arsimi (26 për qind), aksesueshmëria (12 për qind) dhe kujdesi social (9 për qind). Edhe një herë, këtu nuk janë marrë në konsideratë veprimtaritë për infrastrukturën dhe për shërbimet me bazë komunitetin që duhet të financohen, por nuk mund të parashikoheshin në buxhet në këtë fazë.

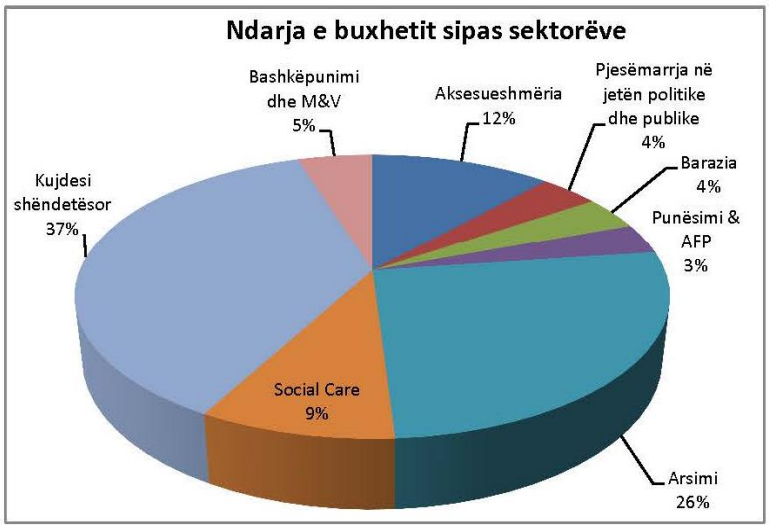

Janë 69 veprimtari të cilat nuk kërkojnë buxhet shtesë për zbatim nga qeveria apo donatorët. Zakonisht, kryhen rishikime të legjislacionit për të siguruar trajtim të barabartë për të gjithë personat me aftësi të kufizuara ose për të promovuar kërkesat për aksesueshmërinë.

Gjithashtu, duhet theksuar se qeveria nuk ka parashikuar fonde për objektivin strategjik për promovimin e bashkëpunimit, dhe monitorimin dhe vlerësimin e veprimtarive të Planit të Veprimit. E njëjta gjë vlen edhe për objektivin strategjik për promovimin e barazisë. Është parashikuar që këto fonde do të mundësohen nga donatorët nga ministritë përkatëse të linjës.

Përshkrim i parashikimit të buxhetit për secilën veprimtari

AKSESUESHMËRIA

1.1 Kryerja e një trajnimi për të gjithë pikat e kontaktit të ministrive për çështjet e aftësisë së kufizuar për aspekte të ndryshme të aksesueshmërisë

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.2 Ndryshimi i Ligjit për Prokurimet Publike në mënyrë që të gjitha mallrat dhe shërbimet e blera nga qeveria të jenë të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.3 Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë në të gjitha ambientet e Ministrisë së Punëve të Brendshme (MB) dhe përdorimi i tij për të zhvilluar një plan për përmirësimin e aksesueshmërisë

- **Buxheti i shtetit** – 1 300 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Shënim: Në varësi të shumës së fondeve në dispozicion, auditimi për aksesueshmërinë mund të përfshijë një numër më të madh ose më të vogël të ambienteve (p.sh. stacionet e policisë, zyrat e MB).

1.4 Hartimi dhe miratimi i një plani, i cili do të mbështesë NJQV-të gjatë rindërtimit të të gjitha institucioneve arsimore në të gjithë Shqipërinë

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.5 Kryerja e një auditi për aksesueshmërinë në të gjitha ambientet e MAS-së në Drejtorinë e Tiranës dhe ato Rajonale dhe përdorimi i tij për zhvillimin e një plani për përmirësimin e aksesueshmërisë

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 1 300 000 Lekë

1.6 Kryerja e një auditi për aksesueshmërinë në të gjitha ambientet në ngarkim të Ministrisë së Mirëqenies Sociale dhe Rinisë dhe përdorimi i tij për zhvillimin e një plani për përmirësimin e aksesueshmërisë

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 1 300 000 Lekë

1.7 Sigurimi që ambientet e reja të rikonstruktuara të Ministrisë së Zhvillimit Urban (MZHU) të jenë të aksesueshme

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.8 Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë së infrastrukturës së sistemit të drejtësisë dhe krijimi i aksesit maksimal të mundshëm fizik për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 1 300 000 Lekë

  Shënim: Në varësi të shumës së fondeve në dispozicion, auditimi për aksesueshmërinë mund të përfshijë një numër më të madh ose më të vogël të ambienteve (p.sh. gjykatat, burgjet, qendrat e paraburgimit, zyrat e MD).

1.9 Kryerja e një kontrolli të aksesueshmërisë në institucionet kulturore (prania e platformave të pjerrëta/ashensorëve, banjat e aksesueshme dhe kërkesa të tjera) dhe përdorimi i tij për të zhvilluar një plan për përmirësimin e aksesueshmërisë

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 650 000 Lekë

1.10 Përmirësimi i infrastrukturës në të gjitha qendrat e kujdesit shëndetësor për të siguruar aksesin për personat me aftësi të kufizuara (duke përfshirë si prioritet rampat, WC-të, sinjalizuesit për të verbrit)

- **Buxheti i shtetit** – 83 000 000 lekë (200 000 lekë për çdo qendër shëndetësore)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Kostoja e parashikuar për ndërtimin e infrastrukturës për të siguruar akses për personat me aftësi të kufizuara (duke përfshirë si prioritet rampat, WC-të, sinjalizuesit për të verbrit) është 200 000 lekë për çdo qendër shëndetësore.

  Janë 415 qendra shëndetësore në të gjithë vendin që kanë nevojë për këtë infrastrukturë të përmirësuar. Kostoja totale e parashikuar është:

  200 000 lekë * 415 qendra shëndetësore = 83 000 000 lekë

1.11 Ofrimi i aksesueshmërisë fizike në qendrat ku do të ofrohen shërbimet e rehabilitimit

- **Buxheti i shtetit** – Mbulohet nga veprimtaria 1.10
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.12 Sigurimi i aksesueshmërisë fizike maksimale të mundshme për personat me aftësi të kufizuara për numrin në rritje të zyrave të punësimit (rampat, ashensor, tualete, shenja orientuese për personat që kanë probleme me shikimin)

- **Buxheti i shtetit** – 1 000 000 lekë (200 000 lekë për çdo zyrë punësimi)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Kostoja e parashikuar për ndërtimin e infrastrukturës për të siguruar akses për personat me aftësi të kufizuara (duke përfshirë si prioritet rampat, WC-të, sinjalizuesit për të verbrit) është 200 000 lekë për çdo zyrë punësimi. Objektivi është që 5 zyra të reja punësimi të jenë të aksesueshme. Rrjedhimisht, kostoja totale është: 200 000 lekë * 5 zyra punësimi = 1 000 000 lekë

1.13 Organizimi i ndërtimit dhe instalimit të platformave të pjerrëta lëvizëse nga studentët e shkollave profesionale

- **Buxheti i shtetit**– 10 milion lekë (100 000 lekë për çdo platformë të pjerrët)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Kostoja e parashikuar për një rampë lëvizëse është 100 000 lekë. Shuma totale për 100 rampa është 10 milion lekë.

1.14 Ndërtimi i rampave në muzetë dhe parqet në varësi të Ministrisë së Kulturës (Muzeu i Beratit, Muzeu i Artit Mesjetar në Korçë, Muzetë Arkeologjikë në Durrës dhe Korçë, Muzeu Etnografik dhe Muzeu i Gjergj K. Skënderbeut në Krujë, Muzeu i Pavarësisë në Vlorë)

- **Buxheti i shtetit** – 1 280 000 lekë (80 000 lekë për rampë)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Kostoja e parashikuar për një platformë rampë është 80 000 lekë. Nevojiten rreth 16 rampa (6 parqe dhe 10 muze). Rrjedhimisht, kostoja totale e parashikuar është: 80 000 lekë/rampë * 16 rampa = 1 280 000 lekë.

1.15 Miratimi vetëm i planeve të (ri)konstruksionit për kopshtet/shkollat që plotësojnë kriteret e aksesueshmërisë

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.16 Krijimi i një njësie për monitorimin dhe promovimin e zbatimit të standardeve të aksesueshmërisë nga institucionet me financim publik në nivel qendror dhe lokal

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 14 445 000 lekë

  Kostoja e parashikuar për krijimin e një zyre të re me personel 3 persona është:

  - Paga e parashikuar për 3 punonjës në vit = 2.9 milion lekë
  - Kostoja e parashikuar për kontributet shoqërore dhe shëndetësore për 3 punonjës = 500 000 lekë
  - Buxheti për udhëtime për vizitat në terren = 65 000 lekë në vit
  - Një zyrë pune = 65 000 lekë në vit
  - Tre vende pune (3 kompjuterë, 2 printer)= 325 000 lekë

- Kostoja totale operative vjetore prej 3 530 000 lekë * 4 vjet = 14 120 000 lekë + kostoja e vendeve të punës që shpenzohet vetëm një herë me vlerë 325 000 lekë = 14 445 000 lekë në total

1.17 Ngritja e bashkëpunimit me shkollat profesionale (shih aktivitetin 1.13) dhe me donatorët për t'u siguruar që qendrat e votimit të jenë të aksesueshme

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.18 Ndërtimi i ambienteve sportive në shkolla dhe i sallave sportive (duke përfshirë Qendrën e Parkut Olimpik të rikonstruktuar rishtazi) që të jenë të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit**– 30 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Objektivi është që çdo vit 30 ambiente sportive të bëhen të aksesueshme. Për pesë vjet,150 ambiente sportive do të bëhen të aksesueshme. Kostoja për ta bërë një ambient sportiv të aksesueshëm është 200 000 lekë. Kostoja e parashikuar për të 150-të objektet është: 30 milion lekë.

1.19 Garantimi që të respektohen standardet e aksesueshmërisë në Qendrën e re për Ofrimin e Shërbimeve të Integruara (zyrë me një ndalesë)

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.1 Zhvillimi dhe miratimi i standardeve për aksesueshmërinë në faqet e internetit dhe portalet e shërbimeve publike

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.2 Kërkesa dhe koordinimi i ri-projektimit të faqes së internetit të qeverisë në përputhje me standardet e reja për aksesueshmërinë

  Kostoja duhet të përcaktohet pasi të jenë zhvilluar standardet.

2.3 Prezantimi i një përshkrimi në alfabetin Braille për të gjitha produktet farmaceutike

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.4 Akreditimi i një programi për AFP-në dhe trajnimi i instruktorëve për gjuhën e shenjave

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

2.5 Në Universitetin e Gjuhëve të Huaja, zhvillimi i një programi për përkthyes të gjuhës së shenjave, të cilët do të trajnohen nga instruktorë të shurdhër me diplomë universitare (certifikuar në aktivitetin 2.4)

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

2.6 Dixhitalizimi i librave me CD dhe në alfabetin Braille, duke i dhënë prioritet teksteve shkollore (vetëm për historinë dhe letërsinë brenda periudhës së PV-së)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 14 milion lekë

  14 milionë lekë është parashikuar kostoja për përkthimin dhe riprodhimin (1000 kopje për secilin) për 10 lloje librash (vetëm në fushën e historisë dhe letërsisë, si fillim).

2.7 Si pjesë e auditimit të Ministrisë së Kulturës për aksesueshmërinë (shih aktivitetin 1.9 te Aksesueshmëria Fizike), analizimi i kushteve të dixhitalizimit në institucionet e kulturës kombëtare

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 130 000 lekë

2.8 Përgatitja dhe regjistrimi i përmbajtjes që mund të shpërndahet përmes pajisjes së re dixhitale.

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.9 Furnizimi i tre institucioneve kulturore (muzetë, galeritë, biblioteka kombëtare) me teknologji dixhitale për të përmirësuar aksesin në informacion për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 49 milion lekë

  49 milion lekë është kostoja e parashikuar për furnizimin me teknologji dixhitale (pajisje audio) të tre institucioneve të rëndësishme kulturore (muzetë, galeritë, biblioteka kombëtare) për të përmirësuar aksesin në informacion për personat me aftësi të kufizuara.

2.10 Garantimi që baza e të dhënave publike e kualifikimeve, programeve mësimore dhe trajnimeve të ofruara nga ofruesit e AFP-së të jetë e aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 2 milion lekë

  2 milion lekë është kostoja e parashikuar për të garantuar që baza e të dhënave publike e kualifikimeve, programeve mësimore dhe trajnimeve të ofruara nga ofruesit e AFP-së të jetë e aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara

2.11 Garantimi i përkthimit të gjuhës së shenjave për personat me aftësi të kufizuara në mbledhjet e Komisioneve të Vlerësimit të Aftësisë së Kufizuar, kur është e nevojshme, në mënyrë që ata të mund të marrin pjesë në procedura

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 90 000 lekë

  Për periudhën një vjeçare, ka nevojë për 30 ditë pune për shfrytëzimin e përkthyesve të gjuhës së shenjave për personat me aftësi të kufizuara në mbledhjet e Komisioneve të Vlerësimit të Aftësisë së Kufizuar. Tarifa ditore e përkthyesit është 6000 lekë. Kostoja vjetore është 6000 lekë * 30 ditë = 180 000 lekë, që do të thotë se për pesë vjet kostoja totale e parashikuar është 90 000 lekë.

2.12 Informimi i personave me aftësi të kufizuara për skemën e re të vlerësimit të aftësisë së kufizuar duke përdorur formate të aksesueshme

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

2.13 Garantimi që vendimet e reja për standardet e projekteve të TIK të përfshijnë elementët e aksesueshmërisë

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

3.1 Përafrimi i legjislacionit shqiptar me vendet e BE-së, duke bërë të mundur që personat e shurdhër të marrin patentë për drejtimin mjetit

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – 590 000 lekë

  Kostoja e parashikuar për një mbledhje një-ditore në tryezë të rrumbullakët për të prezantuar praktikat e mira nga BE-ja është 390 000 lekë, duke përfshirë udhëtimin, akomodimin dhe shpenzimet e përkthimit për 1-2 ekspertë të cilët mund të prezantojnë përvojën e tyre. Kostoja për kontraktimin e një eksperti kombëtar për hartimin e ligjit dhe ndryshimet e VKM-së për Shqipërinë është parashikuar 10 ditë pune * 20 000 lekë = 200 000 lekë. Rrjedhimisht, kostoja totale e kësaj veprimtarie është 390 000 lekë + 200 000 lekë = 590 000 lekë.

3.2 Rritja e numrit të stafit të Komisionerit kundër Diskriminimit dhe Avokatit të Popullit për të përmirësuar rolin monitorues në transportin publik dhe në strehim

- **Buxheti i shtetit** – 16 800 000 lekë
  Buxheti i donatorëve – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Kostoja vjetore për një punonjës është 840 000 lekë. Për 4 punonjës, kostoja vjetore është 840 000 lekë * 4 = 3 360 000 lekë.

  Për pesë vite, kostoja totale e parashikuar është 16 800 000 lekë.

3.3 Staf trajnues që punon në transportin interurban dhe hekurudhor për komunikimin dhe ofrimin e shërbimit gjithëpërfshirës

- **Buxheti i shtetit**– 3 milion lekë
  Buxheti i donatorëve – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Janë 300 persona që punojnë në transportin publik interurban dhe hekurudhor. Kostoja e trajnimit për një punonjës është 10 000 lekë. Për të 300 punonjësit, kostoja e parashikuar e trajnimit është: 300 punonjës * 10 000 lekë = 3 milion lekë.

3.4 Rishikimi i VKM-së ekzistuese për rimbursimin 50% të biletave dhe transportin urban falas për të siguruar që të përfitojnë të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

3.5 Garantimi i financimit për ofruesit e shërbimit të transportit për mbulimin e 50% të çmimit të biletave për udhëtarët me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – 4 750 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

  Çmimi mesatar i një bilete për transportin me autobus interurban është 500 lekë dhe 230 lekë për një biletë treni. Është përllogaritur që rreth 2500 udhëtarë me aftësi të kufizuara kanë nevojë të përdorin autobusin interurban dhe transportin me tren (për secilën). 50% e të dy biletave është 380 lekë. Kostoja vjetore e parashikuar për zbritjen e gjysmës së çmimit është: 380 lekë * 2500 persona = 950 000 lekë. Për pesë vite kostoja është: 950 000 lekë * 5 vjet = 4 750 000 lekë.

3.6 Rishikimi i rregulloreve për rimbursimin e karburantit për të bërë të mundur që të përfitojnë të gjithë personat me aftësi të kufizuara të cilët kanë probleme me lëvizjen, dhe zëvendësimi i kërkesave të vjetra për zhdoganimin

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

PJESËMARRJA NË JETËN POLITIKE DHE PUBLIKE

1.1 Paraqitja e axhendës së veprimtarive kulturore në Këshillin Kombëtar për Çështjet e Aftësisë së Kufizuar

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.2 Veprimtaritë kulturore të organizuara nga personat me aftësi të kufizuara të përfshirë në axhendën e veprimtarive artistike/kulturore të Ministrisë së Kulturës dhe institucioneve kulturore

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.3 Përcaktimi i një mase afirmuese veprimi (p.sh. kuota ose pikë bonus) për përzgjedhjen e projekteve të propozuara Ministrisë së Kulturës nga personat me aftësi të kufizuara, për dhënien e ndihmës financiare

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.4 Financimi i të paktën një projekti për promovimin e kulturës apo artit, të propozuar nga një organizatë apo artist me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – 10 milion lekë (2 milion lekë për çdo vit)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  2 milionë lekë në vit është financimi minimal për një projekt për promovimin e kulturës apo artit, të propozuar nga një organizatë apo artist me aftësi të kufizuara. Për të gjithë periudhën 5 vjeçare kostoja e parashikuar = 2 milion lekë * 5 vjet = 10 milionë lekë.

1.5 Emërimi i një personi përgjegjës për trajtimin e çdo shkeljeje të VKM-së për aksesin e lirë të personave me aftësi të kufizuara në muze

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.6 Garantimi që fëmijët me aftësi të kufizuara të marrin pjesë në nismën "Edukimi përmes Kulturës"

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.1 Organizimi i Olimpiadës Speciale dhe Para-Olimpiadës për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit**– Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 24 000 000 lekë për dy Aktivitete Olimpike të veçanta

  Janë planifikuar dy aktivitete gjatë periudhës së Planit të Veprimit (në vitin 2016 dhe 2020, pasi ato zhvillohen çdo dy vjet). Nga përvoja e kaluar (p.sh. Olimpiada Speciale e zhvilluar në vitin 2012), e dimë se një aktivitet kushton 12 000 000 lekë. Pra, buxheti total për të dy aktivitetet është 24 000 000 lekë.

2.2 Mbështetja e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në mbledhjet e Komitetit Olimpik jashtë vendit

- **Buxheti i shtetit**– Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 2 500 000 lekë

  Kostoja e parashikuar për pjesëmarrjen e një personi me aftësi të kufizuara në takimet e Komitetit Olimpik jashtë vendit është 250 000 lekë. Çdo vit mund të mbështeten 2 persona. Kostoja e parashikuar për 5 vjet është: 250 000 lekë * 2 persona * 5 vjet = 2 500 000 lekë.

2.3 Përfshirja e vazhdueshme e të paktën një personi me aftësi të kufizuara si anëtar i Komitetit Kombëtar të Sportit

- **Buxheti i shtetit**– 3 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Tarifa vjetore e financuar nga buxheti i shtetit për një anëtar të Komitetit Kombëtar të Sportit është 60 000 lekë. Për pesë vite kostoja është: 60 000 lekë * 5 vite = 3 milion lekë.

2.4 Miratimi dhe rishikimi i Ligjit për Sportet që mundëson krijimin dhe financimin e një federate sporti për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.5 Organizimi i një seminari duke ftuar atletë me aftësi të kufizuara për të promovuar organizimin dhe modalitetet e financimit të mundësuara përmes Ligjit për Sportet

- **Buxheti i shtetit** – 500 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostoja e parashikuar e një seminari me 50 pjesëmarrës (atletë me aftësi të kufizuara) është 100 000 lekë. Për pesë seminare të organizuara çdo vit deri në vitin 2020 kostoja është 500 000 lekë.

2.6 Mbështetje e vazhdueshme për punën e federatave të sportit që zbatojnë projekte me atletë me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit**– 20 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Ndihma financiare vjetore që parashikohet t'i jepet federatës së re të personave me aftësi të kufizuara është 4 milion lekë. Për të pesta vitet shuma është 20 milionë lekë.

2.7 Sigurimi i vazhdueshëm i rehabilitimit për atletët profesionistë me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit**– 3 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostoja vjetore e parashikuar për rehabilitimin e një atleti profesionist me aftësi të kufizuara është 200 000 lekë. Është parashikuar që një total prej 15 atletësh me aftësi të kufizuara do të përdorin këtë shërbim nga viti 2016 deri në 2020. Rrjedhimisht, buxheti në total është përafërsisht 15 atletë * 200 000 lekë = 3 000 000 lekë.

2.8 Trajnimi dhe specializimi i mësuesve të edukimit fizik për punën me fëmijët me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – 10 500 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Janë rreth 700 mësues të edukimit fizik në të gjithë vendin. Kostoja e parashikuar për trajnimin e një mësuesi është 15 000 lekë. Kostoja e parashikuar për trajnimin e të gjithë mësuesve është: 15 000 lekë * 700 mësues = 10 500 000 lekë.

3.1 Realizimi i fushatave ndërgjegjësuese për të nxitur pjesëmarrjen e personave me aftësi të kufizuar në procesin e votimit

- **Buxheti i shtetit** – 1 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kjo veprimtari përfshin prodhimin dhe transmetimin e një video për zgjedhjet e përgjithshme të vitit 2017 dhe një tjetër video për zgjedhjet lokale të vitit 2018, me qëllim nxitjen e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në votime. Një sasi e vogël fondesh duhet të rezervohet edhe për prodhimin e posterave dhe fletëpalosjeve. Kostoja totale parashikohet të jetë 1 milionë lekë për periudhën pesë vjeçare.

3.2 Ngritja e kapaciteteve të personave me aftësi të kufizuara si vëzhgues dhe inspektorë rajonal gjatë zgjedhjeve

- **Buxheti i shtetit** – 360 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostoja e parashikuar për trajnimin e të paktën 12 personave me aftësi të kufizuara për të shërbyer si vëzhgues në zgjedhje është 10 000 lekë për person. Për të gjithë këta 12 persona, kostoja e trajnimit është 120 000 lekë. Për maksimumi 3 zgjedhje (vendore dhe qendrore), kostoja është 360 000 lekë.

3.3 Përmirësimi i ligjit për transmetimin në komunitet në mënyrë që gjuha e shenjave të kërkohet në mënyrë specifike

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.4 Garantimi që Shërbimi Kombëtar i Rinisë dhe Qendrat Rajonale të Rinisë të punësojnë secila të paktën një person me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – 2 184 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostoja vjetore për një punonjës është 840 000 lekë. Të supozojmë se personat me aftësi të kufizuara do të punësohen gjatë dy viteve të fundit të këtij plani (2019-2020), kostoja totale e parashikuar për të 13 punonjësit me aftësi të kufizuara (një në MMSR dhe 12 në çdo qendër rajonale rinore) është: 840 000 lekë * 13 persona * 2 vjet = 2 184 000 lekë.

3.5 Përmirësimi i kodit zgjedhor dhe procedurave administrative për të siguruar akses në procesin e votimit për personat me aftësi të kufizuara të cilët nuk mund të dalin jashtë vendbanimit të tyre

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

BARAZIA

1.1 Organizimi i takimeve me organizata që përfaqësojnë personat me aftësi të kufizuara për t'i informuar ato për shërbimet e Ndihmës Ligjore Falas (NLF) dhe kriteret e pranimit

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.2 Rishikimi i Ligjit për NLF-në për përafrimin e tij me Konventën e Kombeve të Bashkuara, me qëllim ofrimin e shërbimeve më të mira për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 300 000 lekë

Duhet të punësohet një ekspert ligjor për 20 ditë pune me një tarifë ditore prej afërsisht 20 000 lekë, për të kryer rishikimin e ligjit me pjesëmarrje (për shembull, duke bërë takime me organizatat e personave me aftësi të kufizuara dhe duke organizuar një takim të përbashkët me përfaqësuesit e qeverisë dhe shoqërisë civile). Kostoja totale e parashikuar është: 20 ditë pune * 20 000 lekë = 400 000 lekë.

1.3 Rritja e kapaciteteve të anëtarëve të stafit që ofrojnë ndihmë juridike falas për të trajtuar rastet e shkeljes së të drejtave të personave me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 500 000 lekë

Kostoja e parashikuar për trajnimin është 50 000 lekë për çdo anëtar të stafit. Kostoja e parashikuar për trajnimin e 10 ofruesve të NLF/anëtarëve të stafit është 500 000 lekë.

1.4 Zhvillimi i një faqe interneti të aksesueshme për shërbimet e NLF-së të ofruara nga qeveria

- **Buxheti i shtetit**– 2 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostoja e parashikuar për të kontraktuar një projektues të faqes së internetit, i cili do të zhvillojë një faqe interneti të aksesueshme me disa faqe ku përshkruhen shërbimet e NLF-së, vendet dhe të dhënat e kontaktit, dokumentet ligjore dhe strategjike, si dhe formularët e nevojshëm, është 2 milionë lekë. Këtu përfshihen edhe opsionet e pamjes me shkronja me

madhësi të ndryshme dhe me kontrast të lartë, duke garantuar që i gjithë teksti, menytë përbërëse dhe formularët të jenë të lexueshëm për softuerin lexues dhe aplikimin e standardeve të tjera të aksesueshmërisë (e gjeni në: https://www.w3.org/standards/webdesign/accessibility).

2.1 Hartimi i legjislacionit që njeh kapacitetin juridik të personave me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 2 000 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert ligjor i huaj dhe një vendas me 25 ditë pune secili, për të bërë kërkime dhe për të hartuar legjislacionin e ri që njeh kapacitetin juridik të personave me aftësi të kufizuara. Kostoja totale e parashikuar: 25 ditë pune * 20 000 lekë + 25 ditë pune * 60 000 lekë = 2 000 000 lekë.

2.2 Vlerësimi i situatës së fëmijëve me aftësi të kufizuara në lidhje me kapacitetin juridik për të vepruar.

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 2 000 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert ligjor i huaj dhe një vendas me 25 ditë pune secili, për të kryer studime për situatën e fëmijëve me aftësi të kufizuara në lidhje me kapacitetin juridik të tyre për të vepruar. Kostoja totale e parashikuar: 25 ditë pune * 20 000 lekë + 25 ditë pune * 60 000 lekë = 2 000 000 lekë.

2.3 Dërgimi i një kërkese në Ministrinë e Drejtësisë për identifikimin e praktikave të mira dhe zhvillimin e udhëzimeve për vendimmarrjen e mbështetur (si bazë për VKM-në më vonë)

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.4 Shqyrtimi i praktikave të mira dhe zhvillimi i udhëzimeve për procesin e vendimmarrjes së mbështetur (si bazë për VKM-në më vonë)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 1 875 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert ligjor i huaj dhe një vendas me 25 ditë pune secili, për të kryer studime për situatën e fëmijëve me aftësi të kufizuara në lidhje me kapacitetin juridik të tyre për të vepruar. Kostoja totale e parashikuar: 25 ditë pune * 15 000 lekë + 25 ditë pune * 60 000 lekë = 1 875 000 lekë.

2.5 Trajnimi i nëpunësve në të gjitha institucionet e drejtësisë lidhur me Konventën për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 5 000 000 lekë

Kostoja e parashikuar për trajnimin është 50 000 lekë për çdo anëtar të stafit. Kostoja e përllogaritur për trajnimin e 100 nëpunësve nga lloje të ndryshme institucionesh të drejtësisë nga i gjithë vendi është 5 000 000 lekë (preferohet që trajnimi të bëhet me 15-20 pjesëmarrës për çdo seminar).

2.6 Ndryshimi i KMK-së në mënyrë që procedurat për t'i hequr një personi kapacitetin për të vepruar të bëhet me gjykimin e dy palëve dhe që personi në fjalë të ketë statusin procedural të të pandehurit

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 400 000 lekë

Duhet të punësohet një ekspert ligjor për 20 ditë pune me një tarifë ditore prej afërsisht 20 000 lekë, për të kryer rishikimin e ligjit me pjesëmarrje (për shembull, duke bërë takime me organizatat e personave me aftësi të kufizuara dhe duke organizuar një takim të përbashkët me përfaqësuesit e qeverisë dhe shoqërisë civile). Kostoja totale e parashikuar është: 20 ditë pune * 20 000 lekë = 400 000 lekë.

3.1 Zhvillimi i një Plani Veprimi për zbatimin e Ligjit për Shëndetin Mendor, i cili do të krijojë lehtësira për trajtimin e shëndetit mendor të urdhëruar nga gjykata, si pacientë dhe jo si të burgosur

Buxheti i shtetit – Nuk ka buxhet

Buxheti i donatorëve – 1 200 000 lekë

Duhet të kontraktohen 2 ekspertë me 30 ditë pune secili me tarifë ditore 20 000 lekë për të zhvilluar Planin e Veprimit për zbatimin e Ligjit për Shëndetin Mendor. Kostoja e parashikuar për zhvillimin e Planit të Veprimit është: 2 ekspertë * 30 ditë pune secili * 20 000 lekë = 1 200 000 lekë.

3.2 Nënshkrimi i një memorandumi mirëkuptimi me Ministrinë e Shëndetësisë ku të përshkruhen përgjegjësitë për ofrimin e trajtimit dhe kushteve të përshtatshme të jetesës për të burgosurit me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.3 Kryerja e një llogaritjeje të kostos për ndërtimin e një ambienti të ri brenda institucionit të veçantë shëndetësor "Nënë Tereza" ku mund të transferohen të burgosur nga burgu i Zaharias në Krujë.

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 1 200 000 lekë

Duhet të kontraktohen 2 ekspertë me 30 ditë pune secili, me tarifë ditore 20 000 LEK, me qëllim kryerjen e një llogaritjeje kostoje për ndërtimin e një ambienti të ri brenda institucionit të veçantë shëndetësor, ku mund të transferohen të burgosur nga burgu i Zaharias në Krujë Kostoja totale e parashikuar e vlerësimit është: 2 ekspertë * 30 ditë pune secili * 15 000 lekë = 1 200 000 lekë.

3.4 Zhvillimi i një plani dhe sigurimi i financimit për ndërtimin e një ambienti të ri brenda institucionit të veçantë shëndetësor "Nënë Tereza", ku mund të transferohen të burgosur nga burgu i Zaharias në Krujë.

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 1 350 000 lekë

Duhet të kontraktohen 2 ekspertë me 30 ditë pune secili, me tarifë ditore 20 000 LEK, me qëllim zhvillimin e një plani për ndërtimin e një ambienti të ri brenda institucionit të veçantë shëndetësor, ku mund të transferohen të burgosur nga burgu i Zaharias në Krujë. Kostoja totale e parashikuar e planeve të ndërtimit është: 3 ekspertë * 30 ditë pune secili * 20 000 lekë = 1 800 000 lekë.

3.5 Vendosja e një psikiatri në çdo institucion penitenciar, ku duhet të menaxhohet dhe administrohet mjekimi për të (para) burgosur me aftësi të kufizuara.

- **Buxheti i shtetit**– 60 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

Është e nevojshme që të vendosen 10 psikiatër në çdo institucion penitenciar, ku duhet të menaxhohet dhe administrohet mjekimi për të (para) burgosur me aftësi të kufizuara. Kostoja vjetore për një psikiatër është 1 200 000 lekë. Kostoja totale e parashikuar për pesë vite për 10 psikiatër është 60 milionë lekë.

PUNËSIMI DHE ARSIMI E FORMIMI PROFESIONAL (AFP)

1.1 Krijimi i kushteve të mjaftueshme për Qendrat e AFP-së për pjesëmarrje të personave me aftësi të kufizuara, duke përfshirë mjetet e komunikimit dhe informimit dhe përshtatjet arkitekturore.

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 11 milion lekë

Kostoja e parashikuar për krijimin e kushteve të mjaftueshme për pjesëmarrje të personave me aftësi të kufizuara, duke përfshirë mjetet e komunikimit dhe informimit dhe përshtatjet arkitekturore në një qendër AFP-je, është rreth 1 600 000 lekë. Për të shtatë qendrat e formimit profesional, kostoja totale e llogaritur është rreth 11 milion lekë.

1.2 Trajnimi i mësuesve dhe instruktorëve të formimit profesional për mësimdhënien ndaj personave me aftësi të kufizuara (si pjesë e grupeve të shoqërisë dhe në grupe të veçanta, kur është e nevojshme)

- **Buxheti i shtetit** – 6 300 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostoja e parashikuar për trajnimin e një mësuesi është 50 000 lekë. Në total ka 42 shkolla dhe qendra profesionale. Deri në fund të vitit 2020 planifikohet trajnimi i tre mësuesve në secilin institucion. Kostoja totale e parashikuar = 42 shkolla * 3 mësues për shkollë * 50 000 lekë = 6 300 000 lekë.

1.3 Vazhdimi i ofrimit të kurseve falas të formimit profesional për persona me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** –11 340 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Deri në fund të vitit 2015 planifikojmë ofrimin e trajnimeve për 113 persona me aftësi të kufizuara.

Në vitet e ardhshme synojmë të kemi një rritje vjetore 10% për arritjen e rezultateve të mëposhtme:

2016 = 124 persona me aftësi të kufizuara të trajnuar
2017 = 136 persona me aftësi të kufizuara të trajnuar
2018 = 150 persona me aftësi të kufizuara të trajnuar
2019 = 165 persona me aftësi të kufizuara të trajnuar
2020 = 181 persona me aftësi të kufizuara të trajnuar.

Në total për pesë vjet, pritet ofrimi i trajnimeve për 756 persona me aftësi të kufizuara.

Kostoja për trajnimin e një personi është 15 000 lekë. Kostoja totale e parashikuar për pesë vite është: 15 000 lekë * 756 persona me aftësi të kufizuara = 11 340 000 lekë.

1.4 Përmirësimi i gamës së kurseve të formimit profesional, me qëllim nxitjen e punësimit të të gjithë përfituesve, duke përfshirë persona me aftësi të kufizuara.

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.5 Mbështetja e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në kurset e AFP-së

- **Buxheti i shtetit** – 3 492 360 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

6 356 lekë është bursa mujore për person. Çdo vit (9 muaj) ka 10 persona me aftësi të kufizuara që marrin pjesë në kurset e AFP-së. Kostoja vjetore është: 10 persona * 9 muaj * 6356 lekë = 572 040 lekë.

Për vitin 2016, kostoja e parashikuar është 572 040 lekë;

Për vitin 2017, kostoja e parashikuar është 629 244 lekë ose 10% më shumë se në vitin 2016;

Për vitin 2018, kostoja e parashikuar është 692 168 lekë ose 10% më shumë se në vitin 2017;

Për vitin 2019, kostoja e parashikuar është 761 385 lekë ose 10% më shumë se në vitin 2018;

Për vitin 2020, kostoja e parashikuar është 837 523 lekë ose 10% më shumë se në vitin 2019;

Kostoja totale për të pesta vitet është: 3 492 360 lekë.

1.6 Ofrimi i pajisjeve të mjaftueshme profesionale për persona me aftësi të kufizuara, të cilët përfundojnë një kurs AFP-je dhe krijojnë biznesin e tyre.

- **Buxheti i shtetit** – 1 750 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostoja e pajisjeve personale për person është rreth 35 000 lekë. Për pesë vjet planifikohet që 50 persona me aftësi të kufizuara do të përfitojnë nga kjo masë. Kostoja e parashikuar është 35 000 lekë * 50 përfitues = 1 750 000 lekë.

1.7 Përmirësimi i kuadrit ligjor nëpërmjet hartimit të një ligji të veçantë, me fokus aftësimin, rehabilitimin dhe punësimin e personave me aftësi të kufizuara.

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.8 Zhvillimi i standardeve për shërbimin e rehabilitimit profesional, duke përfshirë standarde specifike për aksesueshmëri në shërbime.

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 800 000 lekë

  Duhet të kontraktohet një ekspert për 40 ditë pune, me qëllim zhvillimin e standardeve. Kostoja e parashikuar është: 20 000 lekë * 40 ditë pune = 800 000 lekë.

2.1 Vazhdimi i mbështetjes së pjesëmarrjes të personave me aftësi të kufizuara në programet e nxitjes së punësimit (PNP)

- **Buxheti i shtetit** – 18 550 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Kostoja e pjesëmarrjes së një personi me aftësi të kufizuar në PNP është 350 000 lekë. 35 persona me aftësi të kufizuara morën pjesë në këtë program në vitin 2015. Ne presim të kemi një rritje 10% çdo vit, që do të thotë një rritje me rreth 50% deri në fund të vitit 2020. Rrjedhimisht, pritet që 53 persona me aftësi të kufizuara të marrin pjesë në PNP deri në fund të vitit 2020. Kostoja e parashikuar për të gjithë këta pjesëmarrës është: 53 persona me aftësi të kufizuara* 350 000 lekë/person = 18 550 000 lekë.

2.2 Çdo vit, organizimi i prezantimeve në universitete dhe ftesa për të gjithë studentët me aftësi të kufizuara për nxitjen e praktikave profesionale dhe programeve të praktikave profesionale (shihni dy aktivitetet vijuese për detaje).

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.3 Kontaktimi i punëdhënësve të sektorit privat dhe të gjitha ministrive të linjës për identifikimin e vendosjeve për të diplomuarit universitarë me aftësi të kufizuara brenda programit të praktikave profesionale (deri gjashtë muaj, duke përfshirë një kompensim të vogël mujor).

- **Buxheti i shtetit** – 990 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  6600 lekë është kompensimi mujor për person në këtë skemë vendosjeje. Çdo vit priten 5 pjesëmarrës me aftësi të kufizuara. Kështu, për vit kostoja e aktivitetit është: 6600 lekë * 6 muaj * 5 persona me aftësi të kufizuara = 198 000 lekë/vit. Për pesë vjet: 198 000 lekë * 5 vjet = 990 000 lekë.

2.4 Kontaktimi i punëdhënësve të sektorit privat dhe të gjitha ministrive të linjës për identifikimin e vendosjeve për të diplomuarit universitarë me aftësi të kufizuara brenda programit të praktikave profesionale (3-9 muaj, pa kompensim).

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.5 Përmirësimi i programeve aktive të tregut të punës me anë të sigurimit të masave më afatgjata dhe mbështetjes së butë (d.m.th. vizita javore gjatë gjashtë muajve të parë në vendin e punës, ndërmjetësimi në rastet e problemeve).

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.6 Zgjerimi i përshkrimit të punës të specialistëve të Shërbimit Kombëtar të Punësimit për institucionalizimin e vizitave javore për personat e sapopunësuar me aftësi të kufizuara gjatë gjashtë muajve të parë.

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.7 Ndryshimi i rregullores për zbritjet tatimore për punëdhënësit, në mënyrë që personat që kontraktojnë ndonjë person me aftësi të kufizuara të jenë të pranueshëm (jo vetëm grupe të veçanta)

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.8 Hartimi dhe miratimi i ligjit që lejon qeverinë të japë grante për ndërmarrjet sociale që nxisin punësimin e personave me aftësi të kufizuara (dhe grupe të tjera në nevojë).

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Një grup pune për hartimin e Ligjit për Ndërmarrjen Sociale është formuar tashmë nga qeveria.

2.9 Shqyrtimi i shembujve të praktikës së mirë dhe projektimi i një programi për mbështetjen e ndërmarrjeve sociale që punësojnë persona me aftësi të kufizuara (dhe grupe të tjera në nevojë).

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 2 600 000 lekë

Me qëllim ofrimin e kontributeve për grupin e punës që po zhvillon Ligjin për Ndërmarrjet Sociale dhe më pas për hartimin e programit mbështetës, është e nevojshme rritja e ndërgjegjësimit për shembuj të praktikës së mirë në këtë fushë. Për këtë qëllim propozohet kontraktimi i një eksperti për kryerjen e kërkimeve dhe organizimin e një vizite studimore në 1-2 vende të BE-së.

Duhet të kontraktohet një ekspert për 30 ditë pune për të punuar në bashkëpunim me departamentin e kujdesit social, me qëllim shqyrtimin e shembujve të praktikës së mirë dhe projektimin e një programi për mbështetjen e ndërmarrjeve sociale që punësojnë persona me aftësi të kufizuara (dhe grupe të tjera në nevojë). Kostoja totale e parashikuar është: 30 ditë pune * 20 000 lekë = 600 000 lekë.

Vizita studimore mund të zhvillohet, për shembull, në Mbretërinë e Bashkuar, Gjermani dhe/ose Itali, me synimin e shqyrtimit të mësimeve të nxjerra dhe shembujve të praktikës së mirë në nxitjen e ndërmarrjes sociale në vende të tjera. Përfaqësues të organizatave të personave me aftësi të kufizuara duhet gjithashtu të marrin pjesë në vizita studimore. Buxheti i përafërt për një vizitë studimore një javore me 10 pjesëmarrës (5 nga qeveria dhe 5 persona me aftësi të kufizuara) është 2 000 000 lekë.

Rrjedhimisht, buxheti total për këtë veprimtari është parashikuar në shumën 2 600 000 lekë.

2.10 Miratimi i një VKM-je për përcaktimin e nivelit të pagës së personave me aftësi të kufizuara që duhet të përjashtohen nga tatimi

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.11 Rishikimi i sistemit të ndarjes së përfitimeve për të garantuar se trajton të gjithë personat me aftësi të kufizuara në mënyrë të barabartë dhe në përputhje me nevojat e tyre

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.1 Përfshirja e kritereve, objektivave dhe parimeve që lidhen me të drejtat e personave me aftësi të kufizuara në Garantimin e Cilësisë së Shërbimit Kombëtar të Punësimit dhe sistemin e Menaxhimit të Performancës

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

Nuk ka kosto shtesë për trajtimin e përfshirjes dhe të drejtave të personave me aftësi të kufizuara për të marrë shërbime të barabarta në Garantimin e Cilësisë së Shërbimit Kombëtar të Punësimit dhe sistemet e Menaxhimit të Performancës. Zhvillimi i këtyre sistemeve do të mund të mbështetet nga projekte të financuara nga donatorë dhe ekspertë, në mënyrë që ata t'i kushtojnë vëmendje përfshirjes së këtyre aspekteve dhe ftesës së organizatave të personave me aftësi të kufizuara për të marrë pjesë në ndonjë konsultim ose diskutim publik.

3.2 Trajtimi i aksesit ndaj shërbimeve dhe përfshirja e personave me aftësi të kufizuara në rekrutimin e personelit të Shërbimit Kombëtar të Punësimit dhe planit të zhvillimit.

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

Nuk ka kosto shtesë për trajtimin e përfshirjes dhe të drejtat e personave në planin e zhvillimit dhe rekrutimit të personelit të Shërbimit Kombëtar të Punësimit. Zhvillimi i këtij plani do të mund të mbështetet nga projekte të financuara nga donatorë dhe ekspertë, në mënyrë që ata t'i kushtojnë vëmendje përfshirjes së këtyre aspekteve dhe ftesës së organizatave të personave me aftësi të kufizuara për të marrë pjesë në ndonjë konsultim ose diskutim publik.

3.3 Trajnimi i specialistëve të Shërbimit Kombëtar të Punësimit mbi pengesat e hasura nga personat me aftësi të kufizuara në tregun e punës dhe mënyrat për kapërcimin e tyre.

- **Buxheti i shtetit** – 10 milion lekë (2 milion lekë për çdo vit)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostot e trajnimit 50 000 lekë/person. 40 anëtarë personeli të Shërbimit Kombëtar të Punësimit * 5 vjet * 50 000 lekë = 10 000 000 lekë.

3.4 Përgatitja e udhëzuesit për vlerësimin e punëkërkuesve me aftësi të kufizuara dhe punëdhënësve, me qëllim ofrimin e mbështetjes së nevojshme për punësimin e personave me aftësi të kufizuara.

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 400 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert për 20 ditë pune me tarifë ditore 20 000 lekë. Kostoja totale e parashikuar është 400 000 lekë.

3.5 Realizimi i fushatave të informimit për punëkërkuesit e papunë me aftësi të kufizuar

- **Buxheti i shtetit** – 50 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

3.6 Punësimi i personave me aftësi të kufizuara si specialistë në Zyrën e Punësimit të Tiranës.

- **Buxheti i shtetit** – Vetëm kostot e rregullta për pagat, në varësi të nivelit.
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.7 Zgjerimi i bazës së të dhënave të Shërbimit Kombëtar të Punësimit me informacion specifik për persona me aftësi të kufizuara si punëkërkues të papunë.

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 400 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert TI-je për 20 ditë pune me tarifë ditore 20 000 lekë. Kostoja totale e parashikuar është 400 000 lekë.

3.8 Zhvillimi i mjeteve të monitorimit (listat e kontrollit, vërejtjet me paralajmërim për punëdhënësit) dhe trajnimi i punonjësve të Inspektoratit Shtetëror të Punës në mbarë vendin për zbatimin e ligjit në lidhje me punësimin e personave me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.9 Rishikimi i kuadrit ligjor, me qëllim eliminimin e pengesave dhe faktorëve të pafavorshëm për punësimin e personave me aftësi të kufizuara, si dhe për nxitjen e punësimit afatgjatë

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert ligjor për 30 ditë pune me tarifë ditore 20 000 lekë. Kostoja totale e parashikuar është 6-600 000 lekë.

3.10 Kryerja e një studimi për pozicionin e personave me aftësi të kufizuara në tregun e punës (duke përfshirë të dhëna sasiore mbi shkallën e punësimit, kohëzgjatjen e papunësisë, sektorët e punësimit, nivelet e kualifikimit dhe faktorë të tjerë)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert kërkimor për 30 ditë pune me tarifë ditore 20 000 lekë. Kostoja totale e parashikuar është 600 000 lekë.

3.11 Rritja e ndërgjegjësimit nëpërmjet fletëpalosjeve, medias viziuale dhe të shkruar rreth kuotave për punësimin e personave me aftësi të kufizuara, çështjet e diskriminimit, shembujt e mirë të përfshirjes dhe akomodimit të arsyeshëm

- **Buxheti i shtetit** – 200 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

ARSIMI

1.1 Informimi dhe rritja e ndërgjegjësimit të studentëve dhe prindërve për të drejtat e barabarta të fëmijëve me aftësi të kufizuara për arsimim në një sistem gjithëpërfshirës.

- **Buxheti i shtetit**– Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 3 milion lekë

1.2 Hartimi i një manuali për funksionimin e komisioneve multidisiplinore

- **Buxheti i shtetit**– Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 400 000 lekë

  Duhet të kontraktohet një ekspert për 20 ditë pune. Kostoja e parashikuar është 20 ditë pune * 20 000 lekë/ditë = 400 000 lekë.

1.3 Trajnimi i anëtarëve të komisioneve multidisiplinore në lidhje me Klasifikimin Ndërkombëtar të Funksionalitetit (ICF)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 4 200 000 lekë

  Brenda një kohe të shkurtër do të krijohen 12 komisione multidisiplinore, një për çdo qark shqiptar. Çdo komision do të përbëhet nga shtatë anëtarë. Rrjedhimisht, në nivel kombëtar në këtë pozicion do të caktohen dhe trajnohen 84 anëtarë (në mënyrë të vazhdueshme, mbi bazë vjetore).

  Kostoja e trajnimit për pjesëmarrës është parashikuar në shumën 10 000 lekë, duke përfshirë tarifën dhe mjetet logjistike të trajnerit. Me një numër të parashikuar prej 84 pjesëmarrësish, kostoja vjetore e trajnimit është 840 000 lekë ose për pesë vjet 4 200 000 lekë.

1.4 Hartimi dhe zbatimi i një programi çertifikimi për mësuesit mbështetës

- **Buxheti i shtetit**– Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.5 Rekrutimi i mësuesve mbështetës shtesë për plotësimin e nevojave të fëmijëve me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – 486 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  648 000 lekë është paga vjetore për një mësues mbështetës. Kostoja e parashikuar për 150 mësuesit për pesë vjet është:

  648 000 lekë /mësues * 150 mësues * 5 vjet = 486 milion lekë.

1.6 Trajnimi në mënyrë të vazhdueshme i mësuesve mbështetës për arsimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara, në bashkëpunim me qendra burimore (shkolla të posaçme)

- **Buxheti i shtetit** – 2 250 000 lekë
- **Buxheti i Donatorëve** - Çdo financim shtesë do të ndihmonte për rritjen e shkallës ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti (për shembull, duke mundësuar zhvillimin e përvitshëm të trajnimit dhe jo vetëm një herë)

  Kostoja e parashikuar për trajnimin e një mësuesi është 15 000 lekë. Kostoja për trajnimin e 150 mësuesve mbështetës të planifikuar gjatë periudhës 2016-2020 është 15 000 lekë * 150 mësues = 2 250 000 lekë.

1.7 Nënshkrimi i një Memorandumi Bashkëpunimi ndërmjet MMSR, MASH, MI, MSH dhe shoqatave të personave me aftësi të kufizuara, me synimin për t'i siguruar arsimim çdo fëmije me aftësi të kufizuar

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.8 Hartimi i planeve individuale mësimore për çdo fëmijë me aftësi të kufizuar

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto

- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.9 Përditësimi i bazës së të dhënave të fëmijëve me aftësi të kufizuara, sipas gjinisë, tipit të aftësisë së kufizuar, tipit të shërbimit mbështetës të nevojshëm dhe grupmoshës.

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.10 Ofrimi i transportit falas për fëmijët me aftësi të kufizuara nga shtëpia e tyre deri në institucionin arsimor

Nuk ka statistika për numrin e fëmijëve që kanë përfituar transport falas për në shkollë. Kostoja totale do të llogaritet pasi të jenë nxjerrë statistikat. Kostoja vjetore për një fëmijë me aftësi të kufizuara që përfiton transportin falas është 15 700 lekë.

1.11 Nevoja për burime didaktike për arsimin e të gjitha kategorive të personave me aftësi të kufizuara në sistemin e përgjithshëm të vlerësuar dhe materialin e përgatitur.

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

Nuk ka buxhet shtetëror për këtë veprimtari Duhet të kontraktohet një ekspert për 30 ditë pune. Kostoja e parashikuar është: 20 000 lekë/ditë * 30 ditë pune = 600 000 lekë.

2.1 Brenda shkollave të posaçme, krijimi i ambienteve të veçanta dhe programit mësimor, në mënyrë që ato të mund të përdoren si qendra burimore për mësuesit dhe ndihmës mësuesit e sistemit të përgjithshëm, të cilët do të punojnë me fëmijët me aftësi të kufizuara.

- **Buxheti i shtetit**– 2 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Kostoja e parashikuar për krijimin e ambienteve të veçanta dhe programin mësimor në një shkollë të posaçme është rreth 330 000 lekë

Për të gjashtë shkollat e posaçme, kostoja e parashikuar për këtë veprimtari arrin rreth 2 milionë lekë.

2.2 Trajnimi dhe çertifikimi i fizioterapistëve dhe personelit tjetër në qendrat burimore (shkollat e posaçme), në mënyrë që ata të mund të veprojnë si trajnerë

- **Buxheti i shtetit** – 500 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Ka 40 fizioterapistë, duke përfshirë personel tjetër në gjashtë shkollat e posaçme. Kostoja e parashikuar e trajnimit është 12 500 lekë për fizioterapist. Për 40 fizioterapistët dhe personelin tjetër, kostoja e trajnimit është: 12 500 lekë* 40 persona = 500 000 lekë.

2.3 Ndërtimi i infrastrukturës së mësimdhënies dhe materialit didaktik në qendrat burimore

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 6,6 milion lekë

500 000 lekë është kostoja e një laboratori; 600 000 lekë është kostoja e një printeri për alfabetin Braille (Brejl). Për 6 shkollat e posaçme kostoja e parashikuar është 6,6 milion lekë.

2.4 Përgatitja e publikimeve për specialistë dhe prindër të fëmijëve me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

2.5 Hartimi i metodologjisë për funksionimin e shkollave të posaçme si qendra burimore

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert për 30 ditë pune. Kostoja e parashikuar e aktivitetit është: 30 ditë pune * 20 000 lekë = 600 000 lekë.

2.6 Përdorimi i Institutit të Nxënësve që nuk Dëgjojnë si qendër burimore, trajnimi i mësuesve dhe ndihmës mësuesve të sistemit të përgjithshëm në gjuhën e shenjave

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 18 300 000 lekë

  Shqipëria ka 61 bashki. Gjatë pesë vjetëve të këtij plani veprimi, 122 mësues do të përfitojnë trajnim bazë dhe të avancuar. Kostoja e parashikuar e këtij lloji të veçantë trajnimi për mësues është 150 000 lekë. Kostoja totale e parashikuar është: 150 000 lekë * 122 mësues = 18 300 000 lekë.

KUJDESI SOCIAL

1.1 Rishikimi i kuadrit ligjor (Ligji nr. 9355 për ndihmën dhe shërbimet shoqërore) në përputhje me skemën e re të vlerësimit të aftësisë së kufizuar

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.2 Rishikimi i kritereve të pranimit për pagesat për fëmijë dhe të rritur me aftësi të kufizuara, me qëllim garantimin se ato reflektojnë aftësitë dhe nevojat e tyre.

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.3 Trajnimi i personelit të shërbimit shoqëror për vlerësimin e aftësisë së kufizuar, duke përfshirë ofrimin e shërbimit bazë në gjuhën e shenjave

- **Buxheti i shtetit**– 1 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Kostoja e parashikuar e trajnimit është 10 000 lekë për pjesëmarrës. Njëqind persona duhet të trajnohen në të gjithë Shqipërinë. Rrjedhimisht, kostoja totale e parashikuar është 1 milion lekë.

1.4 Hartimi i një programi për kualifikimin e asistentëve personalë të personave me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

  Duhet të kontraktohet një ekspert për 30 ditë pune me 20 000 lekë/ ditë për hartimin e një programi për kualifikimin e asistentëve personalë të personave me aftësi të kufizuara. Rrjedhimisht, kostoja totale e parashikuar është 600 000 lekë.

2.1 Kryerja e një studimi kombëtar për nevojat e personave me aftësi të kufizuara (d.m.th. sa të kënaqur janë me shërbimet dhe ofruesit aktualë, nevojat për lloje të reja të shërbimeve)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 7 600 000 lekë

  Ky aktivitet kërkon kontraktimin e një eksperti të metodologjisë së sondazhit dhe një organizate të personave me aftësi të kufizuara, me qëllim kryerjen e një studimi kombëtar për nevojat e personave me aftësi të kufizuara (d.m.th sa të kënaqur janë me shërbimet dhe ofruesit aktualë, nevojat për lloje të reja shërbimesh). Eksperti i metodologjisë së sondazhit do të duhen 30 ditë pune me 20 000 lekë në ditë dhe organizata do të kërkojë 7 milionë lekë për kontraktimin dhe trajnimin e anketuesve (duke përfshirë personat me aftësi të kufizuara) në pjesë të ndryshme të vendit. Kostoja totale është 7 600 000 lekë.

2.2 Riorganizimi i shërbimeve komunitare dhe rezidenciale me anë të: i) Krijimit të qendrave të reja rezidenciale; ii) Sigurimit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional për personelin; iii) Krijimit të sistemit të referimit dhe menaxhimit të çështjeve për shërbime publike dhe jopublike sociale në nivel kombëtar

- **Buxheti i shtetit** – 40 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve**– 1 milion lekë

Kostoja e krijimit të një qendre rezidenciale është 20 milionë lekë (pa ndërtimin e një godine të re-njësia e qeverisjes vendore duhet të alokojë një prej pronave të saj të papërdorura që mund të rinovohen dhe përshtaten). Për dy qendra, kostoja është 40 milionë lekë që duhet të sigurohet nga buxheti i shtetit.

Kostoja e trajnimit për 100 anëtarë personeli është: 10 000 lekë për person * 100 anëtarë personeli = 1 milion lek që duhet të ofrohen nga donatorë.

2.3 Vazhdimi i ofrimit të pagesave progresive i bazuar në nevojat e personave me aftësi të kufizuara dhe në përputhje me vendimet e komisioneve për vlerësimin e aftësisë së kufizuar

- **Buxheti i shtetit–** Nuk ka kosto shtesë (kjo është pjesë e buxhetit të qeverisë dhe pagesave automatike të bëra për personat me aftësi të kufizuara
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto
  Në vitin 2015 buxheti për pagesat e kryera në përputhje me vendimin e komisioneve për vlerësimin e aftësisë së kufizuar arriti shumën 1.8 milionë lekë. Megjithatë, kjo shumë nuk renditet në matricën e Planit të Veprimit pasi është pjesë e burimeve të rregullta të qeverisë dhe politikës që thjesht do të ndiqet.

2.4 Kontrolli i cilësisë së ofrimit të shërbimeve sociale për pajtueshmëri me standardet e zbatueshme

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.5 Trajnimi i administratorëve socialë dhe personelit të Shërbimeve Sociale Shtetërore për ofrimin e shërbimeve sociale cilësore

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto (kjo mund të integrohet në trajnimet e rregullta)
- **Buxheti i donatorëve**– çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shkallës ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti (për shembull për zhvillimin e programit mësimor)

2.6 Rimbursimi i pajisjeve sanitare dhe higjienike për të gjithë personat me aftësi të kufizuara që i kërkojnë

- **Buxheti i shtetit–** Nuk ka kosto shtesë (kjo është pjesë e buxhetit të qeverisë dhe pagesave automatike të bëra për personat me aftësi të kufizuara)
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

  Kostoja e një pakete sanitare dhe higjienike është 180 000 lekë/vit (15 000 lekë/muaj). Çdo vit ka rreth 2500 persona me aftësi të kufizuara që kanë nevojë për këtë paketë. Kostoja totale e këtij aktiviteti është: 180 000 lekë/vit* 2500 përfitues * 5 vjet = 2 250 000 000 lekë. Megjithatë, kjo shumë nuk renditet në matricën e Planit të Veprimit pasi është pjesë e burimeve të rregullta të qeverisë dhe politikës që thjesht do të ndiqet.

2.7 Përgatitja e një programi trajnimi dhe çertifikimi për Qentë për të Verbrit/ Qentë Ndihmës për Personat me Aftësi të Kufizuara bazuar në shembuj të praktikës së mirë në rajon (dërgim i trajnerëve për certifikim në një vend të afërt- mundësisht në Sllloveni, përkthimi i programeve mësimore, identifikimi dhe rinovimi i një ambienti trajnimi për qentë)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 10 milion lekë

  Ky aktivitet duhet të përfshijë identifikimin e dy trajnerëve të mundshëm të qenve në Shqipëri dhe trajnimin dhe çertifikimin e tyre në një vend të afërt, mundësisht në Sllloveni ku ekziston tashmë ky shërbim (programi i trajnimit zgjat disa javë). Në të njëjtën kohë qeveria duhet të identifikojë një ambient trajnimi që mund të pajiset dhe përshtatet ndaj nevojave të qenve dhe pronarëve të tyre të rinj. Pasi trajnerët të çertifikohen jashtë vendit, ata do të duhet të përshtatin programet mësimore me rrethanat dhe kushtet rrugore në Shqipëri.

  Do të ishte ideale të caktohej një Menaxher Projekti për mbikëqyrjen e këtyre aktiviteteve, raportimin ndaj donatorëve dhe ndihmën për rritjen e ndërgjegjësimit publik rreth rolit të qenve për të verbrit (në bashkëpunim me trajnerët). Qeveria do të duhet të sigurojë ambientet e trajnimit, çertifikimin e programit të trajnimit për Shqipërinë, pagën për trajnerët pas përfundimit të projektit, si dhe vetë qentë për një numër të caktuar të personave me aftësi të kufizuara të cilët nuk mund të përballojnë financiarisht të kenë një qen.

  Kostoja totale e parashikuar për këtë aktivitet është 10 milionë lekë, edhe pse kjo do të varet nga objekti i projektit dhe rinovimet që duhet të bëhen në ambientet e trajnimit të qenve.

2.8 Sigurimi dhe trajnimi i Qenve të parë për të Verbrit/Qentë Ndihmës për Personat me Aftësi të Kufizuara në Shqipëri

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

Qentë e parë dhe pronarët e tyre mund të identifikohen nëpërmjet një thirrjeje publike. Pas miratimit të një programi mësimor trajnimi të miratuar nga MMSR, mund të fillojë trajnimi zyrtar (qentë dhe pronarët e synuar duhet të trajnohen së bashku). Pas përfundimit të trajnimit, trajnerët duhet të mbajnë kontakte me pronarët për të garantuar që shërbimi i qenve është i kënaqshëm. Nëse një qen nuk po sillet si qen shërbimi, ai mund t'i caktohet një personi tjetër me aftësi të kufizuar si shoqërues dhe jo si kafshë shërbimi.

Duhet të paguhen trajnerë të çertifikuar për përshtatjen dhe zhvillimin e programit mësimor trajnues për Shqipërinë. Kostoja e parashikuar është: 15 ditë pune * 2 persona * 20 000 lekë = 600 000 lekë.

2.9 Hartimi dhe miratimi i një Ligji për Qentë për të Verbrit/Qentë Ndihmës për Personat me Aftësi të Kufizuara për t'u mundësuar pronarëve të tyre që t'i marrin ata kudo

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

Duhet të kontraktohet një ekspert ligjor për 30 ditë pune në MMSR dhe organizata të personave me aftësi të kufizuara, me qëllim hartimin e Ligjit për Qentë për të Verbrit. Kostoja totale e parashikuar është: 30 ditë pune * 20 000 lekë = 600 000 lekë.

3.1 Nxitja e ndërgjegjësimit të institucioneve lokale për përgjegjësinë për krijimin e shërbimeve me bazë komunitetin

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.2 Rishikimi i Ligjit për Shërbimet Shoqërore për të mundësuar prokurimin nga ofrues të shoqërisë civile

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto (rishikimi tashmë është duke u kryer nga personeli i MMSR-së)
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.3 Formalizimi i shërbimeve të reja jopublike nëpërmjet licencimit dhe inspektimit të tyre

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.4 Krijimi i shërbimeve që do të mbështesin jetesën e pavarur të personave me aftësi të kufizuara intelektuale mbi 25 vjeç

- **Buxheti i shtetit** – 90 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Aktiviteti parashikon ndërtimin e apartamenteve/shtëpive me shërbime mbështetëse që do të garantojnë jetesën e pavarur të personave me aftësi të kufizuara intelektuale mbi 25 vjeç. Kostoja e një apartamenti është parashikuar në 3 milionë lekë dhe 30 apartamente / shtëpi mbështetëse janë të nevojshme (si pikënisje). Kostoja totale e parashikuar është 90 milion lekë.

3.5 Rritja e numrit të fëmijëve me aftësi të kufizuara, të cilët jetojnë në familje të përkohshme kujdestare.

- **Buxheti i shtetit** – 14 238 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – 5 943 619 lekë

Në bazë të të dhënave të Shërbimeve Shoqërore Shtetërore, 18 fëmijë janë akomoduar me familje të përkohshme kujdestare në vit. Shteti paguan 120 000 lekë në vit për fëmijë. Për ata që ndjekin shkollën, ka një pagesë shtesë për shpenzimet shkollore në shumën 25 000 lekë/vit. Në vitin 2015 katër fëmijë ndiqnin shkollën. Buxheti i shtetit për këtë vit ishte si më poshtë: 12 fëmijë * shuma standarde mujore 120 000 lekë + pagesa shkollore 25 000 lekë * 4 fëmijë = 2 260 000 lekë për vitin 2015.

Për pesë vitet e mbuluara nga Plani i Veprimit, është parashikuar që buxheti i shtetit do të rritet me një nivel maksimal 5% në vit.
Për shkak të rëndësisë së këtij aktiviteti, buxheti i paraqitur këtu parashikon një rritje të përafërt prej 20% në numrin e fëmijëve të vendosur në familje kujdestare dhe i ndan shpenzimet midis qeverisë dhe donatorëve.

- 2016: 20% rritje e numrit të fëmijëve ose 21 fëmijë. Buxheti në total në vit shkon në shumën 2 712 000 lekë
- 2017: 20% rritje e numrit të fëmijëve ose 25 fëmijë. Buxheti në total në vit shkon në shumën 3 254 400 lekë
- 2018: 20% rritje e numrit të fëmijëve ose 30 fëmijë. Buxheti në total në vit shkon në shumën 3 905 280 lekë
- 2019: 20% rritje e numrit të fëmijëve ose 36 fëmijë. Buxheti në total në vit shkon në shumën 4 686 336 lekë
- 2020: 20% rritje e numrit të fëmijëve ose 43 fëmijë. Buxheti në total në vit shkon në shumën 5 623 603 lekë

Kostoja totale e parashikuar për aktivitetin për të gjithë kohëzgjatjen e planit të veprimit është 20 181 619 lekë, duke përfshirë 14 238 000 lekë nga buxheti i shtetit dhe 5 943 619 lekë që duhet të mblidhen nga donatorët.

3.6 Organizimi i një trajnimi për zhvillimin e kapaciteteve për prokurimin e shërbimeve shoqërore cilësore, dhe jo i atyre që vijnë me koston më të ulët (përkufizimi i kritereve të orientuara ndaj cilësisë dhe vlerësimi i ofertave).

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 365 000 lekë

Trajnimi duhet të ofrohet nga ekspertë të Agjencisë së Prokurimit Publik, në bashkëpunim me një trajner të jashtëm, i cili do të kërkojë praktika të mira në këtë fushë (nga Shqipëria dhe vende të tjera). Kostoja e parashikuar e trajnerit të jashtëm është 20 000 lekë në ditë * 15 ditë = 300 000 lekë në total. Një shumë shtesë 65 000 lekë duhet të përfshihet në buxhet, për kostot e udhëtimit dhe akomodime për administratorët socialë që vijnë nga njësi të largëta të qeverisjes vendore, kur është nevoja. Kostoja totale e parashikuar e këtij aktiviteti është 365 000 lekë.

3.7 Ofrimi i granteve të menjëhershme të strehimit për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit**– 8 milion lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Shuma e grantit të strehimit është 10% e kostos së strehimit ose rreth 200 000 lekë për përfitues (vetëm për një dhomë shtesë për një përfitues me aftësi të kufizuara). Rreth 40 persona me aftësi të kufizuara planifikohen që të përfitojnë nga granti i strehimit gjatë pesë viteve të ardhshme, duke shkaktuar një kosto totale prej 8 milionë lekë.

3.8 Trajnimi i njësive të qeverisjes vendore për kriteret e reja për alokimin e strehimit, duke përfshirë të gjithë personat me aftësi të kufizuara si grup prioritar (jo vetëm ata me lloje të caktuara të aftësive të kufizuara)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 610 000 lekë

Kostoja e trajnimit për një anëtar personeli është 10 000 lekë Një përfaqësues i secilës prej 61 njësive të qeverisjes vendore duhet të trajnohet. Rrjedhimisht, kostoja totale e parashikuar e këtij aktiviteti është 610 000 lekë.

3.9 Vazhdimi i zbatimit të tarifave të favorshme për legalizimin e shtëpive/ambienteve nga persona me aftësi të kufizuara (si kryefamiljar ose anëtar familjeje) dhe zgjerimi i tyre, në mënyrë që të gjithë personat me aftësi të kufizuara të jenë të pranueshëm (jo vetëm kategori të caktuara)

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

SHËNDETI

1.1 Hartimi i një rregulloreje të brendshme për lehtësimin e kontrolleve mjekësore në institucionet e kujdesit shëndetësor për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.2 Trajnimi i personelit mjekësor mbi qasjen e bazuar në komunitet për ofrimin e trajtimit dhe shërbimeve për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 30 000 000 lekë

Edukimi i trajnimit të vazhdueshëm ofrohet çdo vit për personelin mjekësor. Ka një program të detyrueshëm trajnimi në nivelin kombëtar. Ky aktivitet kërkon një program trajnimi shtesë për qasjen me bazë komunitetin në ofrimin e trajtimit dhe shërbimeve për persona me aftësi të kufizuara. 10 000 mjekë dhe infermierë do të duhet të trajnohen. Kostoja e trajnimit të një personi është 3000 lekë. Nëse zhvillohet një trajnim për të gjithë personelin e kujdesit shëndetësor, kostoja totale është: 10 000 pjesëmarrës * 3000 lekë = 30 000 000 lekë.

1.3 Trajnimi i dentistëve dhe infermierëve që punojnë në shkolla (vetëm niveli i arsimit bazë) për ofrimin e kujdesit për fëmijët me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 800 000 lekë

100 dentistë dhe infermierë do t'i nënshtrohen programit bazë të trajnimit të aftësive për të siguruar kujdes për fëmijët me aftësi të kufizuara deri në fund të vitit 2017. Të njëjtët dentistë dhe infermierë do t'i nënshtrohen edhe trajnimit të avancuar.

Kostoja e trajnimit është 4000 lekë për person. Në total, për 200 persona kostoja e parashikuar është: 4000 lekë kostoja/person * 200 persona = 800 000 lekë.

1.4 Zgjerimi i Termave të Referencës për dentistët dhe infermierët që ofrojnë kujdes në shkolla, në mënyrë që ata të ofrojnë edhe shërbime falas për fëmijët me aftësi të kufizuara nga e njëjta bashki, të cilët nuk janë të regjistruar në shkollë

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.5 Trajnimi i stafit psikosocial/kujdestar për qasjen e bazuar në komunitet për personat me aftësi të kufizuara intelektuale duke përfshirë:

- Punën me në qendër personin
- Ndërtimin e marrëdhënieve pozitive
- Zhvillimin e bazuar në komunitet
- Ndërveprimet intensive dhe teknika të tjera specifike

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i shtetit** – 875 000 lekë në total (175 000 lekë për çdo vit)

50 anëtarë personeli në fushën e sociologjisë dhe psikologjisë do të trajnohen çdo vit. Kostoja e parashikuar e trajnimit për person është 3500 lekë Për çdo vit kostoja e parashikuar për trajnimin e 50 personave është: 50* 3500 lekë = 175 000 lekë Për pesë vjet kostoja e parashikuar e trajnimit është: 175 000 lekë/vit* 5 vjet = 875 000 lekë.

2.1 Hartimi i paketës bazë të shërbimeve për fëmijët me aftësi të kufizuara të diagnostikuar kohët e fundit dhe familjet e tyre

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

2.2 Në vijim të paketës bazë të shërbimeve, prezantimi i trajtimit të specializuar për fëmijët me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Nuk ka kosto për këtë aktivitet pasi është pjesë e punës së përditshme të kryer nga specialistët e shëndetit publik.

2.3 Informimi i prindërve të fëmijëve me aftësi të kufizuara për llojin e shërbimeve të kujdesit shëndetësor të ofruar nga institucionet publike

- **Buxheti i shtetit** – 500 000 milion lekë (100 000 lekë për çdo vit)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

Ministria e Shëndetësisë ka buxhetin e vet për këtë aktivitet - 100 000 lekë në vit.

2.4 Ofrimi i informacionit për sëmundje të ndryshme që mund të shkaktojnë aftësi të kufizuar në bashkëpunim me MMSR-në dhe në vijim të Klasifikimit Ndërkombëtar të Sëmundjeve (ICO, IFC, sipas OBSH-së)

- **Buxheti i shtetit** – 500 000 milion lekë (100 000 lekë për çdo vit)

- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Ministria e Shëndetësisë ka buxhetin e vet për këtë aktivitet - 100 000 lekë në vit.

2.5 Organizimi i fushatave informuese për persona me probleme dëgjimi në lidhje me shërbime të disponueshme të kujdesit shëndetësor

- **Buxheti i shtetit** – 200 000 milion lekë (100 000 lekë për fushatë)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Ministria e Shëndetësisë ka buxhetin e vet për këtë aktivitet - 100 000 lekë për fushatë.

2.6 Ndryshimi i kuadrit ligjor(Ligji për Përfshirjen dhe Aksesueshmërinë) me rregullat procedurale dhe udhëzimet për ofrimin e karrigeve me rrota dhe mjeteve të tjera ndihmëse

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 400 000 lekë

  Megjithëse ky aktivitet mund të realizohet vetëm nga personeli i MSH-së, kontraktimi i një eksperti ligjor për 15 ditë pune për të mbështetur Ministrinë me hartimin e rregullave dhe procedurave, si dhe konsultimet me organizatat e personave me aftësi të kufizuara për këtë çështje, do të ishte i dobishëm. Kostoja totale e parashikuar është: 20 ditë pune * 20 000 lekë = 400 000 lekë.

2.7 Ofrimi i mbulimit 100% për përfituesit e ndihmës ekonomike dhe personat e regjistruar si të papunë për mjete ortopedike, protetike, karriget me rrota dhe aparatura të tjera për persona me aftësi të kufizuara që marrin recetë nga mjeku

- **Buxheti i shtetit** – 67 700 000 lekë
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  5730 persona me aftësi të kufizuara marrin ndihmë ekonomike.

  Kostoja e një karrigeje me rrota është 25 000 lekë
  Kostoja e një palë syzeve është 20 000 lekë
  Kostoja e një seti aparaturash dëgjimi është 15 000 lekë

  Nga 5730 persona me aftësi të kufizuara, parashikohet që 2200 kanë nevojë për karrige me rrota, me kosto totale 55 000 000 lekë.

  Nga 5730 persona me aftësi të kufizuara, parashikohet që 1850 kanë nevojë për syze me kosto totale 37 000 000 lekë.

  Nga 5730 persona me aftësi të kufizuara, parashikohet që 1680 kanë nevojë për aparatura dëgjimi me kosto totale 25 200 000 lekë.

  Kostoja totale e parashikuar e aktivitetit është: 67 700 000 lekë.

2.8 Trajnimi i ekipeve të vlerësimit multidisiplinor të aftësisë së kufizuar, në mënyrë që ata të mund të vlerësojnë nevojat e individëve me aftësi të kufizuara për karrige me rrota dhe mjete të tjera ndihmëse, në bazë të diagnozës dhe specifikimeve individuale

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 2 250 000 lekë

  Duhet të kontraktohen dy ekspertë për 20 ditë pune në vit, me qëllim realizimin e këtij programi trajnimi. Kostoja e parashikuar për trajnimin e një anëtari të ekipit të vlerësimit të aftësisë së kufizuar (duke përfshirë tarifat e ekspertëve) është 15 000 lekë. Kostoja e parashikuar e trajnimit për 150 pjesëmarrës është 2 250 000 lekë

2.9 Kontrolli i fëmijëve në maternitet për probleme dëgjimi

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 12 900 000 lekë

  Duhet të kryhet kontrolli i të gjithë fëmijëve në të gjitha maternitetet më të mëdha. Ka 20 maternitete të mëdha. Çdo institucion do të duhet të emërojë 3 anëtarë personeli shëndetësor për kryerjen e kontrollit mjekësor. Kostoja e një pajisjeje të nevojshme për kontrollin mjekësor është 600 000 lekë. Për 20 maternitete kostoja është: 12 000 000 lekë. Kostoja e mirëmbajtjes së pajisjeve të kontrollit mjekësor është rreth 900 000 lekë për pesë vjet. Kostoja totale e parashikuar është: 12 000 000 lekë për blerjen e pajisjeve + 900 000 lekë për mirëmbajtjen = 12 900 000 lekë.

2.10 Koordinimi me MMSR-në dhe pushtetin vendor, rast pas rasti, për të identifikuar strehimin dhe shërbimet mbi bazë komuniteti të nevojshme për dehospitalizimin e personave me aftësi të kufizuara intelektuale rezident në spitalet psikiatrike (duke i zhvendosur në apartamente / shtëpi të mbështetura në bashkëpunim me MMSR-në, shih objektivin 3 nën Kujdesin Social)

- **Buxheti i shtetit** – fillimi i procesit për gjetjen e zgjidhjeve nuk ka kosto. Kujdesi i vazhdueshëm për personat me dëmtim intelektual në spitalet psikiatrike kushton 500 milionë lekë në total (100 milionë lekë në vit)
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

  Fillimi i procesit për gjetjen e zgjidhjeve nuk ka kosto. 100 persona me dëmtim intelektual janë shtruar në spitale psikiatrike, megjithëse ata nuk kanë nevojë për kujdes mjekësor. 1 000 000 lekë shpenzohen nga qeveria (MSH) çdo vit për sigurimin e kujdesit për një banor të vetëm. Kostoja totale vjetore për 100 persona me dëmtim intelektual të shtruar në spitale psikiatrike është 100 milionë lekë. Për pesë vjet, kostoja e parashikuar është 500 milionë lekë.

2.11 Hartimi i standardeve në lidhje me shërbimet e kujdesit shëndetësor të ofruara për banorët e banesave sociale dhe të mbështetura

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

2.12 Krijimi i një qendre kombëtare rehabilitimi për koordinimin e shërbimeve në nivel lokal dhe trajtimin e personave me aftësi të kufizuara, ose për aftësimin në lidhje me aftësi të kufizuara kongjenitale

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 100 milion lekë

  Ky është një opinion/ vlerësim i dhënë nga MSH në bazë të qendrave të ngjashme të krijuara në vende të tjera. Projekti për një qendër kombëtare rehabilitimi në Shqipëri nuk është përgatitur ende.

2.13 Krijimi i një qendre lokale pilot rehabilitimi në Korçë

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 20 milion lekë

  Ky është një opinion/ vlerësim i dhënë nga MSH në bazë të qendrave të ngjashme të krijuara në vende të tjera. Projekti për një qendër lokale pilot rehabilitimi nuk është përgatitur ende.

2.14 Prokurimi i shërbimeve të rehabilitimit nga ofruesit publikë dhe jo-publikë

  Kostoja e shërbimeve të rehabilitimit nuk mund të vlerësohet në këtë pikë pasi lloji dhe objekti i shërbimeve nuk njihen ende.

2.15 Trajnimi i kujdestarëve për kujdesin shëndetësor për persona me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 10 350 000 lekë

  414 mjekë dhe/ose infermierë (një për qendër shëndetësore) mund të ishin përgjegjës për trajnimin dhe instruktimin e një numri mesatar prej 7-8 kujdestarësh në vit (që mbulojnë 18 000 persona gjatë periudhës pesë vjeçare). Tarifa e trajnimit për mjek/infermier mund të caktohet në 5000 lekë në vit. Kostoja totale e trajnimit/instruktimit është: 414 mjekë/infermierë * 5000 lekë * 5 vjet = 10 350 000 lekë.

NXITJA E BASHKËPUNIMIT DHE MONITORIMIT DHE VLERËSIMIT

1.1 Vazhdimi i koordinimit ndërmjet MMSR-së dhe 61 NJQV-e, me qëllim monitorimin e aksesueshmërisë së institucioneve lokale për personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve** – Çdo financim shtesë do të ndihmonte në rritjen e shtrirjes ose përmirësimin e cilësisë së këtij aktiviteti

1.2 Kryerja e një vlerësimi të nevojave të personave me aftësi të kufizuara në çdo NJQV.

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– 24 400 000 lekë

  Duhet të kontraktohet një ekspert lokal për 20 ditë pune për bashki. Eksperti duhet të shqyrtojë dokumentet e vëna në dispozicion, të organizojë një konsultim me personat me aftësi të kufizuara dhe të hartojë një raport (duke përfshirë një profil bashkiak me të dhëna kyçe). Kostoja e parashikuar për vlerësimin e një bashkie është 20 000 lekë * 20 ditë pune = 400 000 lekë Për 61 bashki kostoja totale e parashikuar është: 61 * 400 000 lekë/bashki = 24 400 000 lekë

1.3 Njësitë mbështetëse të qeverisë vendore duhet të hartojnë dhe zbatojnë Plane Lokale Veprimi dy vjeçare

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 20 milion lekë

  Për çdo bashki të interesuar për hartimin e një plani lokal veprimi për përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara, duhet të kontraktohet një ndërmjetësues lokal për 25 ditë pune. Kostoja e parashikuar për një PLV është: 25 ditë pune * 20 000 lekë/ditë = 500 000 lekë
  Për rreth 40 PLV kostoja e parashikuar është: 500 000 lekë * 40 PLV = 20 milionë lekë.

1.4 Monitorimi i zbatimit të planit për të ndihmuar NJQV-të për rindërtimin e të gjitha institucioneve arsimore dhe përmirësimin e aksesueshmërisë (referojuni aktivitetit 1.4 sipas Aksesueshmërisë)

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.5 Monitorimi i zbatimit të kontrolleve të aksesueshmërisë nga MPB, KOM, MASH dhe MPB dhe prioritizimi i mëtejshëm i aktiviteteve për përmirësimin e qasjes në nivel lokal (referoju aktivitetit 3, 5, 8 dhe 9 sipas Aksesueshmërisë)

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

1.6 Hartimi i një plani mbështetës për kujdesin social për persona me aftësi të kufizuara që largohen nga një institucion i kujdesit social në bashkëpunim me NJQV-të (për të paktën 6 muaj)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 600 000 lekë

  Duhet të kontraktohet një ekspert lokal për hartimin e një plani mbështetës. 30 ditë pune * 20 000 lekë = 600 000 lekë

2.1 Organizimi i konferencave gjashtëmujore rajonale për shkëmbimin e praktikave të mira në fushat e reformave sfiduese (d.m.th vendimmarrja e mbështetur, zhvillimi i shërbimeve me bazë komunitetin, nxitja e ndërmarrjes shoqërore)

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve**– 640 000 lekë

  Për një konferencë rajonale kostoja e parashikuar përfshin:
  Qiranë e ambientit - 50 000 lekë
  Përkthimin– 300 000 lekë
  Paketat e mbledhjeve – 100 copë * 200 lekë/copa =20 000 lekë
  Kafe/Bufe – 100 persona * 1500 lekë = 150 000 lekë
  Kostoja e transportit për pjesëmarrës lokalë = 100 000 lekë
  Akomodimi për pjesëmarrësit nga vende të tjera të Shqipërisë: 40 persona * 3 net qëndrimi * 15 000 lekë =1 800 000 lekë.

Fluturime për pjesëmarrës nga jashtë vendit: 20 persona * 40 000 lekë = 800 000 lekë
Akomodime për pjesëmarrës nga jashtë vendit: 20 persona * 3 net qëndrimi * 15 000 lekë = 900 000
Transporti për/nga aeroporti për pjesëmarrësit nga jashtë vendit: 20 persona * 30 000 lekë = 600 000 lekë
Kostoja totale e parashikuar për një konferencë = 4 720 000 lekë.

Për dy konferenca, kostoja e parashikuar është 9 440 000 lekë.

2.2 Së bashku me organizatat e personave me aftësi të kufizuara, pjesëmarrja në konferenca rajonale në rajoni e BE-së dhe Ballkanit për grumbullimin e informacionit për mësimet e marra dhe praktikën e mirë

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 10 milion lekë

10 zyrtarë qeveritarë dhe përfaqësues të organizatave të personave me aftësi të kufizuar do të marrin pjesë në një konferencë rajonale çdo vit në një nga vendet e Ballkanit. Kostoja e parashikuar për person duke përfshirë transportin, ushqimin dhe strehimin është rreth 200 000 lekë ose për 10 persona 2 000 000 lekë. Për 5 konferenca, kostoja e parashikuar është 10 000 000 lekë.

2.3 Hulumtimi i shembujve të praktikave të mira në çdo sektor dhe organizimi i një vizite studimore për përfaqësuesit e ministrive, bashkive dhe organizatave të personave me aftësi të kufizuara për t'u informuar

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 15 milion lekë

Pjesëmarrësit e planifikuar përfshijnë 15 zyrtarë qeveritarë nga MMSR, organizata të personave me aftësi të kufizuara dhe bashki për tur studimor. Kostoja e parashikuar për pjesëmarrje të një personi, duke përfshirë transportin, vaktet ushqimore dhe akomodimin, është 200 000 lekë. Për 15 persona, shuma është 3 000 000 lekë. Për pesë vizita studimore, kostoja e parashikuar është 15 000 000 lekë.

3.1 Publikimi i një raporti narrativ dhe financiar vjetor për zbatimin e *Planit të Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara*

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 5 milion lekë

Kostoja e parashikuar për publikimin e një raporti narrativ dhe financiar vjetor për zbatimin e Planit të Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara në 2000 kopje është = 1 000 000 lekë. Për të gjitha vitet, kostoja e parashikuar e këtij aktiviteti është 5 000 000 lekë

3.2 Publikimi i raportit progresit të dytë për zbatimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara katër vjet pas raportit të parë

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 1 milion lekë

Duhet të rekrutohet një ekspert për 20 ditë pune (20 000/ lekë/ditë) për hartimin e raport progresit të dytë me kosto totale 400 000 lekë. Kostoja e parashikuar për printimin e raportit është 1000 lekë/kopje ose 600 000 lekë për 6000 kopje. Rrjedhimisht, kostoja totale e parashikuar e këtij aktiviteti është 1 milion lekë.

3.3 Organizimi i takimeve çdo gjashtë muaj me pikat e kontaktit të aftësisë së kufizuar në ministri dhe aktorët nga shoqëria civile (përfshirë personat me aftësi të kufizuara) për të dhënë përditësime për zbatimin e Planit të Veprimit dhe për të zgjidhur problemet

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.4 Drejtimi dhe ofrimi i kontributeve për mbledhjet e Këshillit Kombëtar për Çështje të Aftësisë së Kufizuar

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.5 Në fillim të çdo viti kalendarik, takim me të gjitha ministritë e linjës përgjegjëse për zbatimin e Planit të Veprimit për të diskutuar veprimet prioritare dhe bashkëpunimin e mundshëm me aktorët e tjerë

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto

- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.6 Vazhdimi i punës me ministritë përgjegjëse për zbatimin e Planit të Veprimit për të garantuar që të gjitha të identifikojnë një pikë kontakti dhe të mundësojnë trajnim hyrës për përfshirjen sociale për të gjitha pikat e reja të kontaktit

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.7 Çdo gjashtë muaj do të vizitohen tre njësi të qeverisjes vendore dhe këshilla qarku për të mbledhur të dhëna për zbatimin e Planit të Veprimit dhe për të mbajtur shënim sfidat që duhet të diskutohen në takimet ndërministrore/Këshillin Kombëtar (aktiviteti 3.4-3.5)

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.8 Organizimi i konsultimeve me njësitë e qeverisjes vendore për të diskutuar draft raportin narrativ dhe financiar vjetor

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.9 Dhënia e informacioneve dhe udhëzimeve për organizatat e shoqërisë civile të interesuara për të publikuar një raport progresi të pavarur (hije) për zbatimin e Planit të Veprimit

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.10 Krijimi i sistemit të monitorimit dhe raportimit online me treguesit e Planit të ri të Veprimit dhe ofrimi i trajnimeve dhe asistencës teknike për përdoruesit e tij

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 7 milion lekë

  Kostoja e parashikuar për rekrutimin e dy konsulentëve, të cilët do të projektojnë sistemin online dhe do të trajnojnë përdoruesit dhe më pas për ofrimin e asistencës teknike dhe mirëmbajtjen, është 7 000 000 lekë.

3.11 Përditësimi i sistemit të monitorimit dhe raportimit online me të dhëna të reja nga përdoruesit në nivele të ndryshme

- **Buxheti i shtetit** – Pa kosto
- **Buxheti i donatorëve**– Pa kosto

3.12 Kryerja çdo dy vjet e një sondazhi për nivelet e varfërisë tek personat me aftësi të kufizuara

- **Buxheti i shtetit** – Nuk ka buxhet
- **Buxheti i donatorëve** – 5,2 milion lekë

	Formati 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2016

Adresa:
Bulevardi "Gjergj Fishta"
pas ish-Ekspozitës"Shqipëria Sot"
Tel:042427005, 04 2427006

Çmimi 812 lekë